CALEIDOSCOP

26

DRESAJUL LA CÎINI

Redactor: IOAN GABRIELA
Tehnoredactor: ILIE GABRIEL

Coperta: WALTER W.

Nic. A. Străvoiu
Ing. N. N. Străvoiu

DRESAJUL LA CÎINI

EDITURA „CERES“

L

O STRĂVECHE PRIETENIE

Primele ipostaze în care, din negurile preistoriei, ne apare omul sînt acelea de culegător și vînător. În condițiile grele în care trăia, strămoșul nostru - el însuși, cînd vînător, cînd vînat - *a* primit, desigur, cu bucurie apropierea animalului ce începuse să dea tîrcoale sălașurilor omenești, pentru a se înfrupta din rămășițele ospețelor omului, căci animalul, apărîndu-și prada de celelalte fiare, îi apăra și așezarea sa. Astfel, el s-a făcut util pentru pază. Dar cum și om și cîine trăiau din vînat, cîinele și-a urmat bineînțeles tovarășul pe care-l simțea mai puternic, ajutîndu-l prin instinctele sale mai dezvoltate.

Apoi, omul a domesticit și alte animale, adăugînd activităților de culegător și vînător pe aceea de păstor; cîinele i-a devenit nedespărțit și în această

preocupare. El a fost prima sălbăticiune pe care omul primitiv și-a apropiat-o și a domesticit-o, pentru că a constatat foarte curînd că posedă unele însușiri cu care îl completează în mod fericit în aspra luptă pentru existență: auzul lui mai fin, nasul lui mai simțitor, viteza lui de mișcare mai mare, putința lui de a ataca și mușca fulgerător fiara care l-ar fi atacat pe stăpînul său, dentiția lui mai puternică, iată principalele însușiri pe care cîinele, o dată domesticit, le-a pus în slujba omului.

*

Să vedem „cine“ e în fond acest prieten de care pînă azi ne servim?

Cîinele face parte din clasa mamiferelor, adică din clasa celor mai dezvoltate făpturi ale regnului animal, atît în ce privește aspectul fizic, cît și în ce privește simțurile și facultățile psihice, ființe a căror principală caracteristică constă în faptul că își alăptează puii. El face parte din *ordinul carnivorelor,* avînd dentiția completă și caracteristică. În cadrul ordinului carnivorelor, cîinele este clasificat în *familia Canidelor, genul Canis* (laolaltă cu

lupul, cu vulpea, cu șacalul etc), *specia Canis familiaris,* căreia îi aparțin toți cîinii domestici din zilele noastre.

Care sînt insă strămoșii cîinelui domestic de azi?

În general, se acceptă ipoteza că toți cîinii care au trăit sau trăiesc pe suprafața Pămîntului ar proveni din lup și din șacal. Avînd însă în vedere faptul evident că între diferitele rase de cîini există diferențe extrem de mari, atît în ce privește talia, cît și în ce privește conformația — aceasta nemaivorbind de marile diferențe de comportare, de aptitudini, de la rasă la rasă —, oamenii de știință au ajuns la concluzia că ei nu ar avea aceeași origine, că diferitele categorii și rase de cîini au luat naștere din diferite specii de lupi și de șacali. Astfel, cercetările mai noi par a îndreptăți părerea că lupul din nordul Europei și șacalul comun au dat naștere cîinelui sălbatic care a trăit în vremurile preistorice pe continentul nostru. Acesta, amestecîndu-se mai apoi cu cîini africani proveniți din alte canide, ar fi dat cîinele domestic din care omul a creat mai tîrziu cea mai mare parte a raselor europene. S-a stabilit de asemenea că acei cîini sălbatici care au trăit, înainte de pătrunderea

omului alb, în Lumea-Nouă, în America, a rezultat din lupul american — cîinele preeriilor sau coiotul — și șacalul mîncător de crabi. Ei s-au amestecat mai apoi cu cîinii duși acolo de europeni și au dat naștere noilor rase de cîini ale acelor părți de lume.

Dar cercetările au mers mai departe, ajungînd, prin examinarea rămășițelor fosile ale cîinilor domesticiți de omul preistoric, la concluzia că din epoca pietrei cioplite existau mai multe tipuri de cîini. Acest lucru ar explica mai deplin și marea varietate a raselor de azi. În momentul de față, știința apreciază că rasele nordice (laica, șpiț, chow-chow, diferitele rase de terieri), ar proveni dintr-un cîine străvechi, căruia savanții i-au dat numele de „cîinele de turbă“, după natura zăcămintelor în care i-au fost găsite rămășițele pietrificate. Cîinii din Tibet, cei din Asia Centrală, cei din Caucaz, apoi cîinii ciobănești ai mongolilor, saint-bernardul Elveției, dogii Europei apusene ar proveni din cîinele zis „al lui Inostrațev“, după numele învățatului sovietic care i-a identificat și studiat rămășițele pietrificate. Cîinele zis „de bronz“, găsit printre vestigiile epocii bronzului, ar fi strămoșul cîinilor cio-

bănești din Europa. În sfîrșit, cîinele „de cenușă“, ale cărui oseminte au fost descoperite în cenușa focurilor de jertfă ale omului primitiv, ar fi strămoșul prepelicarilor și al copoilor de azi.

*

Dar este timpul să cunoaștem cîte *ceva* din biologia și felul de viață a prietenului nostru.

În ce privește reproducția, la cîini e de menționat faptul că masculul se poate împerechea oricînd; cățeaua, în schimb, primește masculul numai cînd se găsește „în călduri“, mai precis, cînd, după o perioadă de sîngerare de aproximativ o săptămînă. fenomenul încetează; perioada pentru împerechere durează numai două sau trei zile. Pentru *ca* împerecherea să aibă șanse de izbîndă — de obicei este suficientă o singură împerechere —, cîinii trebuie să rămînă „legați“ cel puțin 10-15 minute. Intervenția brutală țintind despărțirea cuplului poate *avea* urmări nefaste, cum ar fi rănirea sau chiar ruperea organelor genitale ale bietelor animale.

Cățeaua duce sarcina aproximativ 62—63 de zile, reușita sau nereușita împerecherii putîndu-se recu-

noaște cu suficientă siguranță cam pe la jumătatea timpului de gestație. Cățeaua gestantă trebuie hrănită, firește, mai bogat ca înainte, pentru ca viitorii căței să se dezvolte cît mai bine.

Cățeaua poate făta și un singur cățel, și o duzină, și chiar mai mulți. În mod obișnuit însă, o fătătură este alcătuită din 4-6-8 căței, acesta fiind numărul maxim pe care o mamă bine hrănită îl poate crește în condiții mulțumitoare. Totuși, mai indicat este a i se lăsa cel mult patru căței, pentru ca și progenitura să se dezvolte bine și nici cățeaua să nu slăbească prea mult, restul urmînd a fi suprimați imediat după naștere, adică atunci cînd ei nu simt nici spaimă, nici durere.

Cățeii se nasc surzi și orbi, ei începînd să perceapă sunetele și să facă ochi cam în a treisprezecea sau a paisprezecea zi de la naștere. Cățeii trăiesc timp de trei săptămîni numai cu laptele mamei lor. Din a patra săptămînă, e bine să începem alimentarea cuibului cu lapte și mai apoi cu carne crudă tocată mărunt. Înțărcarea are loc cam în a șasea săptămînă a vieții lor.

Cățeii ajung la deplină maturitate sexuală înainte de a împlini un an de viață, dar maturizarea cor-

porală nu are loc decît pe la vîrstă **de 18 luni. Se** spune deci că un cîine este deplin matur la **vîrsta** de un an și jumătate, vîrstă pînă **la** care **animalele** nu e bine să fie împerecheate, căci — deși **ele sînt** în stare să aducă pe lume produși viabili **și mult** mai înainte - aceasta ar fi în dauna deplinei **lor** dezvoltări.

PRIETENIA NU SE LEAGĂ LA ÎNTÎMPLARE!

Cel ce dorește un cîine din care să-și facă un tovarăș înțelegător trebuie să fie încredințat că nu procedează bine acceptînd un cîine de rasa și origine necunoscute, dubioase. Și socotim că de acest adevăr trebuie să fie convins înainte de a-și fi procurat cățelul, căci aceste animale vădesc atîta drăgălășenie, atît atașament, încît te pun pe dată în imposibilitatea de a le îndepărta.

Trebuie să se știe că azi există categorii și rase anume create, anume specializate — și încă foarte

strict! — pentru o utilizare sau alta; că un cățel de bună origine vine pe lume dotat în mare măsură cu anumite capacități și însușiri transmise ca reflexe necondiționate de un lung șir de strămoși utilizați într-o anumită direcție, mereu aceeași. E adevărat că un bun dresor e în stare să obțină de la oricare cîine acțiunile obișnuite. Este însă tot atît de adevărat că nu fiecare amator de cîine este și un bun dresor, că nu toată lumea poate să jertfească prea mult timp și prea multă muncă în acest scop. Iar a încerca să deprinzi un cățel provenit din cîini de agrement, care de nenumărate generații au fost ținuți în casă, să înfrunte vicisitudinile codrului de munte, spre exemplu, să sară în spmarea ursului care a furat oaia din turmă, a încerca să-l determini pe prepelicar să hărțuiască mistrețul, iar pe copoi să caute prepelița ar fi muncă de Sisif, cu rezultate submediocre.

Cu drept cuvînt concludem deci că, în zilele noastre, chinotehnia a evoluat într-atît, încît, pentru obținerea unui exemplar bine educat într-un anume scop, dresajul propriu-zis este pe al doilea plan, de primă importanță fiind cunoașterea exactă a raselor și a calităților individuale ale cîinelui, spre

a se putea alege în mod just exemplarul potrivit scopului urmărit prin dresaj. Aici este cheia succesului, la îndemîna oricărui amator!

CUM AU LUAT FIINȚĂ DIFERITELE CATEGORII ȘI RASE DE CÎINI

Nu ne vine greu să ne imaginăm că omul, utiiizînd cîinele domesticit în din ce în ce mai multe direcții, a căutat să aleagă pentru fiecare scop exemplarele ce se arătau mai potrivite atît în ce privește fizicul, cît și în ce privește capacitățile psihice. Iar această diferențire a cîinilor a dus, la rîndul ei, la accentuarea continuă a însușirilor pe care se miza. Astfel, pentru paza casei, omul a ales, probabil, cîinele cel mai voinic, cel mai vioi, care lătra mai stăruitor. Pentru vînătoare, l-a ales pe cel mai iute de picior, pe cel cu nas mai bun, pe cel care se vădea a fi mai colțos

cînd trebuia să atace fiara sau cînd trebuia să se aprere de atacul ei, pe cel care se găsea mereu în fruntea haiticului pornit să descurce urma sălbătăciunii. Iar pentru paza turmelor, pentru îndrumarea vitelor într-o anumită direcție, pentru readucerea la turmă a vitelor rătăcite, păstorul a ales, desigur, cîinele care se dovedea mai sprinten, mai atent la chiotele și poruncile sale, mai capabil să înțeleagă ce anume i se cerea. Și, firește, pe cel care nu va fi dovedit prea multă grabă în a se aciua printre picioarele păstorilor în clipa cînd va fi simțit duhoarea lupului, a ursului . . .

Nu se poate determina exact momentul — nici chiar treapta de civilizație — cînd omul a început să țină și cîini așa-ziși „de agrement". Fapt este că manifestările plastice cele mai vechi, picturile rupestre, reprezintă, în diferite situații, dar mai ales la vînătoare, cîini. În operele plastice ale civilizației caldeo-asiriene, egiptene, chineze, indiene etc, cîinele apare adesea în ipostaza de simplu giumbușlucar menit să-și înveselească stăpînii. Iar pentru aceasta stau mărturie și povestirile a numeroși călători care au văzut pe lîngă așezările unor popu-

lații încă primitive cîini neutilizabili, păstrați doar ca tovarăși de singurătate sau de amuzament.

În epoca modernă, cîinele a ajuns a fi utilizat de poliție, pentru descoperirea răufăcătorilor, și de serviciile sanitare ale armatei, pentru descoperirea și ajutorarea răniților, mai ales. lar în ultimii ani, cînd diversificarea preocupărilor sportive a luat proporții, se organizează diferite întreceri cu cîini. Din păcate însă, în unele țări, un spectacol oribil, prilej de pariuri, a devenit pentru mulți o pasiune. Cîini agresivi și sîngeroși sînt puși să se sfîșie în arene, spre a satisface cruzimea și viciul oamenilor.

DRESORUL ȘI „ELEVUL“ SĂU

Nu spunem nimic nou afirmînd că un cîine care te ascultă, care se lasă condus fără a-ți face dificultăți, care se poartă în așa fel, pe stradă, în tramvai sau în tren, în casa ta și în aceea a celor pe care îi vizitezi, încît să nu supere pe nimeni,

îți aduce satisfacție; și că unul pe care, dacă l-ai slobozit de la curea, numai cu șiretlicuri și momeli îl mai poți prinde, unul care, pe stradă, o ia razna tîrîndu-te după el, care latră prostește oricînd și oriunde, care se repede să muște cînd ceva nu-i vine la socoteală, este o adevărată pacoste.

Dar purtările cîinelui nu sînt întîmplătoare; ele reflectă, cum nu se poate mai fidel, educația care i s-a făcut sau ... nu.

Cîinele trebuie să primească așadar – pentru a-și putea ocupa cu cinste locul de prieten și ajutor al nostru – o învățătură căreia în mod obișnuit i se spune d r e s a j .

Pînă nu de mult, activitatea de dresor era considerată ca o îndeletnicire oarecum tainică, misterioasă, accesibilă doar puținelor persoane dotate cu unele însușiri cu totul deosebite. Se credea anume că dresorii au în privire un ce inexplicabil, care fascinează animalul, răpindu-i orice urmă de voință și determinîndu-l să înțeleagă și să execute întocmai poruncile. Pe lîngă aceasta, fiecare dresor aproape avea metoda lui, care se transmitea, chipurile, din tată-n fiu sau se „fura“ în timpul uce-

niciei, de la „maestru“. Iar cauza acestor neînțelegeri era, desigur, necunoașterea bazei fiziologice a dresajului. Astfel, dresajul se făcea empiric și, ca orice activitate empirică, dădea rezultate inegale și inconstante. Unii dresori, fără să știe prea bine de ce trebuie să facă așa și nu altminterea, nimereau, intuitiv, calea cea bună și aveau rezultate spectaculoase. Alții recurgeau la siluiri, care aruncau bietul animal într-o panică ce îl punea în imposibilitatea de a mai „pricepe“ ce anume îi cerea dresorul, devenind, fără voia lui, „încăpățînat“, „recalcitrant“.

Apariția tezelor pavloviene despre activitatea nervoasă superioară au limpezit însă într-atîta problemele dresajului, încît pe drept cuvînt se poate afirma că oricare om dotat cu inteligență normală, cu nervi sănătoși și cu un mic bagaj de cunoștințe în acest domeniu, poate deveni, fără ochi fascinanți și inimă de piatră, un foarte bun dresor; dar reușita va fi cu atît mai sigură cu cît rasa cîinelui va fi mai adecvată scopului dresării, iar animalul mai bine dotat.

„TAINELE“ ȘI METODELE DRESAJULUI

Știința a stabilit, fără putință de tăgadă, că manifestările psihice ale oricărei vietăți au baze fiziologice, că în toate cazurile comportarea unui animal reprezintă răspunsul sistemului său nervos la diferite excitații ce îi vin dinafară. Că orice manifestare a lui nu este, în fond, decît o modalitate de adaptare la mediul înconjurător.

Legile care cîrmuiesc activitatea sistemului nervos, și în special pe aceea a creierului, centru de comandă superior, care dirijează cele mai complicate manifestări, au fost descoperite și lămurite pentru întîia oară de fiziologul rus I. P. Pavlov.

Presupunem cunoscută clasica experiență făcută de savant chiar pe cîine, experiență care l-a dus la deducția că unele comportări ale acestuia — ca de altfel ale oricărei vietăți — se manifestă fără a fi fost deprinse de animal în prealabil. Că unele dintre ele se manifestă din primele clipe ale vieții (suptul, căutarea hranei etc), pe cînd altele apar

abia mai tîrziu, după maturizarea animalului (instinctul sexual, instinctul de a-și apăra progenitura etc.). Toate comportările de acest fel, acte reflexe, moștenite, au fost numite *reflexe necondiționate.* Reflexele necondiționate dau animalului putința de a trăi. Dar savantul a ajuns și la concluzia că alte reflexe se dobîndesc în cursul vieții individului: manifestările de bucurie la apariția celui care în mod obișnuit îi dă de mîncare, fuga din calea omului cu bîta etc. sînt *reflexe condiționate* de o experiență proprie a animalului. Ele pot fi considerate a fi un fel de „experiență de viață“ care sporește adaptabilitatea animalului respectiv la condițiile mediului înconjurător. Iar nouă ne dă posibilitatea de a-l „învăța“ anumite lucruri, deci de a-l dresa.

I. P. Pavlov a presupus că unele reflexe condiționate formate în cursul vieții animalului se transformă, prin repetarea lor în curs de mai multe generații, în însușiri ereditare, deci în reflexe necondiționate. Aplicînd această teză la specificul nostru, ajungem la concluzia că ea nu era lipsită de temei. Să luăm unele exemple din domeniul chinologiei de vînătoare. Cum altfel, decît prin înrădăcinarea

unor reflexe condiționate, s-ar explica fenomenul preabinecunoscut tuturor celor ce au lucrat cu prepelicari englezești, care de multe zeci de generații sînt obligați să se trîntească pe burtă în clipa cînd vînătorul ridică arma spre a trage în pasărea săltată, că nu arareori cățelul în vîrstă de abia cîteva luni face la fel cu prima ocazie, fără nici un fel de dresaj prealabil? Cum altfel s-ar putea explica fenomenul, la fel de bine cunoscut, că un cățel de prepelicar continental arată mare pasiune pentru „aport“, acțiune în care s-au specializat generațiile de cîini al căror descendent este?

Prin experiențele sale, Pavlov a demonstrat posibilitatea legării reflexelor condiționate de cele necondiționate, ceea ce este fundamental pentru dresarea animalelor. Să luăm cel mai simplu exemplu: Ținem în mînă o bucățică de cîrnat și chemăm cățelul pe nume. El va veni atras, firește, de mirosul cîrnatului (reflexul necondiționat – reacția – la mirosul hranei). Repetînd această „figură de dresaj“ de cîteva ori, vom constata că animalul vine și la simpla chemare pe nume: reflexul necon-

diționat a dus, după cum s-a văzut, la formarea celui condiționat — răspunsul la chemare.

Și-acum, iată cîteva reguli ce trebuie să fie respectate în provocarea reflexelor condiționate pe care se întemeiază dresajul:

• Excitatorul reflexului condiționat (chemarea, comanda din gură, gestul) trebuie să survină strict simultan cu excitatorul necondiționat (cu oferirea cîrnatului, spre exemplu).

• În momentul în care dorim să producem reflexul condiționat, creierul cîinelui trebuie să fie liber de alte excitații (să nu se umble cu vasele care îi amintesc apropierea orei prînzului, să nu fie prin apropiere — dacă este vorba de un mascul — vreo cățea în călduri, să nu se audă zgomote care îl înspăimîntă etc). După un dresaj îndelungat, cînd reflexele condiționate vor fi temeinic imprimate, asemenea elemente tulburătoare îl vor înrîuri mai puțin sau chiar de loc.

• Comenzile trebuie să fie energice, clare, gesturile la fel, întrucît excitatorii condiționați slabi produc reflexe tărăgănate și uneori aproape imperceptibile.

• Reflexul necondiționat pe care se altoiește cel condiționat trebuie să fie puternic. Exemplu: Dacă dorim să producem un reflex condiționat (să învățăm cîinele să vină prompt la chemare), bazîndu-ne pe reflexul necondiționat al dorinței cîinelui de a dobîndi bucățica de cîrnat, să zicem, cîinele trebuie să fie flâmînd, nu sătul!

Există încă și probleme mai puțin lămurite în ceea ce privește regulile producerii reflexelor condiționate. Știința încă nu a găsit o explicație satisfăcătoare pentru ușurința cu care se pot provoca unele dintre ele, atunci cînd animalul are prilejul să asiste la manifestările unui semen al său. Sau de ce putem profita, pentru a forma un reflex condiționat, de o mișcare sau o acțiune pe care dinele a făcut-o, respectiv a întreprins-o, liber. Exemplu: Fixarea comenzii „șezi“, pronunțînd abia de cîteva ori acest cuvînt, atunci cînd cîinele a șezut, întîmplător, din propria-i inițiativă.

Am făcut cunoscut cititorilor cele de mai sus, întrucît calitatea principală a unui dresor este stăpînirea de sine și înțelepciunea pe care numai

cultura ți-o asigură. El trebuie să pornească la treabă conștient de faptul că animalul, oricît de inteligente priviri ne-ar arunca, nu poate înțelege vorba omenească, nu poate cuprinde gîndul nostru, dorința noastră. Că unui cîine nu i se poate cere să aibă simțul datoriei și al recunoștinței. Că ceea ce îl călăuzește pe animal, în raporturile cu stăpînul său, este simțâmîntul că de la el îi vine tot binele și toată ocrotirea. În principal hrana... Dar că tot de la el îi vine și pedeapsa, care îl ajunge oricît ar încerca să se eschiveze – și acesta este, poate, cel mai important fapt în dresaj! – atunci cînd ar încălca anumite reguli de comportare stabilite de stăpîn.

Conflictele dintre „elev“ și dresor nu sînt raritați, dar trebuie să recunoaștem fără ocolișuri că de acestea întotdeauna vinovat e omul, nu animalul. De pildă, i s-a dat cîinelui o comandă, într-un moment nepotrivit, cînd atenția lui e foarte solicitată de ceva, astfel încît comanda nici nu este auzită; i s-a dat cîinelui o comandă a cărei semnificație nu o cunoaște sau nu o cunoaște bine; se stăruie în executarea unei comenzi care, din cine știe ce motiv, pe cîine îl înspăimîntă.

Cel ce, neținînd seama de posibilitățile de înțelegere ale elevului său, de puterea cu care acționează instinctul de conservare, se va enerva mereu de „prostia“ sau de „încăpățînarea“ cîinelui aflat în dresaj și îl va pedepsi într-una, va crește un timid, un sperios și un recalcitrant, care uneori nici nu va mai putea fi corectat.

Înțelegerea cîinelui nu poate merge mai departe decît că ascultarea aduce recompensă, iar neascultarea – pedeapsă; că luarea harnașamentului din cui este urmată de o ieșire la plimbare, ieșire care aduce tot felul de plăceri și satisfacții; că umblarea la raniță și la cartușieră vestește plecarea la vînătoare, eveniment care dă prilej de a hăitui iepuri și de împlinirea altor plăceri.

Cheia succesului în dresaj este deci facultatea de a descoperi fără greș limitele posibilităților de înțelegere ale animalului. În concluzie, pentru a se evita nedoritele conflicte între „profesor“ și „elev“, care pot întîrzia rezultatele dresajului cu zile, cu săptămîni și cu luni întregi, dresorul nu trebuie să aștepte ca învățăcelul lui cel lipsit de grai să se ridice la înțelegeri și judecăți prea apropiate de ale omului,

ci să încerce a se coborî el la nivelul de „gîndire“ al cîinelui.

Dresajul oricărui cîine, indiferent de serviciul căruia îi este destinat, trebuie să se facă în trei etape distincte:

1. Educația premergătoare dresajului.
2. Dresajul așa-zis de cameră, care reprezintă dresajul propriu-zis.
3. Conducerea sau deprinderea practică în teren, mai bine zis aplicarea celor învățate în perioada a doua.

EDUCAȚIA PREMERGĂTOARE DRESAJULUI

Prima etapă începe în clipa în care cățelul este luat de la mama lui, spre a fi instalat în casa celui ce îi va fi stăpîn și educator (despărțirea de cățeaua-mamă nu trebuie să survină înainte de 5—6 săptămîni).

E preferabil ca el să crească printre ai casei, fără să fie lăsat totuși în seama copiilor sau a

altor nepricepuți, care să-l zăpăcească cu tot felul de comenzi, încercînd să facă cu el figuri în genul celor văzute la circ sau în filme. Dacă vor să se joace cu el n-au decît, dar nu în felul acesta!

Cățelul trebuie să primească din prima zi un nume. Un nume cît mai scurt, alcătuit din una sau două silabe, căci altfel nu îl va putea distinge din noianul cuvintelor omenești. Pentru ca să-și învețe numele, i-l vom pronunța răspicat ori de cîte ori ii vom da de mîncare. În curînd, va observa că rostirea numelui său se leagă de ceva plăcut, și astfel, la auzul lui, va veni imediat la cel ce îl cheamă, chiar și atunci cînd ascultarea nu ii va fi plătită decît cu o simplă mîngîiere.

De la o vreme, mai exact după ce va fi început să răspundă imediat la chemare, vom lega rostirea numelui de comanda „aici!“ Dacă va primi și o bucățică de mîncare, din mîncarea preferată, firește, curînd se va deprinde să fie atent și să năvălească spre cel care îl cheamă. Important este să întrebuințăm mereu aceeași succesiune de cuvinte (Lord, aici!), aceeași intonație și același gest. Comanda trebuie dată energic, iar executarea ei promptă trebuie să fie strict urmărită. Altfel, căinele își

ascultă stăpînul numai cînd are chef. În schimb, executarea promptă a comenzii trebuie să fie tot atît de prompt răsplătită, cel puțin cu laude și mîngîieri. Iată de ce trebuie oprită cu toată strășnicia darea comenzilor de către copii sau alte persoane lipsite de seriozitate, care nu sînt în stare de suficientă atenție și stăruință pentru a urmări respectarea lor.

Așadar, din reflexul necondiționat al venirii la mîncare am trecut la cel condiționat al venirii la auzul numelui; apoi, la acela al venirii la auzul comenzii „aici!“, pe care, unind-o din cînd în cînd cu un fluierat energic, îi vom fi format cîinelui reflexul condiționat al venirii la auzul fluieratului. Cheia succesului și la celelalte „figuri“ de dresaj: să facem aceste exerciții numai atîta timp cît cîinele este bine dispus – lucru ușor de recunoscui din atitudinea și comportarea lui –, să nu îl obosim cu încercări prea îndelungate, căci va începe să se codească, iar noi ne vom pierde răbdarea. Și de aici, atîtea și atîtea regretabile conflicte.

Chestiunea ar părea, poate, lipsită de importanță. Totuși, formarea unui bun *apel* – așa se numește deprinderea cîinelui de a veni la chemare–

este esențială pentru tot restul dresajului. Un cîine care se nărăvește – mai bine zis este nărăvit de stăpînul său – să nu răspundă la apel, silindu-l pe cel ce trudește cu el să repete din ce în ce mai tare chemarea sau fluieratul, va deveni în curînd un așa-zis cîine „surd".

Tot învățătură de treapta educației premergătoare dresajului este și deprinderea curățeniei în casă. Adică deprinderea cățelului să se ceară afară pentru *anumite* necesități și aceea de a-și recunoaște un loc al său, un anumit ungher al camerei, al bucătăriei, al șopronului, al curții etc.

În privința curățeniei, oricare cățel dă de știre, printr-o comportare caracteristică ce nu lasă nici un dubiu cu privire la necazul care îl frămîntă, cînd se apropie momentul... critic. Trebuie să fim foarte atenți, mai ales la început, pentru ca în clipa în care va fi gata-gata să ne facă pocinogul în casă, să-l luăm de „guler", să-l ducem spre ușă și să-l dăm afară. Repetînd de cîteva ori acest „ceremonial", în curînd vom observa că elevul nostru a prins să tragă însuși spre ușă cînd este cazul, nouă nemairămînîndu-ne altceva de făcut decît să-i deschidem ușa, pînă nu va fi prea tîrziu. Dacă to-

tuși se întîmplă să murdărească dușumeaua sau covorul, pedeapsa trebuie aplicată pe loc, căci o pedeapsă întîrziată înrăiește cîinele, care nu o mai poate lega de faptă. Îl vom pedepsi cu vorba, cu palma, cu nuiaua și îl vom da afară chiar ulterior. Locul pe care a „păcătuit“ îl vom unge bine cu creolină sau alt dezodorant puternic, căci urma murdăriei lui ar prezenta multă vreme o deosebită atracție, un deosebit excitant, astfel încît greșeala s-ar putea repeta ...

În ce privește fixarea unui loc special pentru cîine, trebuie să se știe că, într-o casă încălzită iarna, cîinele e mai la adăpost de intemperii decît ținut în cușca din curte, dar numai în cazul cînd colțul ce i s-a destinat este ferit de curent. Periculoasă pentru sănătatea și pentru rezistența animalului la boli și la intemperii este și cazarea sub soba din bucătărie, care într-o anumită parte a zilei dogorăște, iar peste noapte îngheață. Și, desigur, culcușul trebuie ferit de răceala care vine din podea sau, mai grav, din ciment. Dacă nu se pot evita aceste neajunsuri, este preferabil un coteț afară, bine construit, căptușit cu cîrpe și paie,

în care căldura corporală a animalului stabilește o temperatură constantă.

Instalăm cîinele la locul lui, așezîndu-l cu forța, dar mîngîindu-l mereu și repetînd comanda „la loc!“. Firește, pe dată ce vom lua mîna de pe el, cîinele se va ridica și se va lua după noi sau va porni la joacă. Îl vom reașeza repetînd comanda, îl vom reține cît mai mult la locul lui și îl vom răsplăti cu ceva de mîncare sau numai cu o mîngîiere, cînd va vădi intenția de a rămîne cîteva clipe liniștit. După ce ne vom fi convins că înțelege semnificația comenzii *la loc!,* vom începe să-l gonim la loc, chiar cu joarda de-ar fi nevoie, pînă cînd va înțelege că cel mai simplu mijloc de a scăpa de joardă este retragerea. O bună metodă educativă este de a nu admite cîinelui să vină la blidul cu mîncare decît de la locul lui. În curînd vom observa că, atunci cînd dorește mîncare, nu aleargă spre locul unde aceasta i se servește în mod obișnuit, ci spre locul lui. În ce privește locul pentru mîncare, subliniem faptul că nu trebuie să i se dea cîinelui nimic la masă, căci se deprinde „cerșetor“. Iar un cîine care urmărește masa stăpînilor săi, adesea salivînd în mod neplăcut, e tot ce poate fi

mai dezgustător. El trebuie să se „convingă“ chiar de la început că, oricît ar insista, excepție făcînd, firește, micile bucățele din mîncarea preferată ce i se oferă în timpul dresajului, din buzunar, drept recompensă pentru „ascultare“, mîncarea cuvenită o primește numai în blidul lui și în locul anume destinat.

Nu se poate trece la dresajul propriu-zis pînă cînd cîinele nu învață să meargă la curea, la *lesă,* cum se spune în terminologia de specialitate.

La vîrsta de trei-patru luni, i se pune cățelului zgărdița. După ce s-a obișnuit puțin cu ea, după ce nu se mai luptă să o lepede, îl vom lua la curea. Cățelul se va zbate prostește, se va avînta la dreapta și la stinga, încercînd să scape. Vom căuta să-l liniștim cu vorbe bune, cu mîngîieri și chiar cu o bucățică de mîncare oferită în momentul cînd se liniștește. Cînd, disperat și obosit, se va așeza, ne vom depărta puțin de el ținînd în mînă capătul lesei și îl vom chema cu glas mieros, bătîndu-ne pe genunchi. Cînd va veni la noi, tîrîș și cu coada între picioare, îl vom răsplăti și vom schimba locul, repetînd ademenirea . . .

După cîteva exerciții de acest fel, după ce se va fi cramponat de nenumărate ori de teren, iar noi îl vom fi „deblocat“ iarăși și iarăși – nu tîrîndu-l, ci chemîndu-l cu glas prietenos! –, în curînd vom observa că nu îi mai pasă de zgardă și de lesă și că a început chiar să meargă trăgînd voinicește.

E momentul să începem învățarea mersului propriu-zis la lesă, lucru de cea mai mare importanță din punct de vedere al utilizabilității cîinelui. Căci un animal cu rele deprinderi numai cu greu va mai putea fi corectat ulterior, chiar aplicîndu-i zgarda de dresaj care strînge (fig. 1) sau zgarda cu corali (fig. 2), care își înfige cuiele în carnea lui. Un cîine care „trage“ la lesă este o pacoste, purtarea, lui pe stradă sau oriunde printre oameni fiind dificilă și aproape ridicolă.

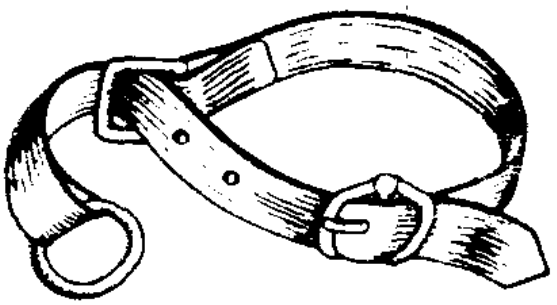

Fig. 1 — Zgarda de dresaj

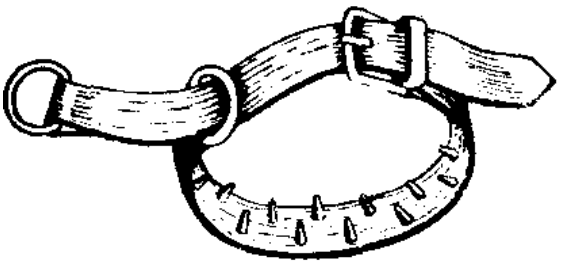

Fig. 2 — Zgarda cu corali

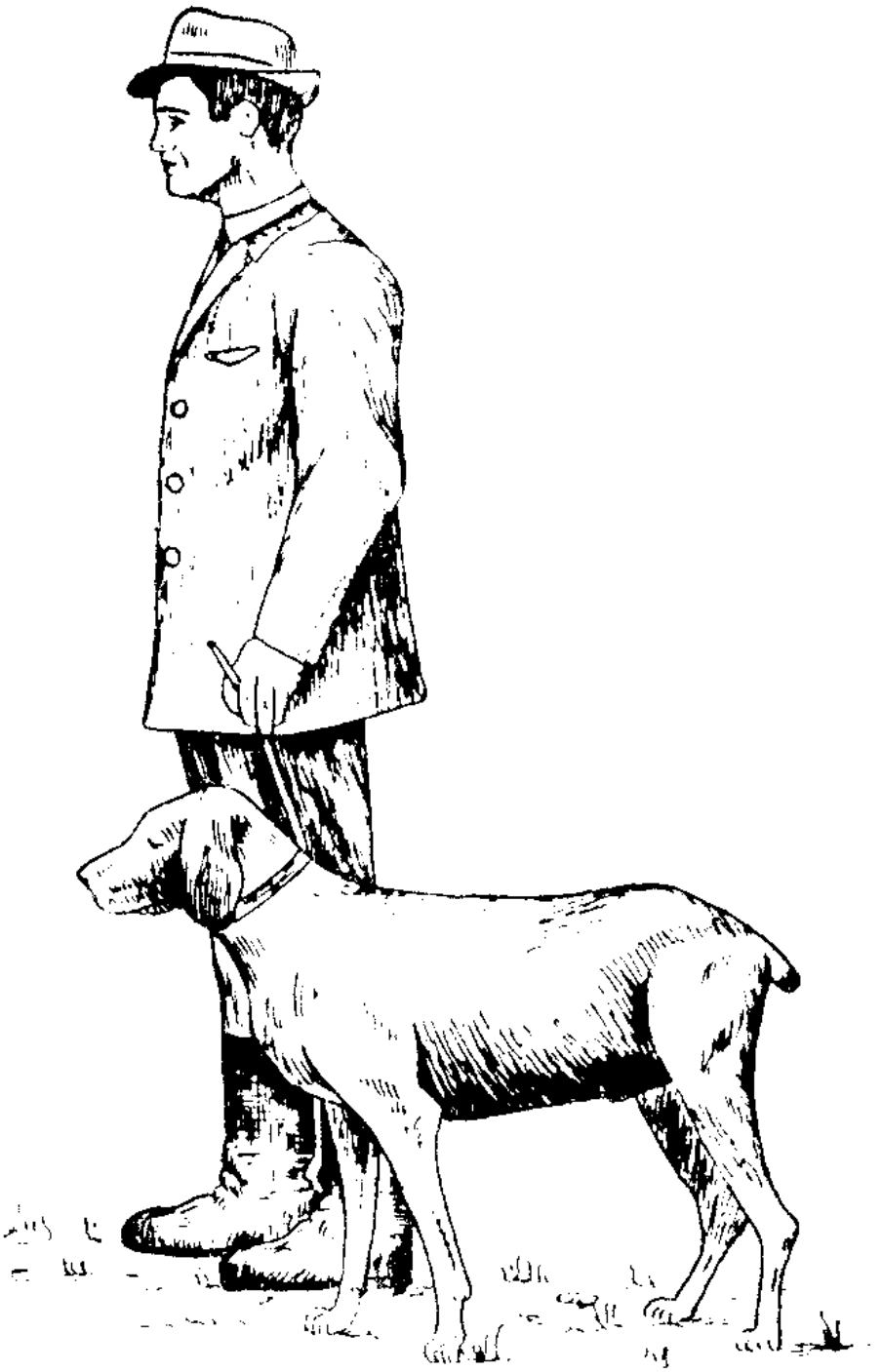

Fig. 3 - Plimbarea cățelului

Fig. 4

Poziția „șezi“

Vom începe să plimbăm deci cățelul la lesă, avînd în mîna dreaptă o nuielușă (fig. 3). Cîinele se poartă numai pe mîna stingă, căci practic este ca dreapta să rămînă liberă pentru alte întrebuințări. Cel ce poartă cîinele pe dreapta își demonstrează cu aceasta, cunoscătorilor, nepriceperea. Ne vom plimba deci cu cățelul la lesă obligîndu-l să meargă la stînga noastră, cu botul în dreptul genunchiului nostru. Orice tentativă de depășire va

Fig. 5 — Deprinderea cîinelui să rămînă singur pe loc

fi prompt reprimată cu lovituri de nuielușă peste piept și peste piciorușe – niciodată peste bot. Dacă animalul nu este anormal de îndărătnic, în curînd se va convinge că singurul mijloc de a scăpa de lovituri e acela de a rămîne mereu cu botul lîngă genunchiul nostru. Unii căței, văzînd că primesc o lovitură de joardă, dacă ne depășesc, încep să tragă în lături, ceea ce este tot atît de neplăcut. Pentru a-i îndrepta, vom face lungi plimbări de-a lungul unui zid sau gard, încadrîndu-l pe cățel între noi, nuia și gard și interzicîndu-i să rămînă în urmă, prin chemări însoțite de bătaia cu palma pe propriul nostru genunchi, prin smucituri de lesă și mici lovituri cu nuiaua, pe la spate.

În curînd, aceste exerciții vor *avea* drept rezultat formarea mersului frumos la lesă, iar noi nu vom mai *avea* altceva de făcut decît să reprimăm obiceiul mersului cu nasul pe jos, cîinele avînd tendința firească de a adulmeca prin toate ungherele, de a se opri mirosind îndelung anumite urme lăsate de semeni de-ai săi sau de pisici. Îl vom frîna, smucind energic de lesă, eventual aplicîndu-i ușoare lovituri de nuia pe sub bot, pînă cînd se va simți stăvilit și din această direcție.

Dar nu este bine pentru cîine, nici demn pentru stăpîn, ca nuiaua să rămînă mijlocul de comunicare a voinței acestuia din urmă. De *aceea,* loviturile se însoțesc cu un pîsîit energic. Cu timpul, dinele va asculta doar de pîsîit. Unii dresori folosesc comanda „la loc!“, dar pîsîitul este preferabil, fiind mai discret. Smuciturile și loviturile care tind să oprească adulmecarea pe jos sau pe la temeliile zidurilor etc. vor fi însoțite de comanda „fui!“, care de asemenea va fi suficientă de la o vreme și fără lovituri...

Ajuns la vîrsta de șase pînă la opt luni, cățelul care a primit educația premergătoare dresajului și a fost chiar deprins să meargă frumos la lesă trebuie luat neapărat în dresajul așa-zis „de cameră“. Precizăm din capul locului, că dresaj de cameră se numește și cel ce se face într-un șopron, într-un garaj, într-o curte închisă, unde atenția elevului nu este mereu furată de zgomote, de întîmplări, de apariția unor persoane străine, de trecerea vreunui cîine sau a vreunei pisici. Mai tîrziu, după ce elevul a realizat oarecum progrese, acest dresaj va putea fi continuat și într-un parc, într-un scuar mai retras, într-un teren viran.

DRESAJUL PROPRIU-ZIS

După ce cîinele a învățat cele mai elementare reguli de „bună purtare“, este posibilă trecerea la cea de a doua fază, dresajul propriu-zis.

Șezi. Prima lecție de dresaj propriu-zis va fi destinată învățării poziției de „șezi“. Punerea cîinelui în această poziție este utilă în o mie și una de împrejurări, și pentru orice fel de cîine, după cum se va vedea.

Luăm cîinele la lesă, trecem in fața lui și, apăsîndu-l cu mîna dreaptă pe crupa, pronunțăm clar și energic comanda „șezi!“ (fig. 4). De obicei, cîinele se va așeza fără nici o împotrivire, iar noi îl vom recompensa cu mîngîieri. Dăm apoi comanda deja cunoscută lui de „aici!“, însoțind-o de gestul baterii genunchiului nostru cu palma. Cîinele se va ridica și va veni spre noi, iar noi vom face un mic tur prin cameră, prin curte etc, cu elevul la lesă. Repetînd de cîteva ori această figură, cățelul va începe să se așeze bucuros la auzul comenzii, știind că ascultarea va fi urmată de ceva plăcut: laudele, mîngîierile și mica plimbare...

Vom prelungi din ce în ce șederea, apoi vom încerca să ne depărtăm de cîine, avînd grijă să-l silim să se mențină în aceeași poziție, amenințîndu-l – cînd ar vrea să părăsească poziția – cu vorba apăsată „nu!“ și cu gestul pe care îl cunoaște de mic (fig. 5). Vom repeta aceste exerciții pînă cînd cîinele se supune chiar dîndu-i comanda de la oarecare distanță (cîțiva pași), distanță pe care o vom mări progresiv. Vom repeta exercițiul pînă cînd el rămîne în poziția de „șezi“ chiar dacă ne depărtăm de el; întîi doar la cîțiva metri, mai tîrziu la cîteva zeci de metri, fără ca el să se clintească.

La început, vom reveni la el, de fiecare dată, pentru a-l „elibera“, din această poziție, și îl vom lua la lesă recompensîndu-l. Mai apoi, cînd va deveni oarecum ferm în executarea acestui exercițiu, îl vom putea elibera și de la distanță, chemîndu-l cu comanda „aici!“ fluierîndu-| și făcînd cunoscutul gest de chemare: bătaia genunchiului cu palma.

Aportul. Se învață uneori foarte ușor, alteori foarte greu. Aceasta mai ales în funcție de măsura în care animalul a moștenit această aptitudine *ca* re-

flex necondiționat de la un lung șir de ascendenți cărora li s-a cerut să aporteze. E foarte important totuși, pentru aproape toate categoriile de cîini, chiar și pentru cei de agrement, să aporteze, căci astfel ne pot ajuta uneori să găsim obiecte pierdute.

Munca noastră e hotărît mult ușurată dacă înainte de începerea dresajului propriu-zis cultivăm la cățel tendința de a lua în gură anumite obiecte și a le purta. Îi vom arunca deci, de cînd începe să se joace, mici obiecte ușoare și plăcute la pipăit (o mânușă, o minge etc), întărîtîndu-l să ni le aducă. Tendința lui, chiar dacă leva ridica, va fi de a se ascunde cu ele spre a le roade. Noi vom căuta să-i luăm obiectul pentru a i-l arunca din nou – de obicei nu zadarnic! – bazîndu-ne pe faptul că dorința de joacă va învinge în el dorința de a roade obiectul.

Dacă la vîrsta dresajului va avea însușită această deprindere, ne vom mărgini să i-o disciplinăm. Dacă nu o va avea, vom fi siliți să-l învățăm, forțat, să aporteze:

Îi poruncim cîinelui să șadă, ne oprim în fața lui și căutăm să-i băgăm în gură mănușa făcută sul (fig. 6). Gestul trebuie făcut cu mare atenție, fără a brusca animalul, fără a-l lovi la dinți, fără a ne

Fig. 6 — Primirea aportului

enerva, fără a-l bate pentru eventuala neascultare, căci am putea strica totul. Și încă pentru totdeauna! Băgarea forțată a mănușii în gura cîinelui o vom însoți de comanda „aport!“ Dacă deschide gura și primește aportul, îl lăudam copios, i-l scoatem cu aceeași grijă de a nu-i lovi dinții și îi oferim cît se poate de prompt o bucățică de carne, pe care o vom scoate fulgerător din buzunar.

Din păcate, adesea lucrul nu merge atît de ușor. În acest caz, trebuie să recurgem la unele stratageme: îi vîrîm în gură, forțat, mîna noastră înmănușată. Repetăm exercițiul cu laudele și recompensele de rigoare, pînă cînd deschide gura imediat ce aude cuvîntul „aport“, care îi vestește lucruri plăcute: bucățica de carne etc, mîngîierile cu mîna, cuvintele de laudă (braaavo! biiine!), al căror înțeles, exact, nu îl cuprinde, dar care, ne-o arată experiența, îi fac plăcere.

Dacă se opune, strîngînd gura prea energic, vom proceda iarăși cu altă metodă, îi oferim, cît mai flămînd fiind, bucățele mici din mîncarea preferată: carne, plăcintă, pîiniță tăvălită prin grăsime, foarte mici bucățele de zahăr, dacă i-a prins gustul etc, însoțind fiecare bucățică de comanda ,,aport“. Pînă se „convinge“ că face bine deschizînd gura cînd aude această comandă care, la rîndul ei, e urmată de ceva plăcut. Cînd treaba merge strună, începem să alternăm bucățica de mîncare cu mîna înmănușată, respectiv cu mănușa făcută sul, pe care i-o vom lua apoi ușor, cu comanda „lasă!“ îi vom oferi din ce în ce mai des mănușa și din ce în ce mai rar bucățica de mîncare.

Încercăm pe urmă să-l determinăm să rețină aportul cîteva clipe, dar numai după ce a început să-l ia sigur, sprijinindu-i bărbia cu mîna. Apoi, prelungim progresiv această reținere.

Oferim aportul tot mai jos, pînă ce ajungem a-l pune pe pămînt, în fața lui (fig. 7). Il determinăm să-l ia de jos.

Cînd a început să execute bine acest exercițiu, lăsăm aportul într-un anumit loc, trecem pe-acolo cu cîinele la lesă și comandăm „aport!“ Progresiv, punem cîinele să caute liber aportul, să-l găsească,

Fig. 7 — Oferirea aportului tot mai Jos

să ni-l aducă și să ni-l predea frumos, în poziția de *„șezi“*, așa cum a învățat de la bun început.

E momentul să revenim la joacă: îi aruncăm aportul la vedere, punindu-l să ni-l aducă. Mai apoi i-l ascundem. Dacă acțiunea a fost bine condusă, elevul îl va căuta din ce în ce mai pătimaș. Iar de aici pînă la deprinderea căutării la comandă – **caută-caută!** – nu mai e decît un pas.

Pentru ca să obținem un aport frumos și pentru ca elevul nostru să poată aporta chiar obiecte mai grele – să zicem pînă la 5—6 kilograme, cînd e vorba de un cîine de talie mare (în jur de 60 cm), trebuie să stăruim ca animalul să ia aportul de la mijloc, nu de la vreunul din capete, căci obiectul aportat l-ar bate la picioare și altfel l-ar scăpa mereu, ceea ce ar avea consecințe grave pentru reușita dresajului.

Cînd cîinele începe să dea semne de acomodare cu noua figură de dresaj, aportul ușor trebuie schimbat cu unul mai greu, de preferință cu un obiect din lemn, asemănător halterelor cu care se face gimnastică; sau, și mai bine, cu un aportor anume (fig. 8), a cărui greutate se poate regla, mărindu-se progresiv. Cu un asemenea aportor, cîinele

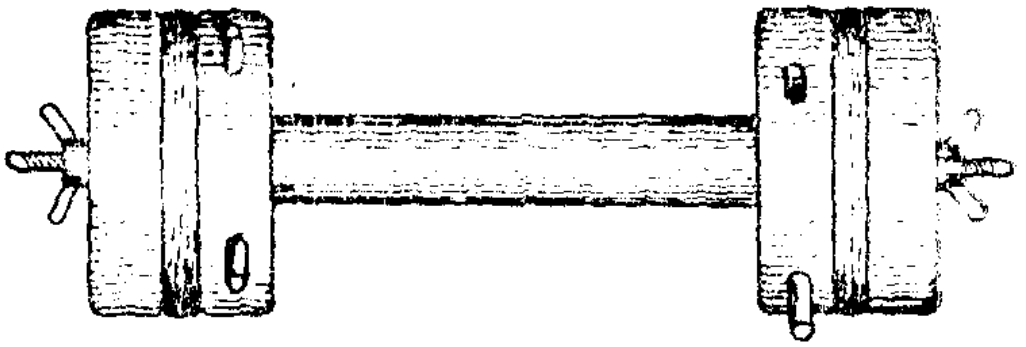

Fig. 8 — Aportor reglabil

învață să țină de la mijloc, deci în echilibru, orice obiect, și astfel va fi în stare să ridice și să poarte chiar obiecte relativ grele, eventual să le aducă de la distanțe mari: un kilometru și mai mult.

Foarte greu de spus în cît timp, după cîte ședințe, la ce intervale se poate progresa de la o treaptă la alta în acest exercițiu. Totul e să nu speriem, să nu exasperăm cîinele cu exerciții prea îndelungate. Din comportarea lui vom afla dacă au intervenit asemenea greutăți. În care caz, vom întrerupe încercările, vom face alte exerciții, anume din cele pe care cîinele le execută cu plăcere. Aportul îl vom relua numai după ce va fi uitat supărarea sau spaima și va veni la lecție iarăși bine dispus.

În general, se fac doar cîteva exerciții de aport pe zi, eventual în două sau trei reprize, căutînd însă întotdeauna prilejui ca lecția să se termine cu un succes al dresorului.

Daun. Cîinele trebuie deprins să facă „daun“, adică să se culce pe burtă. De această poziție avem nevoie cînd cîinele își face de cap zburdînd, iar noi dorim să-l disciplinăm, să-l ascundem sau, în sfîrșit, cînd, în cine știe ce împrejurare, trebuie să operăm nestînjeniți de cîine.

Scopul final este de a ajunge acolo, încît cățelul să se culce fulgerător, fie că se află lîngă noi, fie că se găsește la oarecare distanță, fie că îi comandăm cu vorba (daun!), fie că ridicăm doar brațul drept.

Culcăm cîinele în poziție reglementară, pe burtă, silindu-l să-și așeze botul între lăbuțele din față (fig. 9), pronunțînd energic comanda „daun!“ Cînd s-a culcat, îl lăudăm, îl mîngîiem și îl recompensăm. După mai multe exerciții, va face daun la comandă. Vom însoți de la o vreme comanda din gură de ridicarea brațului drept.

Repetînd îndelung și în mod pedant acest exercițiu – aici nu mai subsistă pericolul că se va speria,

Fig. 9 - Poziția daun

că se va scîrbi etc, ca la învățarea aportului –, trebuie să tindem ca porunca să fie urmată din ce în ce mai prompt, pînă ajungem ca animalul să se culce, chiar cînd i se comandă doar prin ridicarea brațului, de la cîțiva zeci de metri, fără nici o ezitare, pînă cînd ajungem să-l putem fixa în această poziție pe timp oricît de îndelungat (în limitele raționalului, firește).

Intrarea în apă. E bine ca oricare cîine să fie obișnuit să intre în apă: fie pentru a ne aduce un obiect scăpat în apă, fie pur și simplu pentru a fi în stare să ne urmeze cînd sîntem nevoiți să trecem vreo apă. Dacă îl vom obișnui de mic, dacă vom profita de fiecare prilej pentru a-l face să dea prin băltoace, să treacă prin apa pîraielor, iar mai apoi să ne urmeze și în apă adîncă pentru el, cîinele va căpăta chiar o pasiune pentru apă și pentru aducerea obiectelor ce plutesc pe apă. Totul e ca aceste exerciții să fie făcute, la început, în timpul marilor călduri, fără a speria animalul trăgîndu-l sau chiar aruncîndu-l cu forța în apă. Altfel, prinde o teamă care numai cu greu se mai risipește.

DRESAJUL SPECIAL

Dresajul special este o formă evoluată de dresaj, în urma căruia cîinele devine specialist în anumite acțiuni.

Trebuie să subliniem însă de la început faptul că reușita specializării nu depinde în primul rînd de calitatea dresajului, ci de aplicarea lui potrivit personalității animalului, personalitate conturată de categoria și rasa căreia îi aparține, dar și de temperamentul și aptitudinile lui individuale. De exemplu, a obișnui un prepelicar-continental să aporteze este cît se poate de ușor, cîinii din această rasă născîndu-se cu acest instinct. Dimpotrivă, un pechinez va fi cît se poate de refractar la intenția omului de a-l dresa în acest sens. De aceea, considerăm ca strict necesar să oferim cititorilor-dresori amatori unele date care îi vor ajuta să-și cunoască elevii.

Noțiunea de categorie în cazul cîinilor este strict legată de „funcțiile“ acestora: vînător, polițist, păzitor etc. Iar în cadrul fiecărei categorii deosebim mai multe rase, mai mult sau mai puțin potrivite rostului pentru care au fost create. Trebuie să spu-

nem însă de la bun început că există și rase care, fiind potrivite mai multor utilizări, se tinde a fi considerate ca făcînd parte din mai multe categorii. Să luăm un exemplu. Preacunoscutul foxterier este, după cum îl arată și numele, un cîine cu care se vînează vulpea ascunsă în vizuină. El este însă și un excelent cîine de pază, fiind un animal vioi, treaz, neînfricat. Și este și un pasionat urmăritor al șobolanilor. Dar, datorită aspectului lui plăcut de jucărie comico, mai ales cînd e tuns și trimat într-un anumit fel, este iubit și ținut drept cîine de agrement.

CÎINII DE VÎNĂTOARE

Începem cu ei căci în întreaga lume civilizată cîinele de vînătoare este cel care poate fi întîlnit mai adesea în societatea omului. Rostul lor, în cadrul acestei pasiuni sportive, pe care omul de azi a moștenit-o de la strămoși, este deosebit de însemnat. Se deosebesc două feluri de acțiuni ale cîinilor de vînătoare: acțiunile de dinainte de foc, în care rolul cîinilor este de a simți și hăitui vînatul, și acțiunile de după foc, cînd cîinele prinde prada

rănită, o reține pînă vine vînătorul sau chiar i-o duce. Acțiunile din prima categorie îl interesează pe vînător, întrucît cel ce vînează ajutat de un bun cîine de vînătoare va găsi și va împușca mai mult vînat decît cel ce nu se slujește de un asemenea ajutor. Acțiunile din a doua categorie interesează însă și colectivitatea: un vînător care, în lipsa unui cîine potrivit scopului, rănește și pierde mai multe piese de vînat, păgubește colectivitatea vînătorilor, încălcind totodată și o elementară poruncă a omeniei vînătorești, care te oprește să chinuiești inutil bietele sălbăticiuni.

Rasele de cîini de vînătoare sînt numeroase și fiecare are o anumită specialitate, un anume rol în desfășurarea acțiunii.

Această diversificare s-a realizat printr-un proces îndelungat de dezvoltare și în cele din urmă de rafinare a procedeelor cinegetice.

*

Pînă astăzi au fost create trei grupe mari de rase de cîini de vînătoare, specializate pentru anumite acțiuni.

• **Prepelicari,** care la rîndul lor se subclasifică în *prepelicari pontatori* (cu încă o subîmpărțire în *prepelicari mari pontatori* și *prepelicari pontatori de utilizare multilaterală* sau chiar *universală)* și *prepelicari scotocitori-stîrnitori* (deci nepontatori).

• **Gonitori,** cu subîmpărțirea în *copoi* sau *gonitori propriu-ziși* și *hărțuitori,* (care la rîndul lor se împart în *hărțuitori de suprafață* și *hărțuitori de vizuină).*

• **Limieri** sau cîini pentru urmărirea vînatului mare rănit.

Să-i cunoaștem pe rind:

Prepelicarii

Cîini care însoțesc în proporție de 90% vînătorii amatori, ei sînt potriviți mai ales pentru vînatul mărunt (cu unele excepții, cum se va arăta).

În denumirea largă de *prepelicari* se cuprind mai multe soiuri de cîini de vînătoare, mai mari sau mai mici, mai iuți sau mai domoli, mai docili sau mai refractari. În general, ei au urechi mari și blege, poartă coada în jos sau, în unele împrejurări, ori-

zontal, dar nicicînd în sus sau încovrigată; sînt dotați cu un miros excelent.

Prepelicarii se împart în cele două grupe (pontatori și scotocitori-stîrnitori) după comportamentul în timpul vînătorii.

Pontatorii simt mirosul sălbăticiunii de la mare distanță, prin aer. În acel moment, ei încremenesc subit, într-o încordare totală, cu nasul întins spre sursa mirosului. Ei sînt indicați pentru vînătoarea la cîmp deschis.

Prepelicarii mari pontatori așa-ziși „insulari" – rasele fiind create în Insulele Britanice – se caracterizează printr-un temperament ardent, prin viteză mare, prin nas foarte simțitor, prin aretul lor ferm, spectaculos, prin marea lor rezistență la oboseală și la căldura toridă, dar sînt foarte unilaterali: foarte greu pot fi determinați să facă altceva decît să caute vînatul și să-l ponteze.

Prepelicarii pontatori așa-ziși ,,continentali" sau „universali", cei din rasele create pe continentul nostru, au în mai mică măsură însușirile prepelicarilor mari pontatori sau insulari, dar sînt mai multilaterali: aportează bucuros de pe uscat și din apă, urmăresc cu pasiune vînatul rănit, sînt agresivi față

de răpitoarele mici. Astfel, pot fi utilizați aproape în toate situațiile ce se ivesc în mod obișnuit în activitatea vînătorească a vînătorului amator.

Prepelicarii scotocitoti-stîrnitori fac cu pasiune această slujbă, dar nu pontează. Ei scotocesc într-una (chetează, caută) cu nasul în pămînt, prin lăstăriș, papură, zăvoaie. Cînd simt mirosul vînatului, chefnesc pe dată. Cel ce vînează cu un asemenea cîine este obligat să se țină strîns pe urma lui, respectiv să-și deprindă cîinele în *așa* fel, încît acesta să nu iasă din raza cie bătaie a puștii de alice, să caute „sub pușcă", cum se zice, pentru ca vînătorul să poată trage în vînatul scotocit și stîrnit. Sînt însă și ei multilaterali, utilizabili și la cîmp. și la baltă, și la zăvoi, și chiar la pădure, pentru găsirea căpriorului, a mistrețului, *a* cerbului rănit „la pază" sau ,,la dibuit". (Vînătorul „dibuiește" atunci cînd se strecoară prin pădure, căutînd să surprindă vînatul ieșit la sau în drum spre pășune.)

*

Cel mai bun prepelicar mare-pontator este pointerul (fig. 10). Are forma și înălțimea obișnuită o prepelicaruiui (50-60 cm), capul lui este pătrat

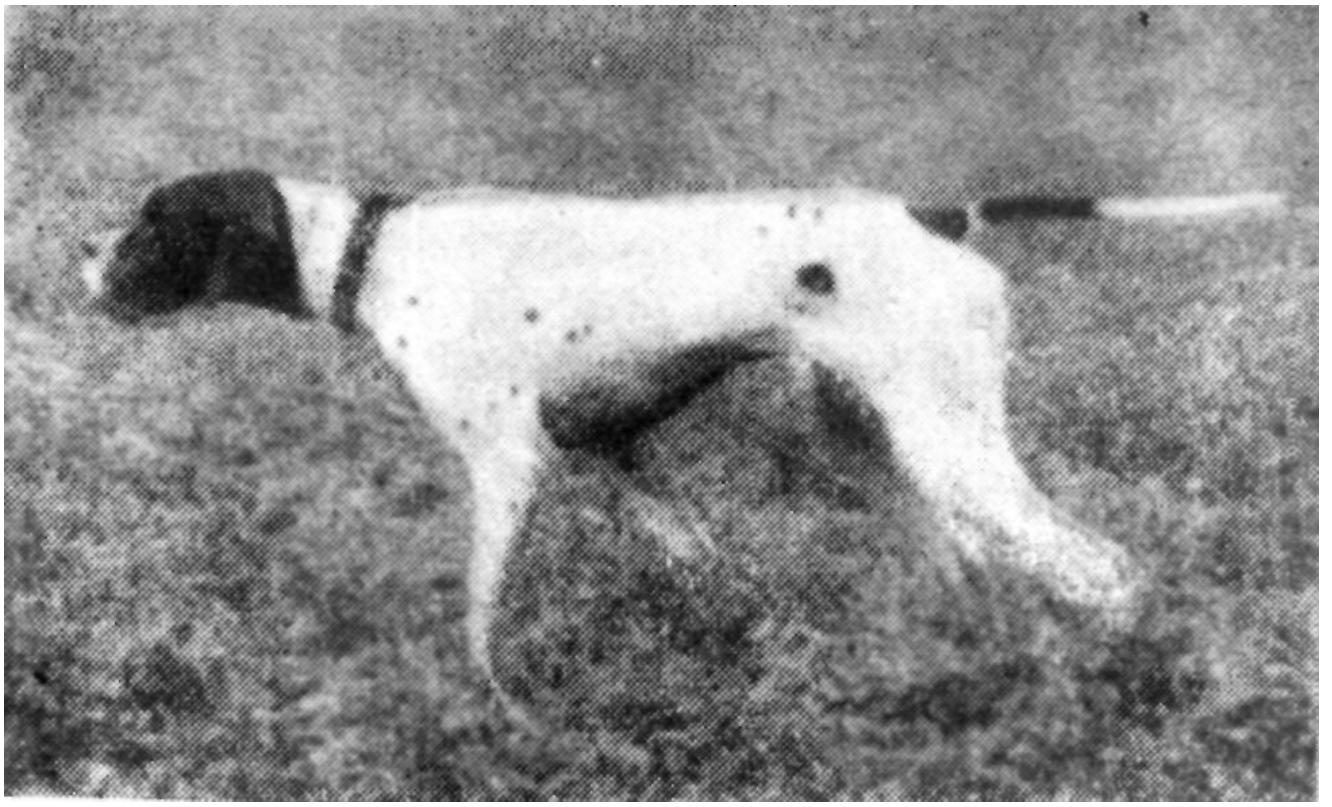

Fig. 10 - Pointer

și cam uscățiv, fruntea o are lată și ușor bombată, stopul (adîncitura dintre nas și frunte) este bine pronunțat. Nările pointerului sînt largi, botul e cam colțuros și ușor întors în sus; îl poartă mai mult ridicat, adulmecînd mereu în vînt. Caracteristic pentru pointer este și pieptul adînc, dar nu prea lat, coada ușurică, destul de scurtă și pronunțat ascuțită înspre vîrf. Pointerul are păr foarte scurt – așazis păr de șoarece – și fin. Culori caracteristice: fond alb, pete și stropituri negre, castanii sau chiar galbene. Ochii sînt ușor bulbucați, mari, de culoare

castanie. Nasul trebuie să fie de culoarea petelor sau de culoarea cărnii.

Trebuie să menționăm că pointerii crescuți pe continent au fost în general ușor modificați, în ce privește aptitudinile, pentru a putea fi utilizați, în oarecare măsură, și pentru aport, găsirea vînatului rănit, munca la apă etc. Aceasta însă în dauna strălucitelor lor însușiri de pontatori. Această modificare a fost și este necesară deoarece pe continent arareori vînătorii poartă, ca în Anglia, doi prepelicari: un aportor și un urmăritor (căruia i se spune „retraivăr")

Alt mare pontator – creat și acesta pe Insulele Britanice – este **seterul,** mai bine zis seterii, căci sînt mai multe rase de seteri, după cum se va arăta.

Înălțimea, forma generală, alura, temperamentul, stilul „chetei" sau al căutării, posibilitatea de a simți vînatul de la mare distanță sînt cam aceleași cu ale pointerului. Îl deosebește însă de acesta, chiar de la prima vedere, părul lung, ușor ondulat, care îi cade în franjuri mai ales pe partea posterioară a picioarelor și partea inferioară a cozii, care este tot scurtă și ușurică, ca și a pointerului.

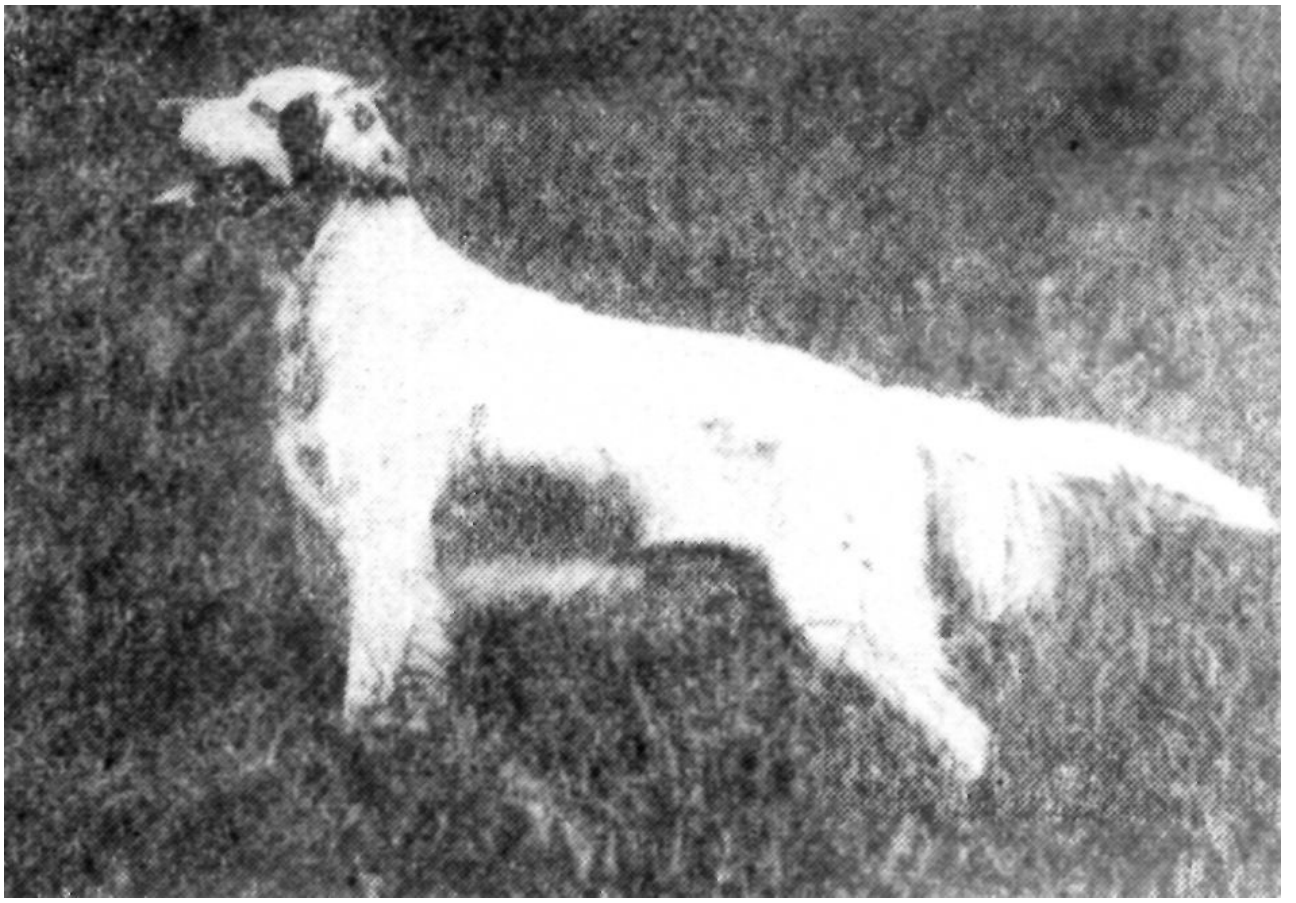

Fig. 11 — Seter englez

Există *trei rase de seieri:*

1. Seterul alb, sau englezesc, sau – cum i se spunea înainte, după numele celui ce a creat rasa – seterul Lawerack (citește „lavrac“) (fig. 11).

2. Seterul roșu sau irlandez (fig. 12) și

3. Seterul negru, scoțian sau gordon (fig. 13).

Primul este un cîine alb cu pete și pigmentații negre, castanii, roșietice sau chiar galbene. O cu-

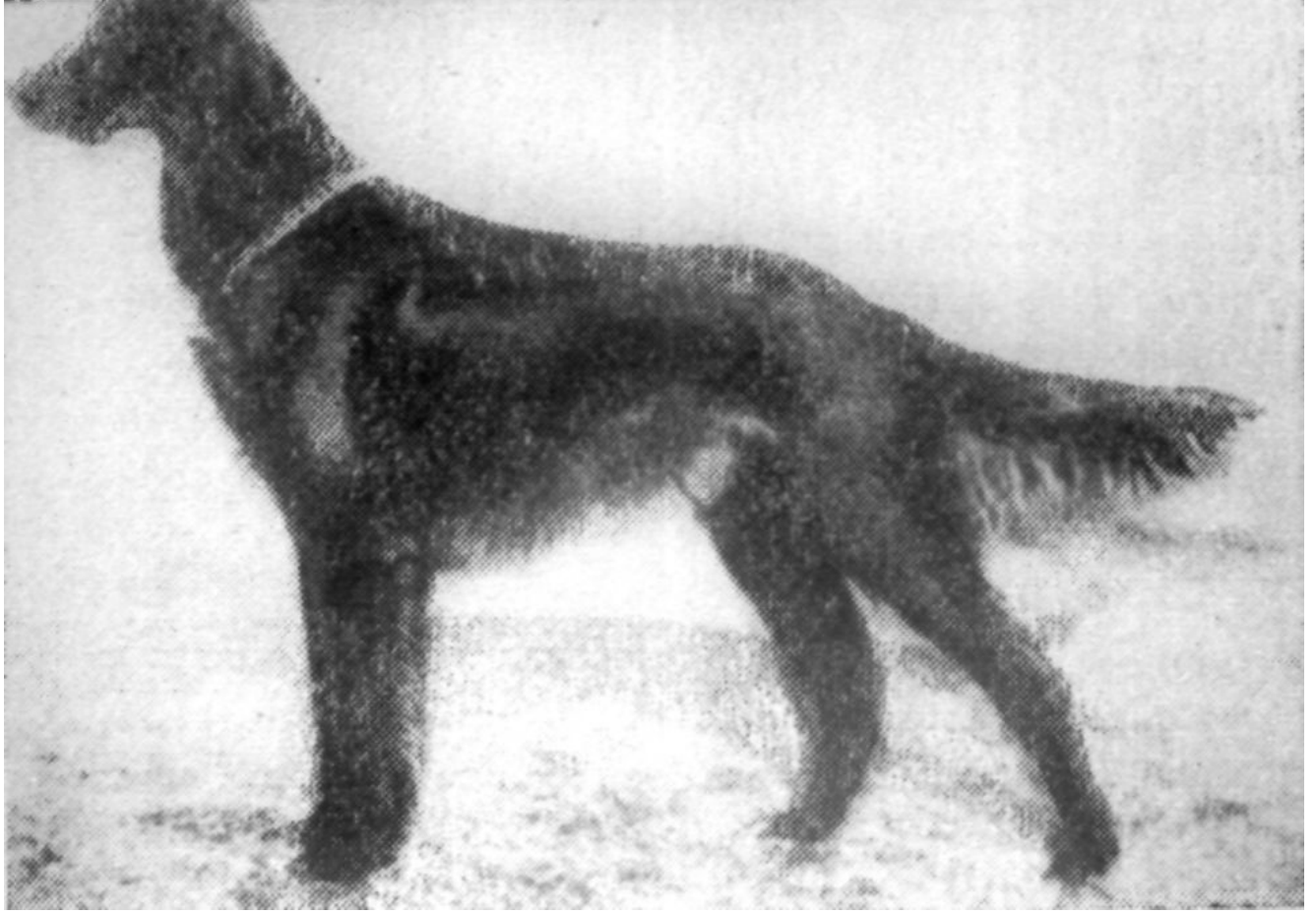

Fig. 12 – Seter irlandez

Fig. 13 – Seter gordon sau scoțian

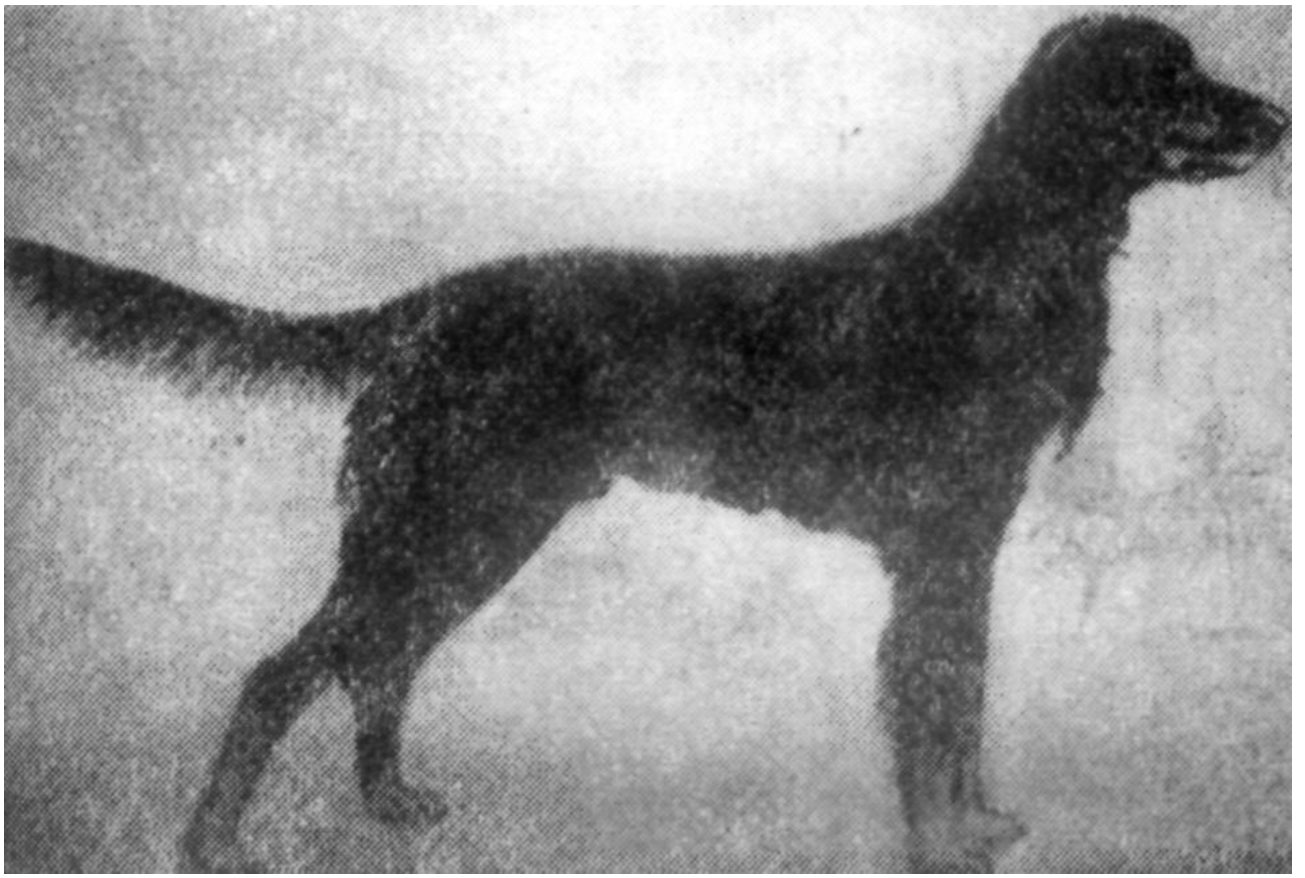

loare foarte apreciată este „tricolorul“ alcătuit din albul fondului și petele negre sau negre-vineții chenăruite cu castaniu, cu galben, cu roșu, cu portocaliu.

Cel de-al doilea se deosebește de ceilalți prin culoarea frumoasă, roșu-acaju, precum și prin constituția mai fină, adesea cam firavă.

Cel de-al treilea se deosebește de ceilalți prin culoarea lui absolut caracteristică: negru stălucitor, metalic. El este complet negru, avînd doar niște semne castanii deasupra ochilor, pe bot, pe cele două laturi ale feței, pe bărbie, pe piept, pe partea anteriopră și inferioară a membrelor și pe partea inferioară a cozii. El este în general cu cîțiva centimetri mai înalt decît seterul englezesc și cel irlandez și este mai robust, mai ales decît acesta din urmă. Dintre toate rasele de seteri, gordonul este ceva mai docil și mai înclinat spre utilizări care, după cum s-a arătat, nu sînt caracteristice prepelicarilor mari pontatori.

Prepelicarii continentali multilaterali sau universali, cel mai mult utilizați, sînt fără îndoială *bracii.* lar dintre aceștia cel mai larg răspîndiți sînt, desigur, *bracii germani,* mai ales cei cu păr scurt și mai puțin cei cu păr sîrmos și cei cu păr lung.

Bracii sînt tot prepelicari pontatori, dar temperamentul lor *ceva* mai potolit îi face mai docili, cheta lor este mai puțin vijelioasă decît a marilor pontatori, aretul lor – tot ferm! – nu e atît de încordat ca al prepelicarilor pontatori englezești. De asemenea, mirosul lor nu este la fel de fin. Dar multilateralitatea lor compensează aceste defecte.

Bracul german cu păr scurt este un prepelicar care se deosebește de omologul său britanic – **polnterul** – printr-un corp mai puțin suplu, mai puțin șui pe la torace, prin pieptul mai puțin adînc, prin mușchii mai puțin proeminenți. Botul bracului german este mai puțin pătrat – totuși nu ascuțit –, stopul este mai puțin pronunțat. Pe cînd la marii pontatori lungimea corpului depășește ușor înălțimea, la braci, în general, acestea sînt egale sau aproape egale. Bracul are coadă lungă, groasă și grea. De aceea, e bine ca un sfert din ea să fie tăiată, căci coada lungă și grea se rănește ușor prin mărăcinișuri, iar la pază – să nu uităm că este vorba de un cîine universal! – un cîine cu asemenea coadă, pe care adesea emoția o pune în mișcare, ne-ar putea trăda prezența.

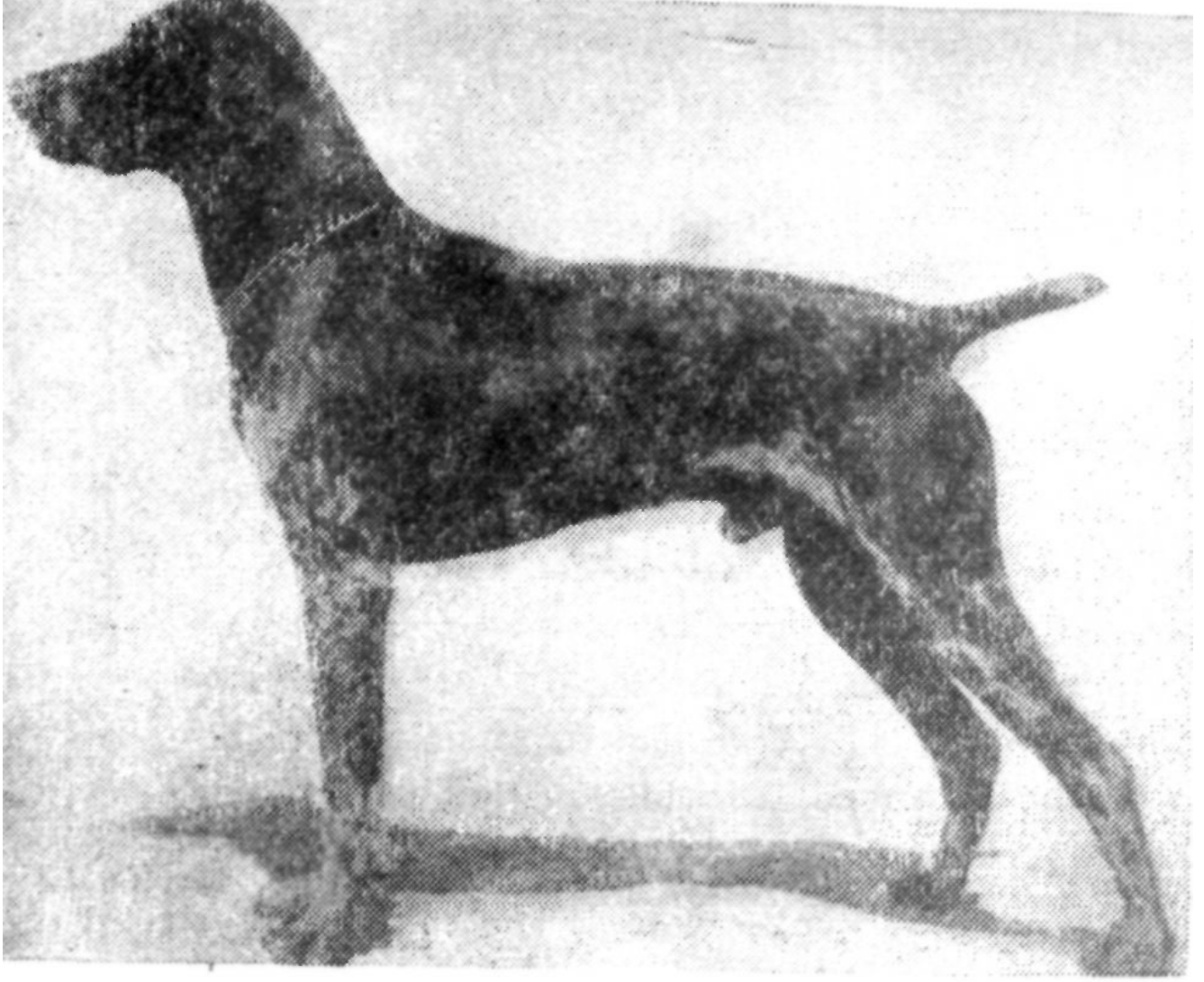

Fig. 14 — Brac german cu păr scurt

Această rasă are părul ceva mai lung și mult mai dur decît al pointerului – cu excepția celui de pe cap, care este scurt și mătăsos. Este un cîine rezistent la frig și umezeală, tocmai datorită părului. Culoarea cel mai des întîlnită: castaniu-închis pe fond alb-suriu, pete și tigrături castanii-închise, fond castaniu-închis cu mici pete albicioase, ca niște stropituri sau simple înspicături.

Bracul german cu păr scurt (fig. 14) este cel mai potrivit prepelicar pentru vînătorul amator sau profesionist (paznic, fazanier etc), care nu poate ține decît un singur cîine, în aproape oricare ținut al țării noastre.

Dintre bracii germani, al doilea ca frecvență este cel *cu păr sîrmos* (fig. 15), care se deosebește de cel cu păr scurt mai ales prin blana sa alcătuită din peri foarte aspri, drepți și mai lungi, învîrstată însă și cu peri scurți, moi, subțiri, care formează

Fig. 15 – Brac german cu păr sîrmos

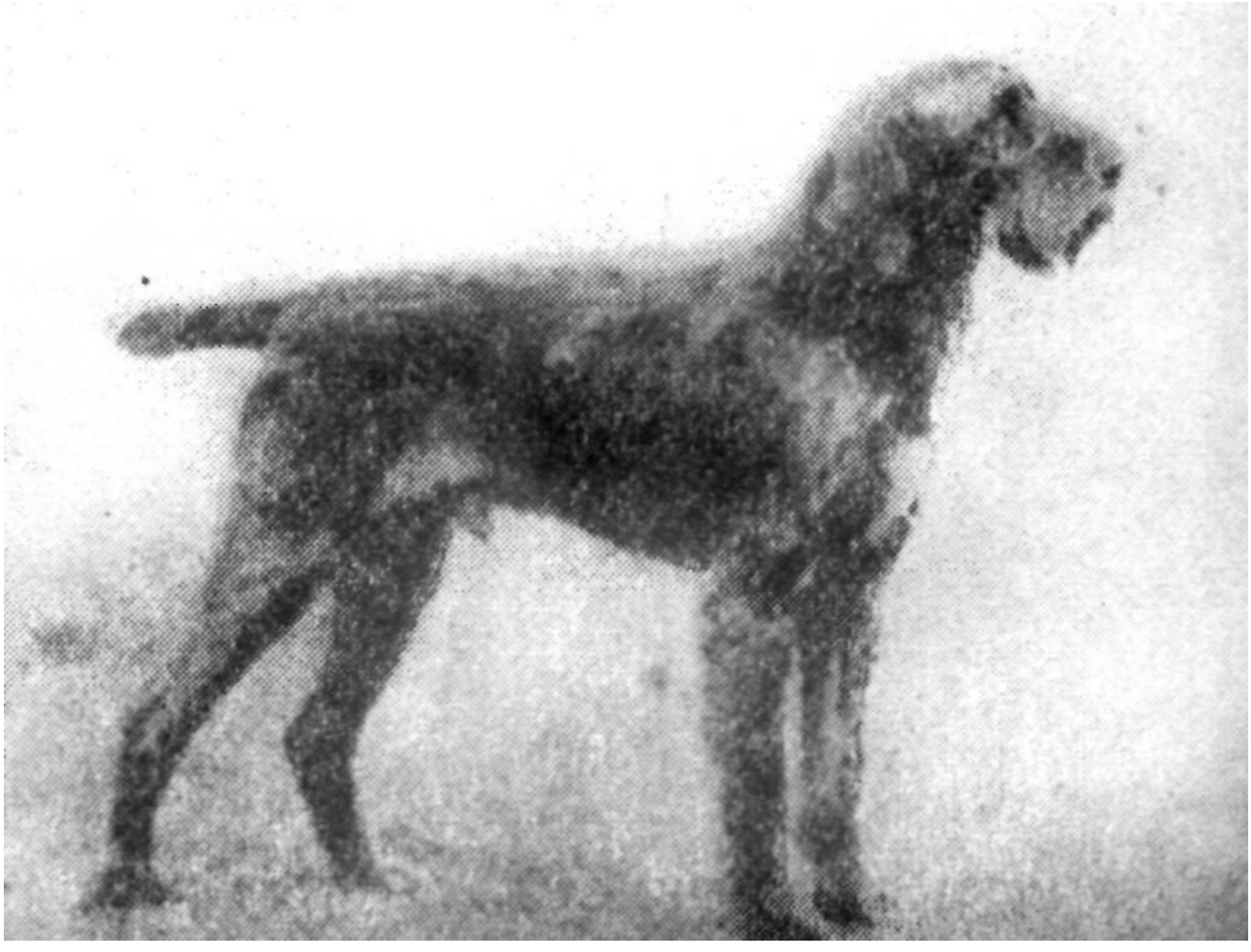

un fel de puf ce îl apără foarte bine de frig și de umezeală.

Bracul german cu păr lung se recunoaște după părul lung, semi-aspru, foarte ușor ondulat, precum și după coada mai ușoară decît a celorlalți doi braci (fig. 16). Culoarea părului: mai ales castaniu-închis, dar uneori și castaniu cu înspicături, pete, stropituri ...

Grifonul este de asemenea un prepelicar pontator cu aptitudini pentru tot felul de acțiuni vînăto-

Fig. 16 – Brac german cu păr lung

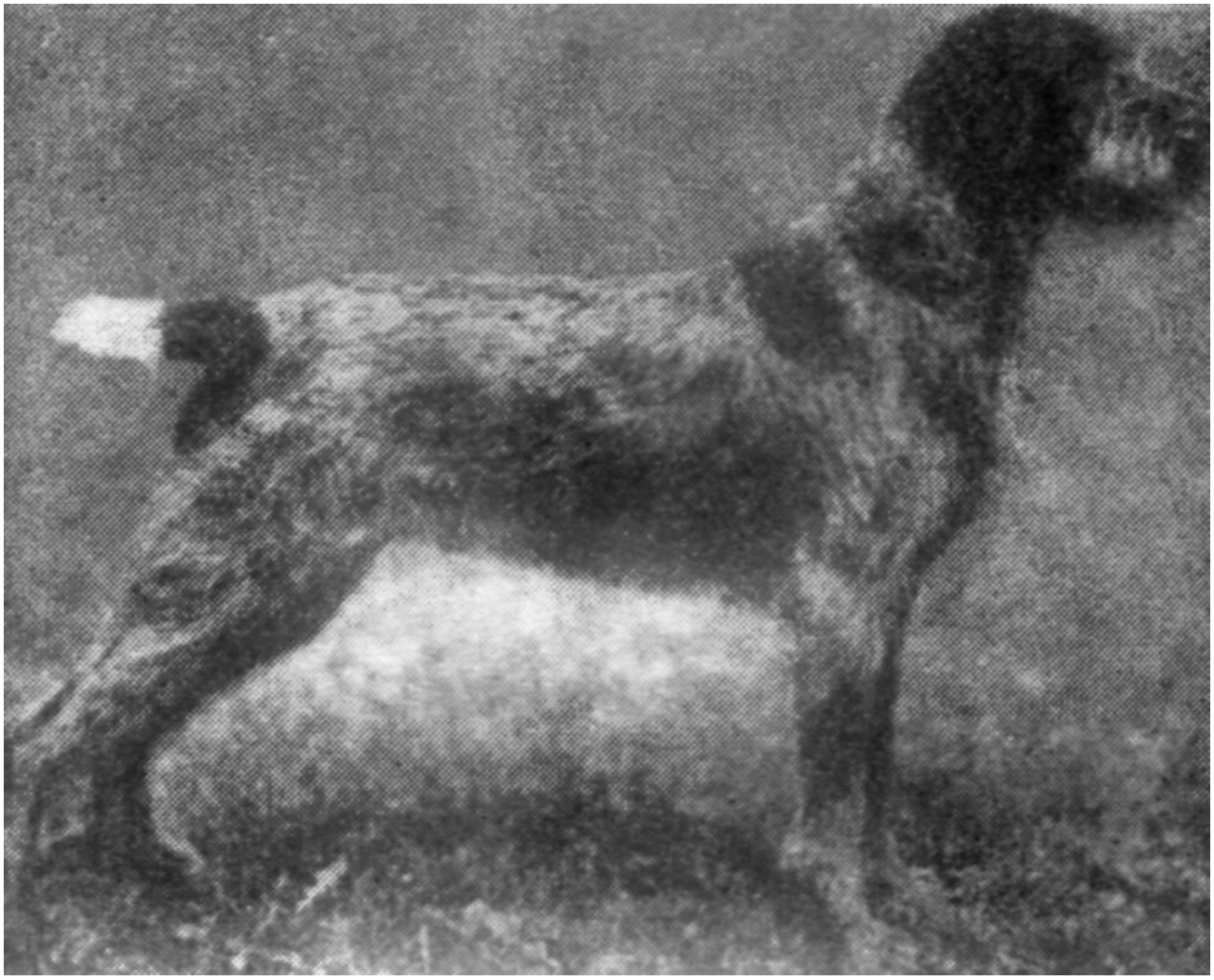

Fig. 17 - Grifon

rești compatibile cu însușirile prepelicarului. Aspectul lui general este acela al bracului – și cu înclinațiile acestuia, plus un remarcabil „talent“ pentru munca la apă –, înfățișarea caracteristică dîndu-i-o mai ales părul lînos, abundent, care, spre deosebire de acela al bracilor sîrmoși, îi acoperă pînă și ochii. Grifonul este un cîine robust (fig. 17),

Fig. 18 — Pudelpointer

rezistent la intemperii. De un temperament mijlociu, el caută totuși cu pasiune prin desimi, care, datorită părului lui bogat, îl supără prea puțin. Are un mers cam săltăreț care îl deosebește de oricare alt prepelicar lățos. Culoarea grifonului: de la cenușiu cu pete castanii-închise pînă la castaniu-înspicat. Există însă și grifoni albi cu pete galbene.

Dorința vînătorilor de a uni minunatele însușiri ale pointerului cu docilitatea pudelului, pentru a

obține un prepelicar bun la toate, a dus la crearea *pudel-pointerului,* care e un prepelicar cu păr semilung, neîncrețit, aspru-sîrmos, de culoarea frunzei ruginite. Se întîlnesc și exemplare de culoare castanie, înspicată sau chiar pătată cu alb. El este un prepelicar universal (fig. 18).

La fel de bogat înzestrat cu aptitudini pentru utilizare universală este și *vijla maghiară,* cîine care are bune aptitudini și pentru vînătoarea de

Fig. 19 - Vijla

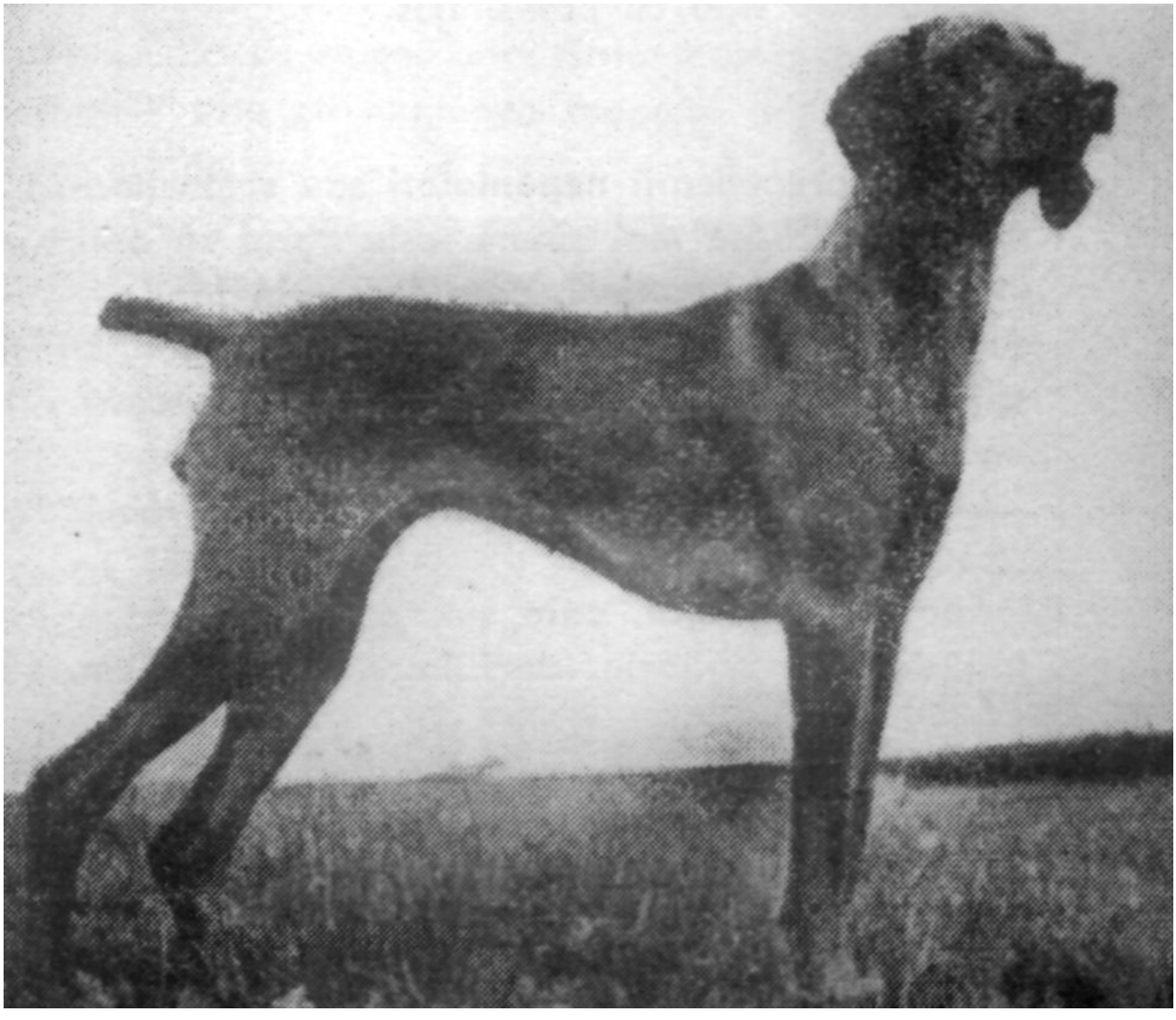

cîmp și pentru cea de desime și are și o inclinație moștenită pentru munca pe urma de sînge a vînatului mare. Vijla este un animal cu o constituție robustă, dar nu grosolană (fig. 19), cu un temperament vioi. Are păr scurt, dar dur, de culoare galbenă-roșiatică.

Amintim doar (acțiunea se află în faza de început) că tocmai pentru a dobîndi un prepelicar cu totul universal, deci unul care să intre fără frică și în cele mai spinoase desișuri, în momentul de față maghiarii depun strădanii pentru a crea și o varietate de vijla cu păr sîrmos.

*

Dintre prepelicarii **nepontatori** sau **scotocitori-stîrnitori,** cum li se mai spune, este cazul să amintim în primul rînd *spanielii,* care fac – în fond – trecerea între prepelioarii pontatori, cîinii gonitori și cîinii de hărțuială, ca unii care au cîte ceva din însușirile **tuturor acestora.**

Dintre spanieli, mai cunoscuți și mai răspîndiți sînt:

Spanielii șpringăr, care sînt prepelicari nepontatori de talie mijlocie, deci între 45 și 50 cm, cu

urechi foarte lungi, blege, bine rotunjite. Ei au un cap mare și ușor alungit, cu stop pronunțat. Corpul lor este acoperit cu păr semilung, destul de aspru, des, foarte ușor ondulat, formînd franjuri pe urechi, pe partea posterioară a membrelor și pe partea inferioară a cozii (fig. 20). Culoarea: poate fi unică (roșu-castaniu sau neagră), dar poate fi și mixtă: neagră cu semne castanii deasupra ochilor, pe părțile laterale și inferioare ale botului, pe sub piept, pe partea posterioară a membrelor și pe cea inferioară a cozii, ori albă cu pete castanii sau gălbui, alb cu negru etc. Caracteristic pentru toți spanielii este că lungimea corpului depășește simțitor înălțimea.

Spanielii cocări sînt mult mai mici decît precedenții. Talia cocorilor este între 35 și 40 cm, urechile le au mai lungi decît șpringării, părul lor este la fel cu al acestora. Culori mai frecvente: negru-curat, negru cu semne albe, alb cu pete negre sau castanii (fig. 21). Amintim doar în treacăt că germanii, indispuși de faptul că șpanielul cocăr, fiind ținut mult și drept cîine de agrement, și-a cam pierdut însușirile vînătorești, au creat, recent, *jagd-*

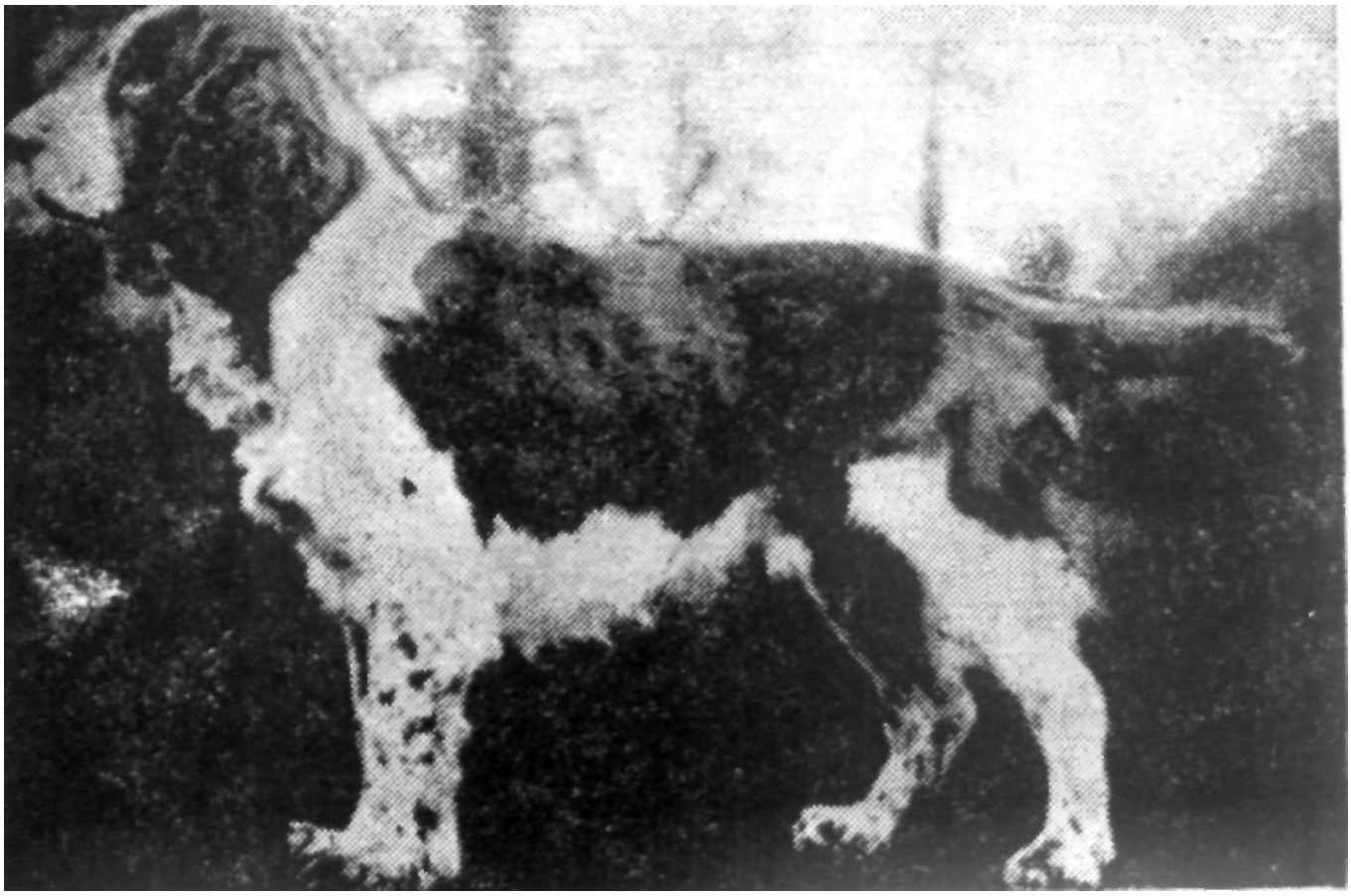

Fig. 20 — Spaniel șpringăr

Fig. 21 — Spaniel cocăr

spanielul (spanielul de vînătoare), care este un prepelicar ceva mai mare decît cocărul.

Tot un prepelicar scotocitor-stîrnitor este și wachtelhundul german *(Wachtel* – prepeliță, Hund – cîine), creat pe cînd în Germania încă se vînau prepelițe. Este oarecum asemănător cocărilor englezești descriși, avînd talie intermediară între șpringăr și cocăr, dar culoarea, mai bine zis colorația, este asemănătoare aceleia a bracilor germani. Datorită felului în care a fost întrebuințat dintotdeauna – și pentru munca la apă, și pentru munca pe urma de sînge, și pentru aportarea iepurelui, și pentru atacarea răpitoarelor mici –, însușirile lui de prepelicar universal sînt mai pronunțate decît la spanielii englezești.

Cîinii gonitori

I-am împărțiți, în paginile precedente, în copoi sau gonitori propriu-ziși și în hărțuitori.

Misiunea gonitorilor este de a lua urma sălbăticiunii și de a o alerga pînă cînd o aduce în fața vînătorului, care o împușcă.

Gonitorul tipic este copoiul. Fiecare țara, fiecare provincie, își are copoiul ei. Copoii din țara noastră sînt animale de talie mijlocie, cu păr nu prea scurt, dar aspru și des: galben-roșcat sau negru cu semne castanii-roșcate, unii copoi purtînd și un guler alb.

Copoiul are o constituție corporală foarte robustă, un temperament vioi, viteză mare, o rezistență deosebit de mare, nas bun, chetă extrem de largă (la sute de metri). Descoperă și stîrnește vînatul, apoi îl gonește ore în șir, cu o perseverență nemaipomenită, epuizîndu-l complet, uneori omorîndu-l. Copoiul este însă un cîine atît de greu de stăpînit, atît de pasionat după vînătoare, încît adesea produce pagube însemnate. De aceea, în interesul economiei vînătorești, folosirea copoiului este interzisă.

Baseto-copoiul este un animal care, după cum îl arată și numele, a rezultat din încrucișarea basetului cu copoiul. Precizăm că azi se recunosc a fi aparținători acestei rase numai cîinii născuți din baseto-copoi, nu și cei rezultați dintr-o recentă încrucișare a basetului cu copoiul. Baseto-copoiul este un copoiaș mai scund (între 32 și 40 cm), pronunțat lunguieț, cu picioare cam scurte. Părul

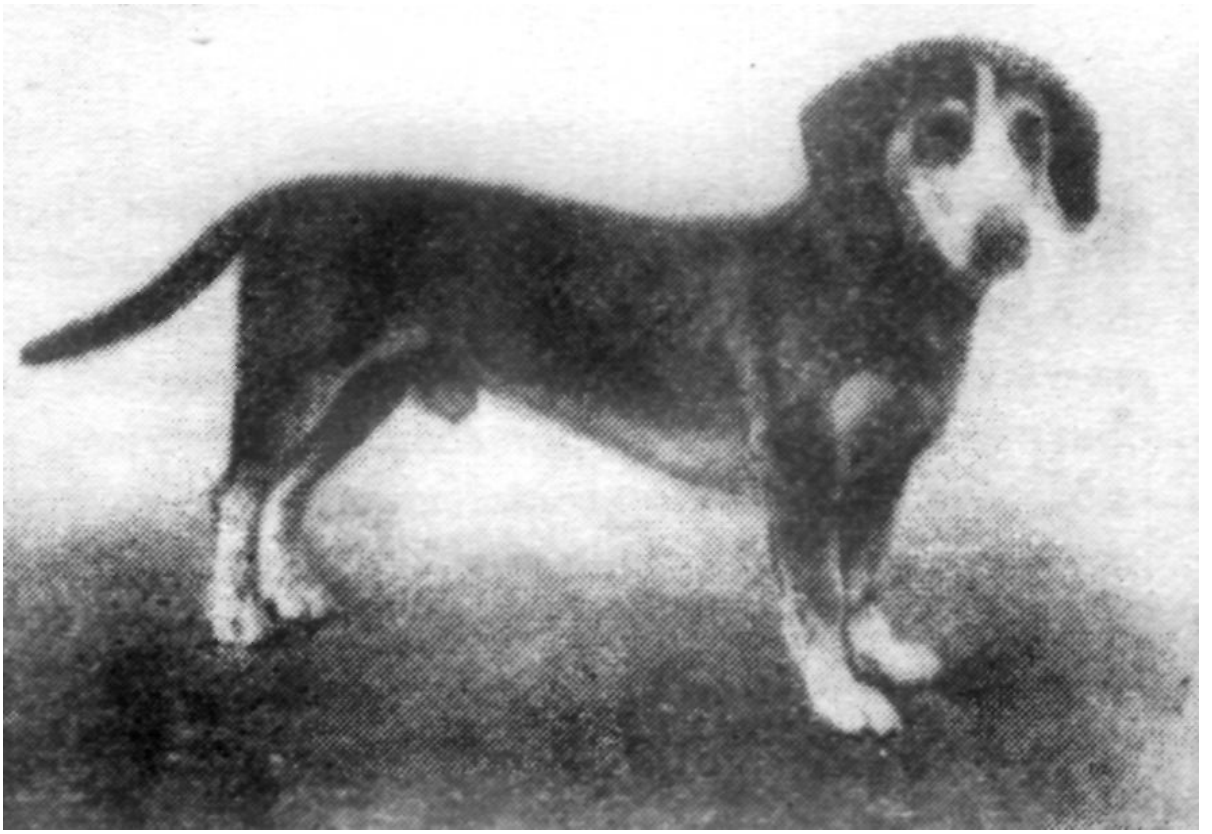

Fig. 22 – Baseto-copoi

baseto-copoiului este scurt, des și aspru, un păr care îl ferește de intemperii și de mărăciniș. Culoarea: mai ales neagră cu semne castanii, mai rar roșietică-surie, ca a cerbului (fig. 22).

Baseto-copoiul are virtuțile copoiului, dar este mai domol și mai docil, mai puțin independent. Astfel, poate fi deprins să nu gonească vînatul util (iepure, cerb, căprioară), ci să-l urmărească doar cînd este rănit. Baseto-copoiul deprins să

gonească doar la vînat negru, să facă apoi slujba de limier, nu mai poate fi considerat cîine stricător.

A treia categorie de gonitori o reprezintă *baseții.* Vorbim la plural deoarece se deosebesc cel puțin trei varietăți: cu pâr scurt, cu pâr lung, cu păr sîrmos. Datorită conformației lor amuzante, mulți dintre ei sînt ținuți drept cîini de agrement; desigur că aceștia și-au pierdut, de multe generații, însușirile vînătorești.

Basetul de vînătoare este un cîine cu nas bun pentru urmele de pe pămînt, vioi – cînd aleargă își dezminte scurtimea picioarelor, căci nu pășește, ci sare ca nevăstuica – curajos, agresiv față de orice sălbăticiune (inclusiv rozătoarele din jurul casei). El întrunește calitatea de copoi, de hărțuitor de suprafață și de vizuină și poate fi utilizat foarte bine și pentru munca pe urma de sînge a vînatului mare doborît sau rănit.

Basetul este, în fond, un copoi de talie foarte mică (25-30 cm), dar foarte lung (de două ori înălțimea!). Basetul are un bot alungit și ascuțit, picioare extrem de scurte – unele exemplare chiar dau impresia că își tîrăsc burta pe jos – cele din față fiind strîmbe, dar puternice și lățite în formă

de sapă. Basetul este mai întîi de toate un hărțuitor subpămîntean, adesea fiind nevoit să sape, pentru a înlătura pămîntul pe care vulpea sau bursucul îl îngrămădește în fața lui, ca o baricadă.

Părul basetului este aspru, cel al basetului sîrmos este ceva mai lung, ondulat și tot aspru, cel al basetului cu păr lung este lung, dar neondulat, formînd franjuri pe urechi, pe partea posterioară a picioarelor, pe partea inferioară a cozii. Culori mai frecvente: castaniu-roșcat, negru cu semne castanii. La varietatea „păr sîrmos“ nu este rară nici culoarea asemănătoare celei a frunzei ruginite, (figurile 23, 24 și 25 înfățișează cele trei varietăți de baset.)

Hărțuitorii sînt deprinși să dea atenție doar vînatului negru: urs, mistreț, neluînd în seamă iepurii, căprioarele etc. Rolul lor constă în a descoperi urma animalului, a-l ajunge și de a-l opri, hărțuindu-l pînă vine vînătorul.

Hărțuitor pur, de suprafață și de vizuină, este foxterierul. El este un cîine de talie mijlocie (între 35 și 40 cm), puternic, musculos, sprinten, deosebindu-se de mai toți ceilalți cîini de vînătoare prin urechile mici, țapoșe, cărora numai vîrful le

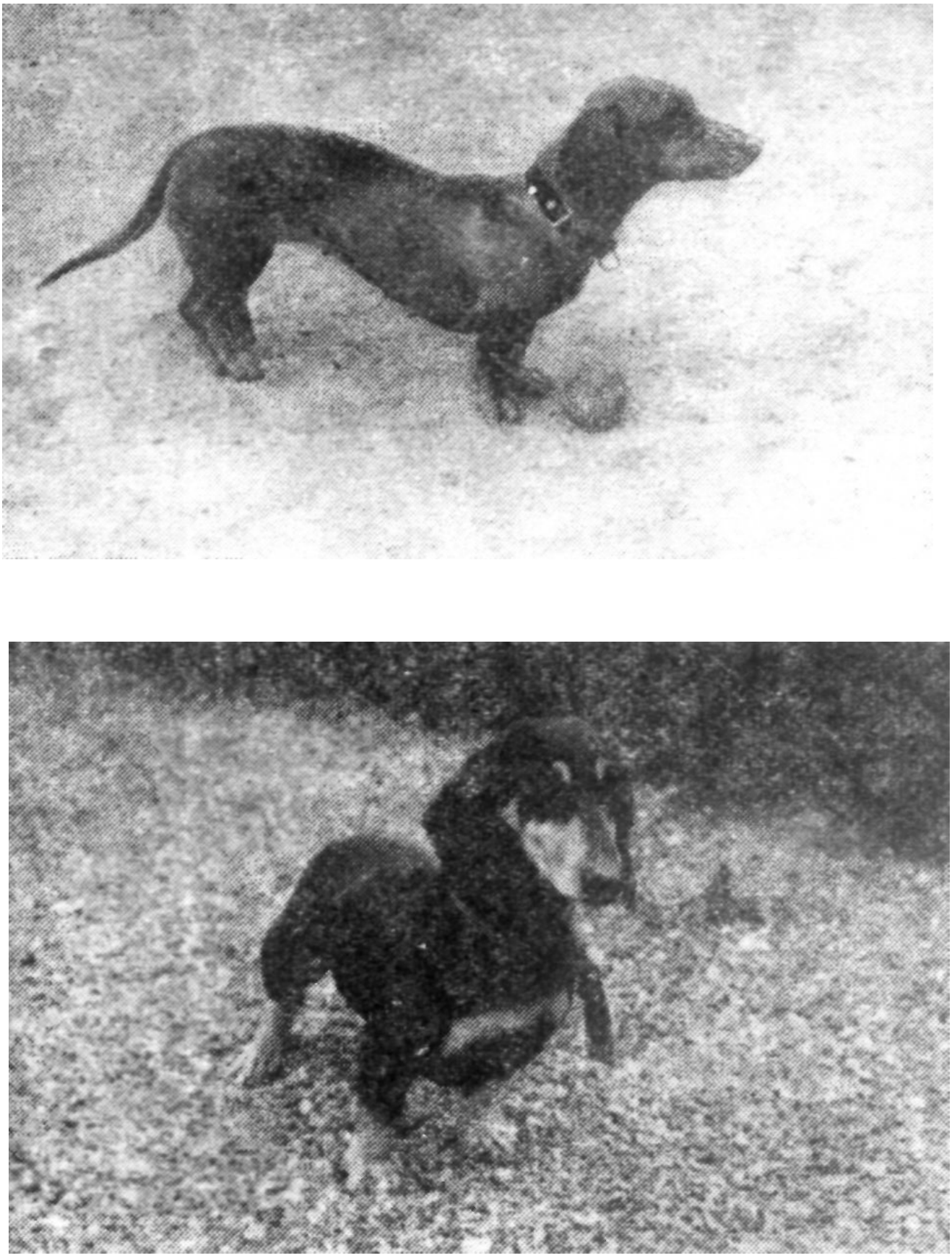

Fig. 23 – Baset cu păr scurt

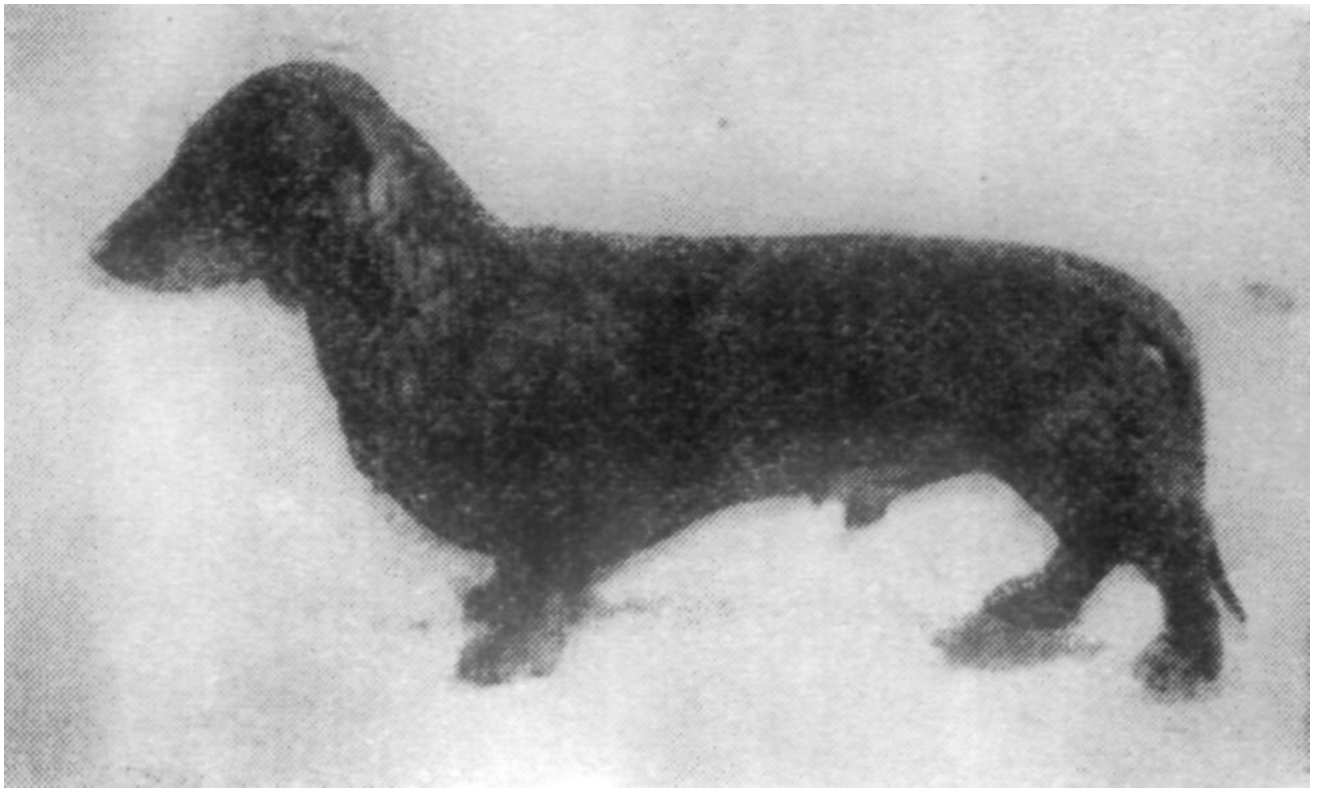

Fig. 24 – Baset cu păr sîrmos

Fig. 25 – Baset cu păr lung

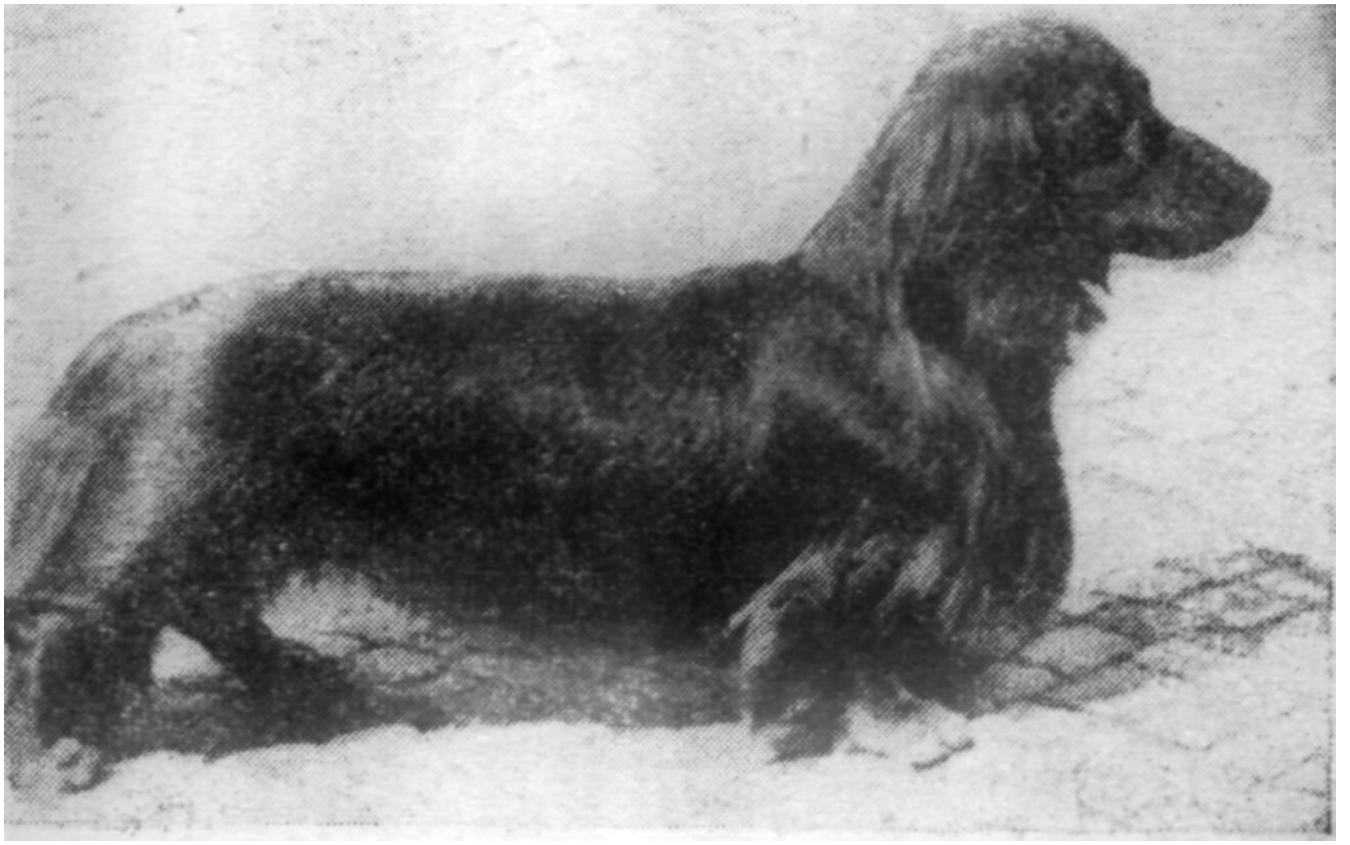

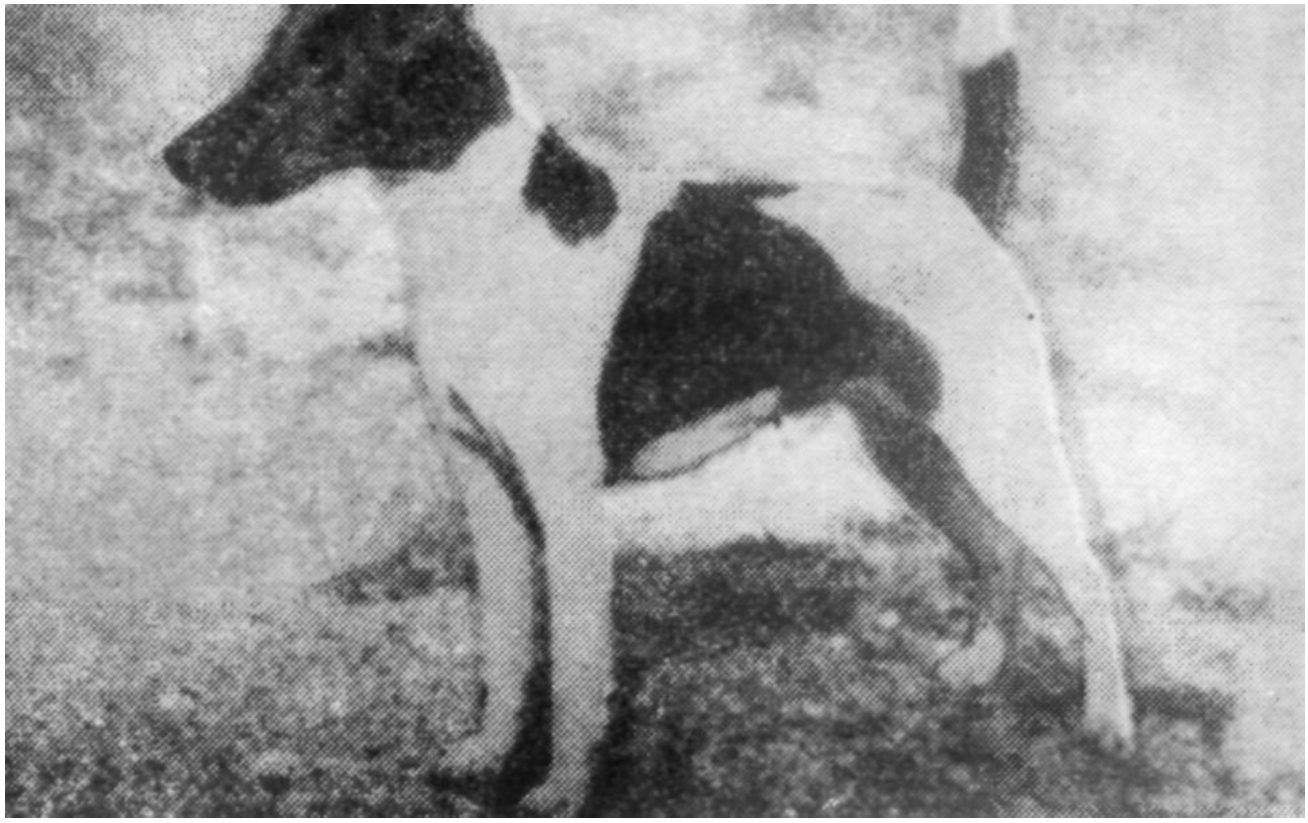

Fig. 26 – Foxterier cu păr scurt

Fig. 27 – Foxterier cu păr sîrmos

atîrnă în jos. Se mai deosebește și prin faptul că poartă coada în sus. (Coada foxterierului se amputează la 1/3 din lungimea ei). Înălțimea cîinelui este vizibil egală cu lungimea.

Există două varietăți: *foxterierul cu păr scurt* (fig. 26) și *foxterierul cu păr sîrmos* (fig. 27). Primul are un păr scurt, dar aspru, care îi acoperă bine trupul și îl protejează multilateral (împotriva mărăcinișurilor, intemperiilor, țărinei din vizuină). Din păcate și acești cîini – mai ales varietatea cu păr sirmos – sînt ținuți ca animale de agrement, astfel încît mulți dintre ei și-au pierdut, din generație, în generație, însușirile de vînători.

Culoarea cea mai frecventă: alb cu pete negre, castanii sau alcătuite din ambele culori.

Foxterierul, avînd nas mai puțin bun decît ceilalți cîini de vînătoare, dar fiind extrem de curajos, de agresiv față de vînatul negru și de obicei indiferent față de cerb, căprioară, iepure, se întrebuințează și la hărțuiala de suprafață, în combinație cu un baset, care ține mai bine urma. Cuplul ideal, pentru vînătoarea de mistreți, mai cu seamă, este un „tacîm“ alcătuit dintr-un baset și doi foxterieri. Datorită curajului lui, este potrivit și pentru ata-

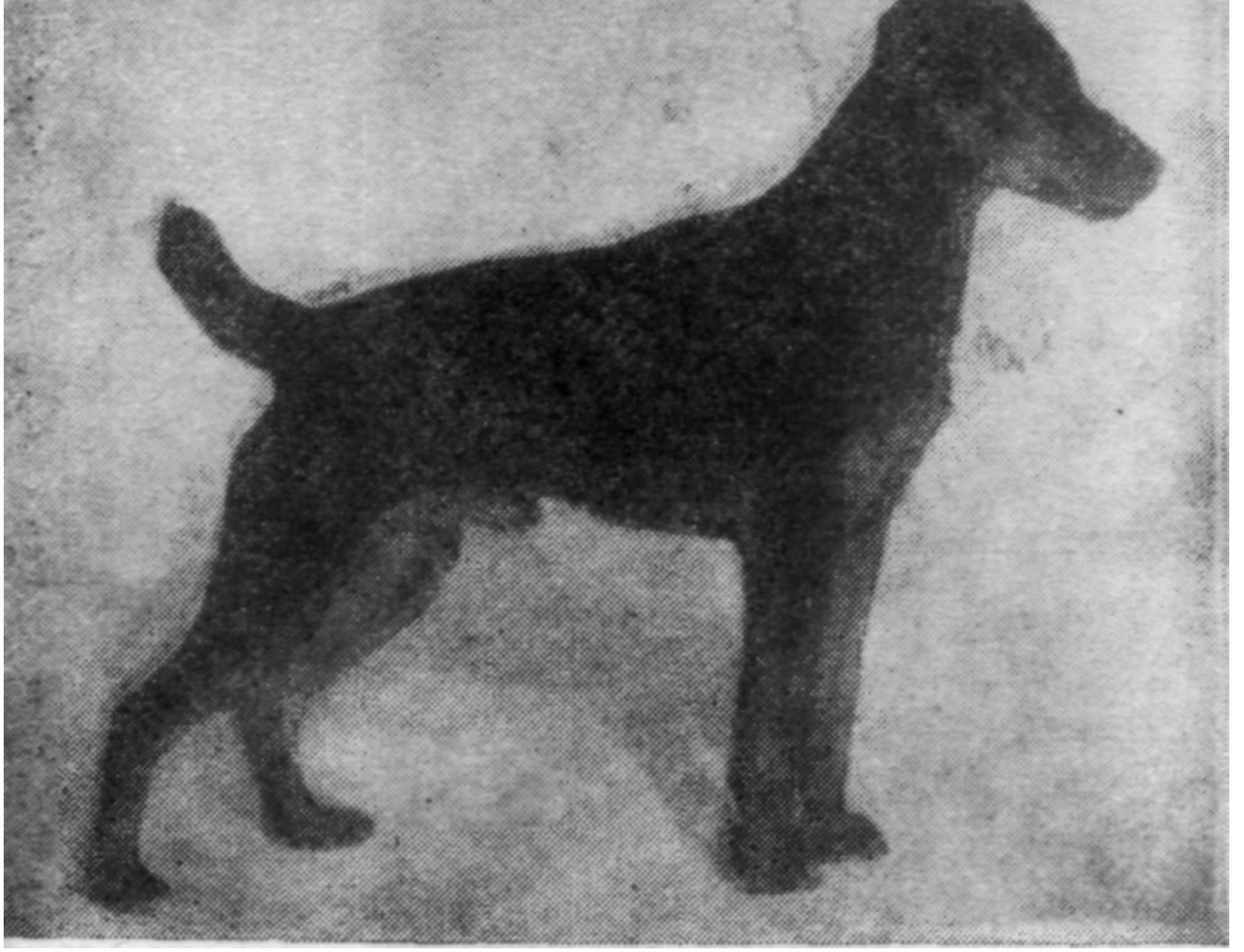

Fig. 23 – Jagdterier

carea vulpii sau a bursucului în vizuină. Dat fiind marea lui agresivitate, dă foarte bune rezultate și la șobolani, ca unul ce rar se lasă pînă nu îi scoate din găurile lor, spre a-i gîtui.

Jagdterierul (terierul de vînătoare) este o rasă recent creată de nemți. (fig. 38). E un cîine hărțuitor și de suprafață, și de vizuină. El seamănă,

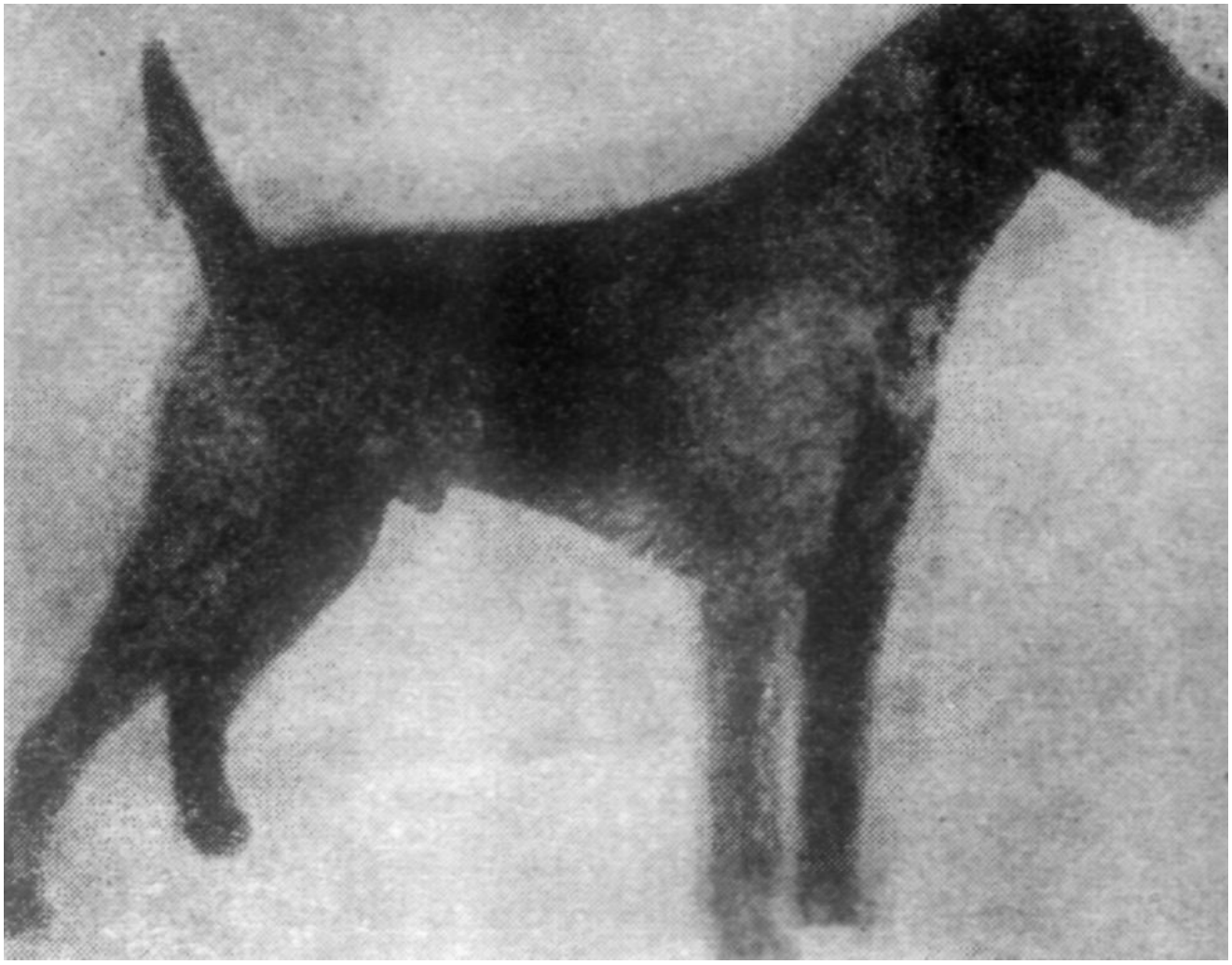

Fig. 29 – Airedaleterier

în ce privește conformația și părul, cu foxterierul sîrmos. Este de culoare neagră, cu semne gălbui și ruginii. Se admite și culoarea de bază ruginiu sau galben-brun, cu semne roșii și cu puțin alb pe piept. Talia jagdterierului variază între 35 și 40 cm.

Jagdterierului i se cere, pe lîngă munca de hărțuitor de suprafață și de vizuină, să o facă și pe aceea a limierului (munca pe urma de sînge), pre-

cum și pe aceea a prepelicarului (scotocirea desimilor). Astfel, el este un cîine destul de multilateral.

Airedaleterierul (citește erdelterier) este un cîine de hărțuială. de talie mare (55-62 cm), creat de englezi dintr-un cîine pentru vidre. Aspectul lui general este acela al tuturor terierilor (forma lui generală este a foxterierului sîrmos sau a jagdterierului de talie mai mare. (fig. 29). Culoarea caracteristică: castanie-gălbuie ca o nuanță mai închisă pe părțile laterale ale capului și pe urechi și cu o „șa“ sau „păturică“ neagră pe spinare. Lungimea corpului este egală cu înălțimea,

Are cam aceleași însușiri ca și foxterierul, dar, datorită taliei lui, nu poate fi utilizat decît la hărțuirea de suprafață. Din păcate, din pricina ținutei lui maiestuoase, este ținut și el, foarte des, drept cîine de agrement.

Cîinii limieri

Sînt, după cum s-a mai spus, cîini specializați in urmărirea vînatului mare rănit sau căzut mai departe, deci în afara vederii vînătorului. Din multe rase existente azi, amintim *limierul hanovran* (de

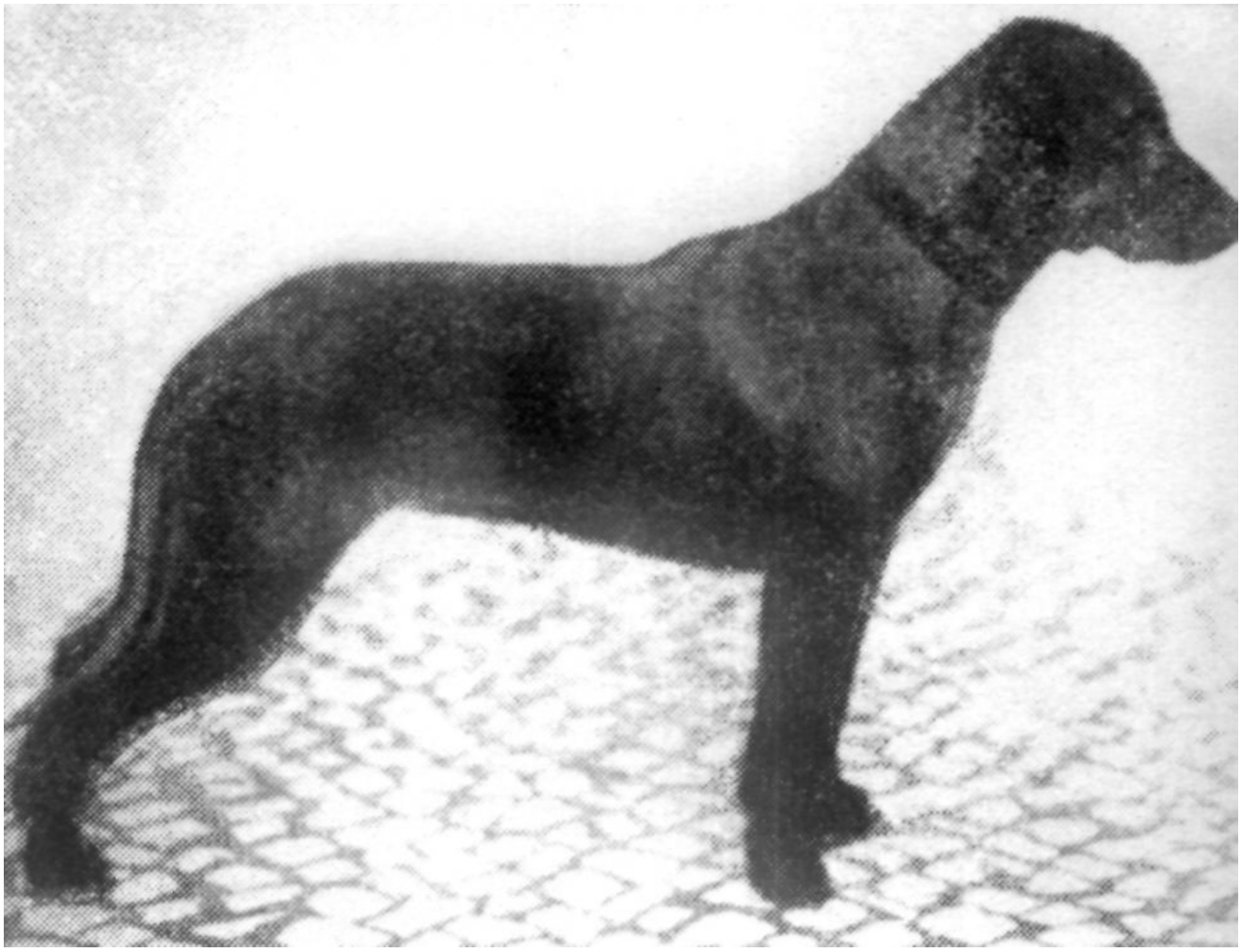

Fig. 30 – Limier de Hanovra

Hanovra), cîine de talie mare (între 50-55 cm), care se întrebuințează în terenurile mai puțin accidentate (fig. 30), și *limierul de Bavaria,* cîine de talie mai mică (40-50 cm), util mai ales în terenurile de munte, întrucît, purtat la lesa, prezintă mai mică primejdie pentru vînător de a-l trage în prăpastie. Plus avantajul prezentat de un animal mai mărunt, atunci cînd ești nevoit să-l hrănești,

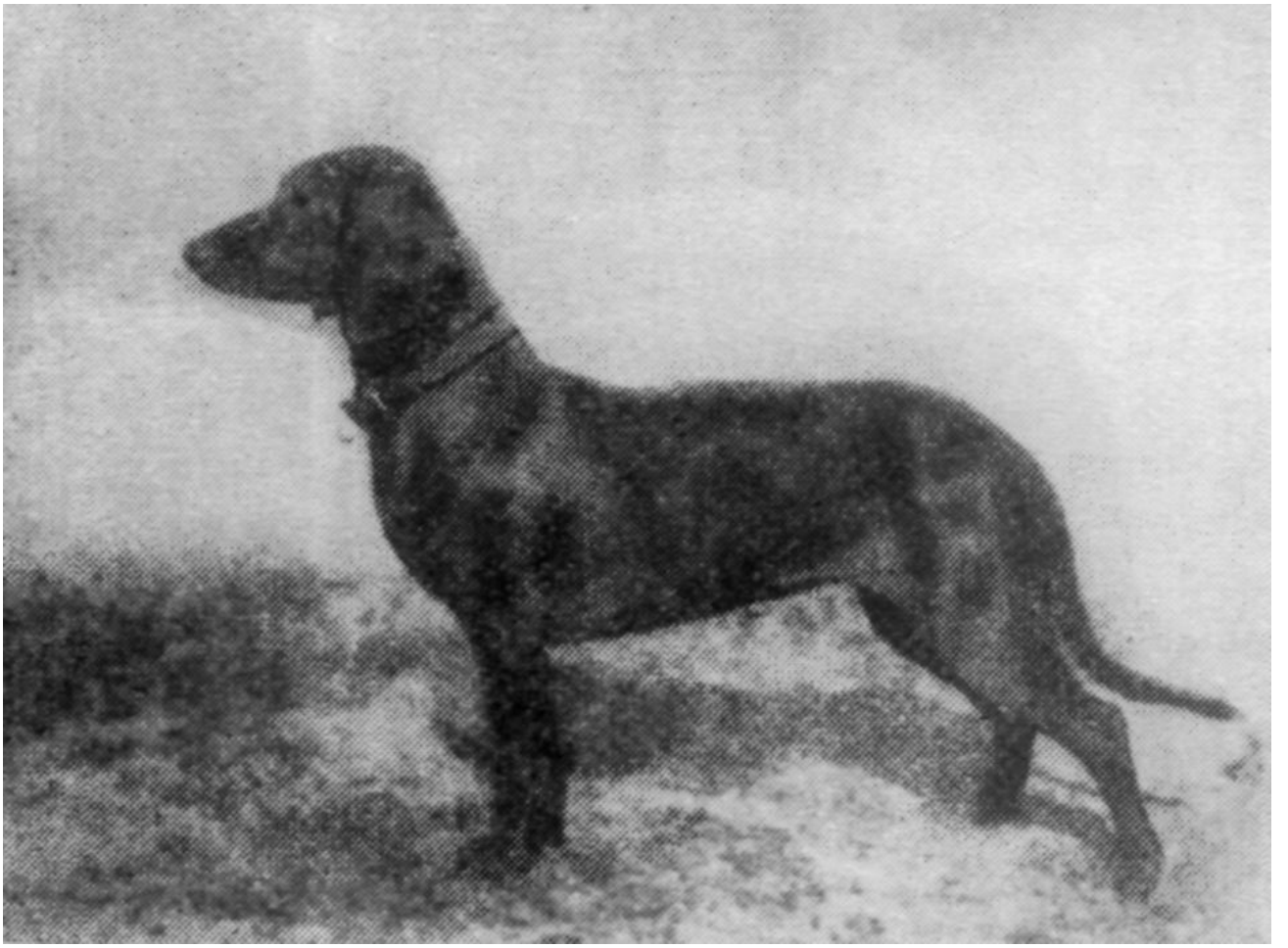

Fig. 31 – Limier bavarez

departe de așezările oamenilor, cu ceea ce ai luat „în traistă" (fig. 31).

Ambele rase se aseamănă, în ce privește conformația generală, portul cozii, cu un prepelicar mai scund și mai lunguieț, cu bot cam ascuțit. Ambele rase au păr scurt și aspru, de culoare roșie-brună sau brună-gălbuie, eventual ușor tigrată, și un fel de „mască" negricioasă pe față, absolut caracteristică.

Am prezentat cititorului toate categoriile de cîini de vînătoare care sînt utilizate azi în condițiile vînătorii civilizate, în Europa și în alte părți de lume cu condiții și deprinderi vînătorești asemănătoare celor de pe continentul nostru. Și am înfățișat, din fiecare categorie, principalele rase. Anume pe acelea care, fiind mai potrivite condițiilor și deprinderilor noastre, au apărut și la noi.

DRESAJUL CÎINELUI DE VÎNĂTOARE ȘI CONDUCEREA LUI IN TEREN

Obișnuirea cîinelui cu focul de armă

De obicei, vînătorii își scot cîinii în teren fără a-i pregăti în mod special. La prima ocazie, ei trag unul sau ambele focuri, urmărind căderea vînatului, în timp ce cîinele nici nu e băgat în seamă. Dacă unii cîini nu se sperie de detunătura armei, rămînînd liniștiți, alții fug înspăimîntați spre cel mai apropiat ascunziș. Pe cîinii ușor impresionabili sau fricoși îi recunoaștem încă de mici, de la primele lor contacte cu lumea exterioară (după reacțiile la

zgomotele tramvaiului, ale automobilelor etc). Sînt însă cîini care, deși rămîn liniștiți la zgomote oricît de mari, la detunătura armei sînt cuprinși de spaimă.

Toate aceste defecte le vom putea corecta prin deprinderea cîinelui cu focul armei.

În acest scop, vom proceda astfel: leșim cu cățelul la cîmp și punem pe cineva să tragă un foc de armă, dar numai cu o simplă capsă, deci fără nici o încărcătură de pulbere, la vreo 10-20 de pași de noi. Ținem cățelul la lesă și îl mîngîiem, dacă observăm că s-a speriat. În funcție de comportarea lui, micșorăm distanța, mărim încărcătura (punînd, adică, și puțină pulbere în cartușul „orb") și repetăm exercițiul, de asemenea mîngîindu-l dacă focurile îl neliniștesc. Continuăm aceste exerciții cîteva zile sau la intervale de cîteva zile, pînă cînd observăm că împușcătura nu îl mai sperie.

Dacă, după primele ședințe de vînătoare reală – care, de obicei, se va reduce la împușcarea cîtorva prepelițe –, observăm că se manifestă din ce în ce mai vehement la foc, repezindu-se nebunește să prindă și să aducă vînatul, trebuie să revenim la deprinderea sistematică cu focul de armă: vom

trage în apropierea lui, obligîndu-l să se trîntească pe burtă, nepermiţîndu-î să se ridice decît la comanda noastră de „caută aport!“ Vom trage şi vom arunca în văzul lui prepelița de mai înainte împuşcată, şi nu-i vom permite să se ridice şi să se ducă să o aducă decît la comanda noastră. Vom face la fel şi cînd ne va sălta el o piesă de vînat, pe care o vom împuşca, disciplinîndu-ne în primul rînd toate impulsurile noastre necugetate.

Treapta de învăţătură căreia i se spune conducerea în teren devine de actualitate atunci cînd căţelul a deprins bine cele ce i s-au cerut în cadrul educaţiei premergătoare dresajului şi dresajului de cameră şi cînd a atins vîrste de 8–10 luni. Exerciţiile de conducere în teren ţintesc formarea unei chete frumoase, încrucişate, regulate (atunci cînd este vorba despre un prepelicar, firește), însuşirea unui bun „apel“ – luarea poziţiei de „daun“ la comanda noastră, la ridicarea mîinii, la epolarea armei şi la săltarea vînatului. Ele ţintesc obţinerea unei stricte discipline a aretului (la prepelicarii pontatori, firește!), aportarea corectă fără a vătăma vînatul mic căzut la vedere, căutarea sistematică a celui căzut într-un loc nevizibil, urmărirea celui

capabil încă să fugă. Apoi: comportarea disciplinată la pază și la dibuit, deprinderea rămînerilor lingă raniță sau chiar fără raniță, pînă la dispariția vînătorului din raza vizuală a cîinelui, munca pe urma de sînge la vînatul mare și „bocirea“ piesei găsite. În sfîrșit: înfrînarea goanei nedisciplinate după iepuri. Plus, firește, munca la apă ...

La hârțuitori se urmărește, bineînțeles, și formarea curajului și a agresivității față de vînatul negru, deprinderea agresivității față de răpitoarele mici din vizuini sau din găuri.

Dresajul pe teren

Ieșim cu cîinele la cîmp deschis, căutînd table de culturi uniforme cît mai întinse, culturi scunde, in care vînatul se poate ascunde, dar cîinele nu. Înaintăm, de preferință împotriva vîntului, iar dacă observăm că elevul nostru are tendința de-a o lua înainte, schimbăm mereu direcția. Văzînd acest lucru – e și mai bine dacă din cînd în cînd ne pitim chiar, pentru a-i stîrni temerea că l-am lăsat singur –, cîinele va privi din cînd în cînd înapoi și va căuta să nu se depărteze prea mult. Astfel,

se va deprinde să cheteze frumos, încrucișat și fără a pierde legătura cu vînătorul.

Pentru a-i confirma „apelul“, îl vom chema din cînd în cînd la noi. îi vom comanda din cînd în cînd să facă „daun“, dînd comanda din gură, apoi din fiuier, apoi prin ridicarea brațului etc, după cum s-a arătat. Vom avea grija ca animalul să se trîntească prompt la pămînt, mai ales cînd se va ridica din fața lui o piesă de vînat. Obligîndu-l însă să o ponteze cît mai îndelung. Pentru a nu compromite aretul cîinelui, e bine să trecem în fața iui, cînd a căzut în aret, să ridicăm – adică să stîrnim – noi înșine vînatul și să veghem cu toată strășnicia ca elevul să facă daun, fără a încerce să se ia după vînat. Socotim că ridicarea vînatului de către cîine, la comanda „pill“, cum obișnuiesc unii să facă, poate duce la slăbirea aretului.

Lichidind astfel întîlnirea cu vînatul, vom porni iarăși la chetă cu comanda „înainte!“

Pe cîinele scotocitor vom căuta de asemenea să-l reținem de la hăituială, făcindu-i daun chiar de mai nulte ori, cînd, din comportarea lui – mai ales

din tot mai nervoasa bătaie din coadă -, băgăm de seamă că se află în apropierea unei piese de vînat.

Dacă animalul – fie el pontator sau scotocitor – se va nărăvi totuși să se repeadă după vînat și să-l hâituiască, vom fi nevoiți să recurgem la „lonjă“ (o funioară de 8-10 m, legată de zgarda de dresaj sau chiar de zgarda cu cuie a recalcitrantului), cu ajutorul căreia îl vom trînti la pămînt de cîte ori ar vădi tendința de a se repezi după vînat.

Aportarea reglementară se învață cu ajutorul unui aportor făcut din piele de iepure, din aripi de prepeliță, sitar etc, mai apoi supraveghind de aproape – și oprind orice tendință de strîngere sau roadere! – aportarea primelor piese împușcate.

Căutarea, urmărirea vînatului mic care a plecat șchiopătînd sau abîa zburînd – după caz – se deprinde ajutînd cîinele cu îndemnuri de „caută, caută!“ și cu punerea lui pe direcție atunci cînd vedem că, din pricina prea marii lui pasiuni, se zăpăcește și o ia razna.

Vom face de asemenea cît mai multe exerciții pentru a-l deprinde să stea liniștit la pază, chiar

dacă apare vreo piesă de vînat: Ne așezăm la pază fără intenția de a împușca *ceva,* firește, cu cîinele așezat alături. Punem un ajutor al nostru să foșnească prin pădure, pășind în dreapta și in stînga pe covorul de frunze moarte, în afara razei vizuale a cîinelui, noi reprimind prompt, cu un pî-sîit și cu o lovitură de joardă, orice încercare de a se ridica sau de a pleca... Dacă avem posibilitatea să facem aceste exerciții într-un teren unde putem conta pe unele apariții de vînat, cu atît mai bine.

Facem apoi exerciții de mers furișat cu cîinele alături, oprindu-ne din cînd în cînd și silindu-l să se culce. Cîinele trebuie deprins să rămînă singur lîngă raniță sau oriunde vrem noi să-l lăsăm. La început, el trebuie legat de o tufă sau de un copac – neapărat însă cu lănțișor, preferabil cu unul îmbrăcat în piele, pentru ca să semene a lesă (nu se leagă cu o lesă obișnuită, căci pînă la urmă ar roade-o și ar porni după noi, prinzînd acest năravi). Mai apoi, determinăm cîinele să rămînă culcat, amenințîndu-l în timp ce ne depărtăm, pînă cînd obținem *ca* el să rămînă pe loc chiar și cînd dispărem din raza lui vizuală. (Aceasta,

firește, pornind de la exercițiul cu focul de armă tras de un ajutor al nostru, care se află la cîteva zeci de metri de cîine – fâcindu-l adică pe cîine să creadă că s-a împușcat ceva – noi fiind lîngă animalul culcat, spre a-l potoli și înfrîna dacă s-ar agita și ar încerca să se ridice spre a năvăli acolo unde crede că s-a coborît o piesă de vînat.)

Deprinderea muncii pe urma de sînge a vînatului plecat rănit, după foc, începe învățînd să găsească și să aducă aportul „pierdut“: Mergem cu cîinele prin pădure, să zicem, ținînd o potecă oarecare. Îi aruncăm de cîteva ori aportul – e bun în acest caz un aportar din piele: minge, sul etc, căci e mai ușor de găsit după miros decît unul din lemn— și îi cerem să ni-l aducă. După cîteva exerciții de acest fel, „scăpăm“ aportul pe parcurs, mai mergem 10 sau 15 pași, apoi ne oprim și, arătînd înapoi, dăm comanda: „Caută-aport!“ Elevul nostru va porni în direcția indicată, va ține poteca, bineînțeles, și ni-l va aduce, căci îl va zări imediat.

Cînd va fi înțeles că prin comanda „caută-aport“ îi cerem să pornească pe calea-ntoarsă, că întorcîndu-se va da neapărat peste obiectul cu care s-a obișnuit să facă aceste exerciții de aport și, în

sfîrșit, că aducîndu-ni-l va primi o recompensă (dacă nu altceva, cel puțin laude și mîngieri), se va grăbi să o execute.

Mărim din ce în ce distanța, părăsim de la o vreme poteca, astfel încît, în cele din urmă, cîinele va înțelege că trebuie să țină o anumită dîră – în cazul de față urma pe care stăpînul său și el au venit – pentru ca să-și poată împlinii misiunea.

Dar primul lucru pe care cîinele trebuie să-l învețe pentru a deveni „bocitor“ este lătratul la comandă. Legăm ciinele de ceva, stăm provocator în fața lui, repetînd de mai multe ori comanda „dă glas!“. Ciinele va începe să dea semne de nerăbdare, va prinde să trotineze și va sfîrși prin a scoate cîteva hămăituri sau chiar lătrături. In clipa aceea, îl eliberăm și îl recompensăm. Repetăm exercițiul pînă cînd începe să latre la comanda „dă glas!" și întărim această deprindere făcîndu-i pe plac (îi deschidem ușa, îi dăm o bucățică de mîncare, îl mîngiiem etc) ori de cîte ori ne solicită dînd glas. În cele din urmă, îi punem în față un vînat împăiat, o blană cu cap, dacă se poate, dar e bună și o blană simplă, la nevoie doar piele de iepure, comandîndu-i clar: „dă glas!“.

Astfel, se obișnuiește să latre de cîte ori va da peste o piesă de vînat pe care nu o poate aporta.

Exercițiul trebuie complicat apoi, în sensul că este necesar ca lătratul să fie persistent, pînă la sosirea stăpînului.

Începem exercițiile pe urma de sînge: Se face dîrâ cu o piesă de vînat proaspăt ucisă purtată de un ajutor al nostru, departe de propria-i urmă, cu ajutorul unei prăjini lungi. Cîinele nu trebuie sâ vadă aceste preparative. După ce cel care face dîra a ajuns la locul convenit – mai întîi la o distanță de cîteva zeci de metri de la locul de pornire a dîrei –, plecăm cu cîinele la lonjă, îndemnîndu-l să țină urma (care trebuie să fie vizibilă pentru conducătorul cîinelui, vizibilitate ce se asigură prin marcări din loc în loc cu mici lemnișoare descojite sau alte obiecte ce contrastează cu culorile locului). Ajungînd în apropierea piesei „căzute“, dăm drumul elevului, asmuțindu-l. lar ajungînd lîngă piesă, dacă nu începe să latre de la sine, îl vom îndemna cu comanda știută.

Pentru a obține bune rezultate în munca la apă, este necesar ca elevul să fie deprins cu apa chiar de la vîrstă de 4–5 luni, lucru care se face, după

cum s-a mai arătat, purtîndu-l la rîu sau la baltă în anotimpul călduros și intrînd față de el în apă, de unde îl vom ademeni să ne urmeze. Cîinele știe să înoate, dar trebuie lăsat să-și valorifice de buna lui voie acest instinct.

Un cățel deprins cu apa va aporta bucuros orice obiect care plutește. Iar mai apoi, cînd va prinde gust pentru acest fel de „joacă" va aduce și obiectele care se lasă la fund.

Hărțuitorul de suprafață (airedalterierul, foxterierul, basetul) se învață a fi agresiv și neînfricat dacă este asmuțit mai întîi asupra unor animale domestice asemănătoare oarecum sălbăticiunilor pe care va *avea* să le înfrunte (porc de culoare închisă, malac de bivol), potrivind noi lucrurile în *așa* fel, încît totdeauna cîinele să iasă victorios din această înfruntare. Și se deprinde de-a binelea cu vînătoarea la hărțuială dacă este pus în situația de a lupta cu fiara – la început, firește, cu exemplare nu prea voluminoase și nu prea agresive! –, alături de unu sau doi cîini învățați . . .

Hărțuitorul de vizuină se deprinde pentru lupta cu vulpea și cu bursucul dîndu-i-se prilej să atace la început șobolani, a căror colțoșenie o vom fi

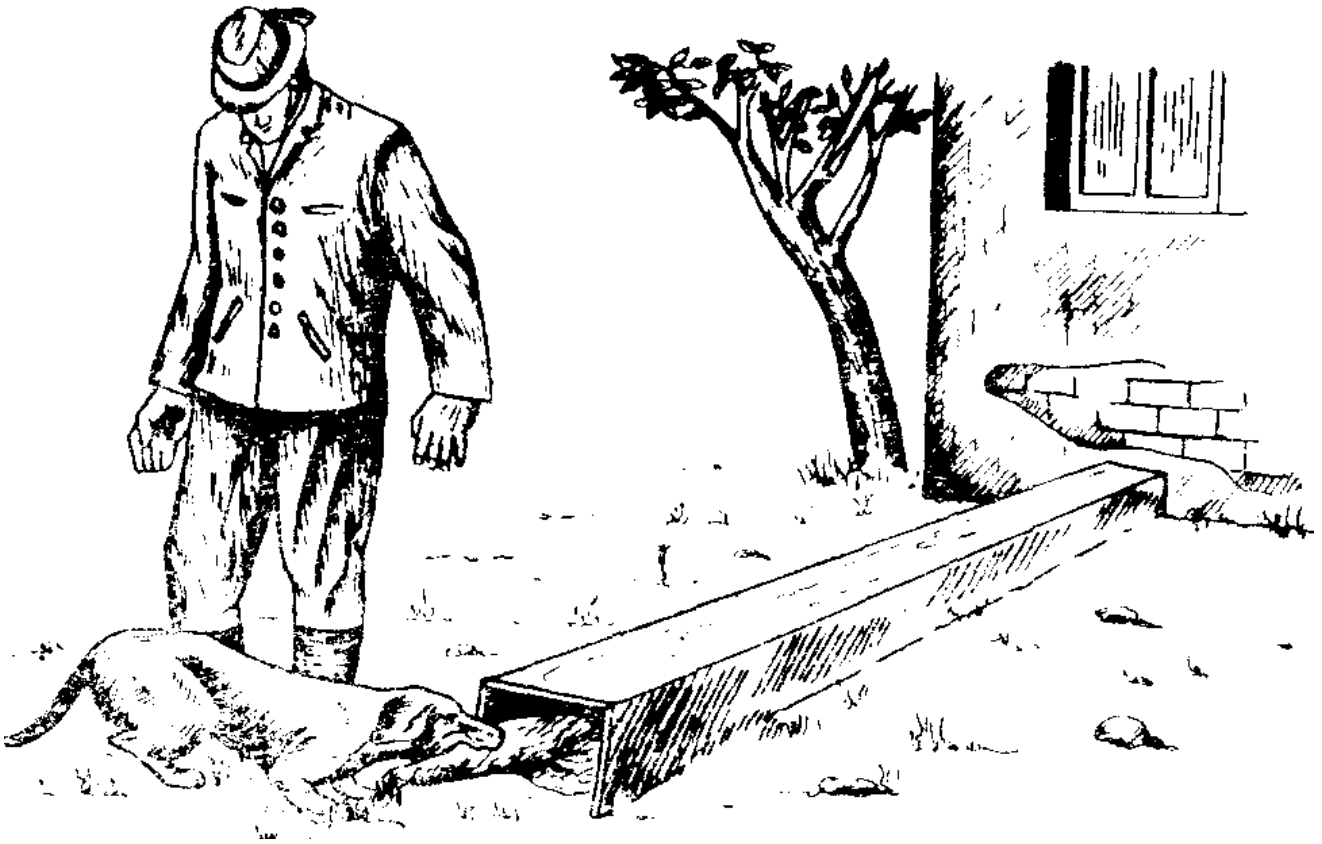

Fig. 32 — Jgheab din 3 scînduri

temperat în oarecare măsură printr-o lovitură de bîtă, mai apoi cu o pisică, ale cărei unghii le-am retezat în prealabil. Aceste lupte vor fi organizate mai întîi în teren deschis, mai apoi sub o streașină de doi sau trei metri lungime și o șchioapă înălțime, alcătuită din trei scînduri obișnuite, întoarsă cu fundul în sus și împinsă cu unul din capete într-un perete (fig. 32). Se introduce sub acest tunel un șobo-

lan sau – dacă există posibilitatea – chiar un cățel de vulpe. Sălbăticiunea se va retrage la capătul rezemat de zid și îsi va înfrunta adversarul... Dacă vedem că gluma se îngroașă, că elevul e gata-gata să-și răpună adversarul a cărui moarte nu o dorim, tragem streașina de la perete și dăm posibilitate pisicii sau cățelului de vulpe să fugă.

Indicațiile nu prea numeroase pe care le-am dat (spațiul de care dispunem nu ne permite să ne extindem prea mult în această problemă specială – cîinele de vînătoare) nu vor avea, bineînțeles, darul de-a face din orice vînător ce se află la prmul lui cîine un maestru dresor. Ele sînt însă suficiente pentru a-i da o primă orientare în materie, mai ales că in ziua de azi rasele se găsesc într-atîta perfecționate, încît un cățel cu origine bună răspunde la cele mai multe cerințe oarecum spontan, datorită bogatului bagaj de reflexe moștenite de la un lung șir de ascendenți utilizați la vînătoare într-o anumită direcție (ne gîndim la cîinii specialiști) sau în mai multe direcții – cu exigențe ceva mai modeste însă, firește! –, de

data aceasta fiind vorba despre cîinii multilaterali. Astfel, dresorul și conducătorul cîinelui nu mai trebuie să insiste decît în direcția disciplinării lui, pentru ca animalul să nu se deprindă a vîna pe cont propriu. Și mai ales pentru ca el să nu redevină un simplu hăituitor, cum au fost, la origine, toți cîinii de vînătoare.

CÎINII DE PAZĂ

Una dintre cele mai importante slujbe ce poate fi încredințată cîinelui este, fără îndoială, aceea de a-și păzi stăpînul, de a păzi familia și gospodăria stăpînului său. De a păzi, în anumite împrejurări, bagajele pe care stăpînul este nevoit, pentru un motiv sau altul, să le lase fără pază omenească într-un loc mai mult sau mai puțin pustiu.

După cum se știe, slujba de paznic al sălașului vremelnic sau statornic al omului cîinele o face chiar de la domesticirea lui. Mai precis, chiar de cînd se găsea în prima fază a domesticirii. Astfel, nu este de mirare că oricare cîine este paznic din

instinct al persoanei, al avutului mobil și al casei celui ce îl hrănește și îl ocrotește. Totuși, ca și în celelalte domenii de utilizare a cîinelui, cu timpul s-au ales pentru pază animale anume și s-au creat mai apoi chiar rase anume. Unele dintre ele, fiind reprezentate prin cîini de talie mai mică, de care nimeni nu s-ar putea speria, sînt specializate în vigilență, putința de a distinge un personaj dubios de unul demn de încredere, în tendința de a avertiza pe stâpîn asupra primejdiei care îl amenință. Altele – ne gîndim la rasele mai mari, mai voinice, mai agresive, mai neînfricate –, pe lîngă misiunea de a-și avertiza stăpînul, sînt capabile să respingă, să pună pe fugă sau să rețină răufăcătorul.

Un cîine creat anume pentru serviciul de pază este **șpițul** (fig. 33), care de multe veacuri este întrebuințat, în Europa apuseană, la paza casei, a vehiculului cărăușului lăsat în drum, la paza bărcii trasă la mal, a pescarului.

Azi există multe varietăți de *șpiț:* sînt rase de talie mică – așa-zișii șpiți pitici – și sînt rase mai răsărite care, după cum s-a mai arătat, nu se

Fig. 33 – Șpiț

rezumă la semnalarea individului care dă de bănuit.

Șpițul este un cîine îndesat, cu o ținută mîndră, cu un cap ce aduce cu acela al vulpii. Urechile lui sînt ascuțite, mici, coada îi e stufoasă și puternic încîrligată. Corpul șpițului e acoperit cu păr bogat.

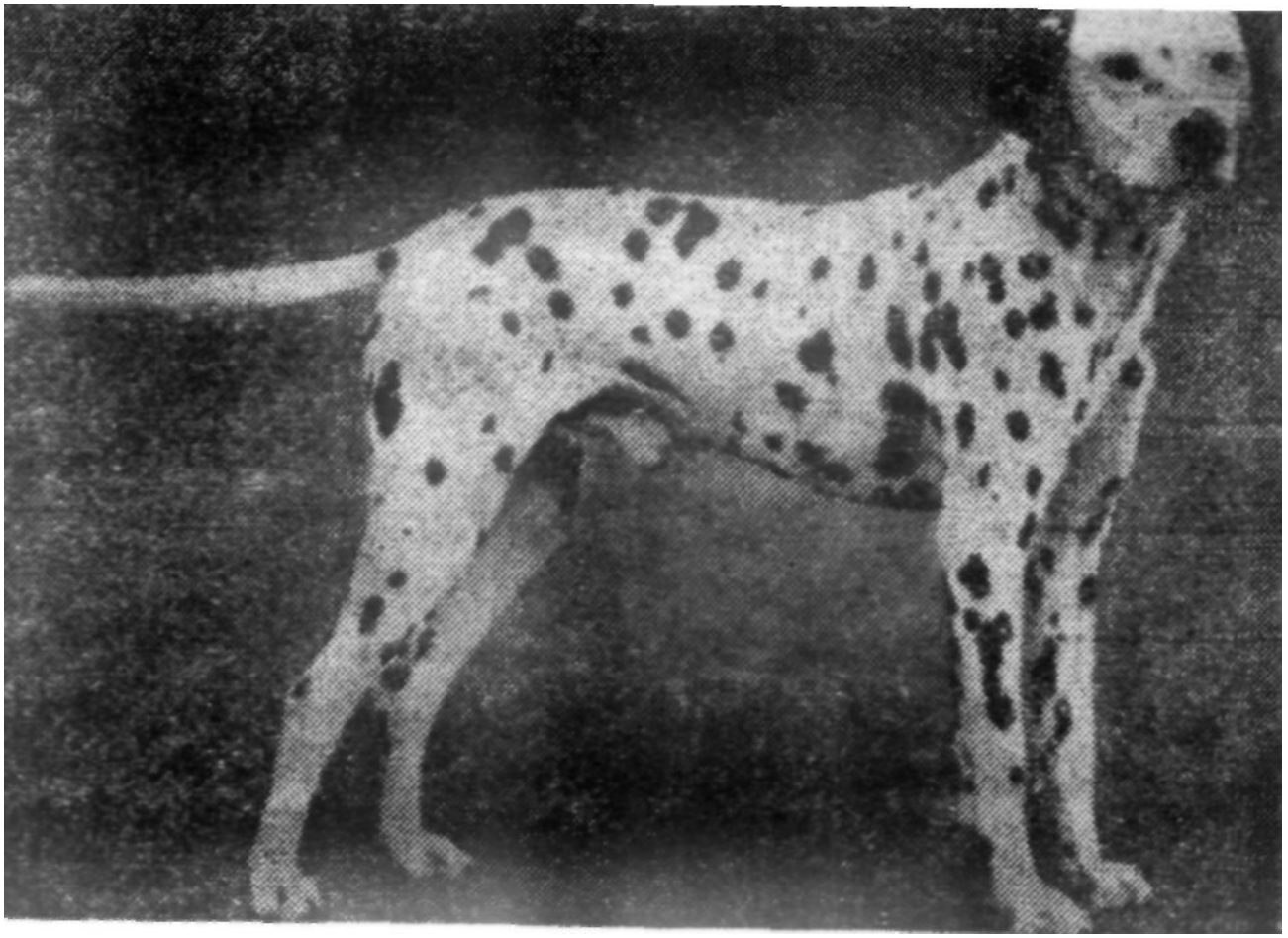

Fig. 34 – Dog

moale, pîr ce de pe la vîrstă maturității – și mai ales după ce animalul a trecut de trei ani – prinde a forma un guler din ce în ce mai bogat. Rasele de talie mare nu trebuie să întreacă, la greabăn, înălțimea de 40-45 cm, cele de talie mică pe aceea de 26 cm. Există șpiți de culoare lupie, de culoare neagră, de culoare albă (cea mai răspîndită), precum și de alte culori sau combinații de culori.

Un olt cîine mult utilizat drept cîine de pază, mai ales în occident, este *dogul,* care de asemenea este cunoscut în mai multe varietăți. Cel mai răspîndit este *dogul german* (fig. 34): un animal de talie mare, impunător. Capul dogului trebuie să pară colțuros, din oricare parte ar fi privit. Urechile le are înfipte foarte sus și le poartă drepte. Acestui cîine i se amputează parțial urechile, pentru a dobîndi un aspect mai elegant. Coada o poartă în jos, ea ridicîndu-se la orizontal sau mai mult, atunci cînd animalul se găsește în stare de iritare. Corpul mușchiulos, atletic, al dogului, este acoperit cu păr foarte scurt, dar foarte des și lucios. Culoarea: există rase sau varietăți tigrate pe culoare de bază de la galben la crem pînă la roșcat, tigrăturile fiind de culoare neagră. Există și dogi unicolori: galbeni, vineții, negri sau albi, precum și dogi albi șprițuiți pe tot corpul, cît mai uniform, cu mici pete. Talia dogului: ceva peste 80 cm la masculi și ceva peste 70 cm la femele.

În țara noastră se întrebuințează în general drept cîini de pază unele corcituri destul de potrivite scopului, cîini avînd reflexe de vigilență și agresivitate bine formate și de mare rezistență la intemperii.

DRESAJUL SPECIAL AL CÎINELUI DE PAZA

Prin acest dresaj se urmărește deprinderea cîinelui de a-și vesti stăpînul lătrînd energic atunci cînd cineva intră sau caută să intre pe poartă, să latre la fel de energic și de stăruitor cînd cineva se apropie de mașina, motocicleta sau bagajele stăpînului său. Unui cîine de pază de nădejde i se cere să fie în stare a-l opri pe intrusul care stăruie totuși să intre în casă, să umble la mașină etc, să-l oprească neapărat de a face acest lucru chiar dacă stăpînul avertizat prin lătrături nu i-ar veni în ajutor.

Atragem însă atenția cititorului, de la bun început, că un cîine deprins agresiv față de om poate fi un cuțit cu două tăișuri; dacă animalul și-ar însuși obiceiul de a trece de la lătrat la atac și atunci cînd nu este cazul, deci cînd are de-a face cu o persoană care i se supune la primele lătrături, dacă dresajul nu va fi dus pînă la capăt, adică pînă la posibilitatea de a putea opri cîinele de la atac cu o singură vorbă a stăpînului său, el i-ar putea pricinui serioase neplăceri.

E limpede că un cîine de pază care pornește a lătra cînd cineva abia s-a apropiat de poartă nu-și poate *avea* locul decît !a casa celui ce locuiește izolat, nicidecum în curtea unei case așezate strîns între altele.

Un cîine deprins să latre de cîte ori trece cineva prin fața porții poate deveni o adevărată pacoste pentru stăpînul lui și pentru vecini, fără a mai vorbi de faptul că, lătrînd mereu, stăpînul nu-și mai dă seama dacă este cazul să-l ia în seamă sau nu.

Relevam aici un specific – în privința cîinelui de pază – care multora le scapă: în anumite împrejurări, în condițiile în care cel ce se servește de cîine de pază pentru a-și asigura casa împotriva răufăcătorilor are a se teme că animalul ținut în acest scop, în curte, la lanț în timpul zilei și eventual liber în timpul nopții poate fi momit sau chiar adormit sau otrăvit, e mai prețios cîinele ținut în casă, chiar dacă n-ar fi decît un reprezentant al uneia dintre rasele... minuscule. Căci acela nu poate fi înrîurit de cei ce au pus gînd râu căminului ... lar datorită auzului extrem de fin al oricărui cîine, datorită putinței lui de a recunoaște pe dată orice zgomot care poate da loc la bănu-

ială, el poate fi mai util decît înfiorătorul dulău din lanț sau care patrulează toată noaptea de-a lungul gardului. Dacă, în sfîrșit, există un adevărat releu alcătuit dintr-un cîine de pază în curte și unul care stă în casă, recepționind și transmițind orice început de enervare a tovarășului său din curte, omul se poate odihni liniștit.

Un alt mod de utilizare a cîinelui de pază, mod care în țara noastră este ca și necunoscut, e acela de a se atașa paznicilor un asemenea „adjutant“ cu patru picioare. Ne gîndim la paznicii care au datoria de a păzi orice fel de bunuri ce pot atrage răufăcători. Și e păcat că această metodă de „întărire“ a pazei este atît de sporadic utilizată tocmai la noi, într-o țară în care covîrșitoarea parte a bunurilor materiale aparțin obștei. Un paznic care se ajută în serviciul său cu un cîine cît de mic, care stă și el în ghereta de pază sau își însoțește stăpînul cînd acesta își face rondul, valorează cel puțin cît doi paznici fără cîine.

După ce și-a învățat numele, după ce i s-a format un aproximativ „apel“, după ce a fost deprins să meargă la curea, să facă „șezi", să treacă – la comandă – la locul lui, spre a putea fi manevrat,

adică, în curte sau în eventualele ieșiri obligatorii (la vaccinare, la veterinar etc), după ce a învățat să respecte curățenia în casă – prin casă înțelegînd, de data asta, chiar și camera sau ghereta de pază –, cîinele trebuie deprins să nu ia alimente de pe jos, nici din mîna vreunei persoane alta decît stăpînul său sau preabinecunoscuții membri ai familiei acestuia. Căci dacă nu i s-ar imprima această opreliște, ar putea fi narcotizat, după cum s-a mai arătat, sau chiar otrăvit de cineva pentru care prezența lui ar fi indezirabilă.

Se vor face așadar următoarele exerciții, chiar din primele luni de viață ale viitorului paznic cu patru picioare:

• Se depune prin curte o bucățică de carne (este preferabilă o bucățică de carne friptă, căci este mai atrăgătoare), în care se introduc cîteva cuie bine ascuțite la ambele capete, dar și destul de lungi pentru ca bucata de carne să nu poată fi înghițită dintr-o dată. Carnea trebuie împănată cu acele cuie în *așa* fel încît, oricum ar lua-o, clinele să simtă pe dată înțepăturile. Luînd bucata de carne în gură, se va înțepa. Dresorul trebuie să se găsească

cît mai pe aproape pentru a-l putea certa pe dată, cu comanda „nu!“ sau „fui!“, rostită cît mai apăsat. Exercițiul se va repeta, pînă cînd cîinele poate fi oprit de a lua momeala cu simpla comandă din gură, pînă cînd va putea fi oprit mai apoi și de la distanță din ce în ce mai mare, de la cîteva zeci de pași, sau chiar dintr-un ascunziș: de după ușă sau de după fereastră, spre exemplu. Cînd elevul dă semne de recalcitranță, cînd vădește intenția de a lua pe furiș bucata de carne peste care a dat, va fi pus în poziția de „daun“, cu nasul în ea, fiind apoi supravegheat îndeaproape ca nu cumva să încerce să o ia. La nevoie, se va interveni chiar cu nuiaua.

Se pune o persoană străină, mereu alta, dacă se poate, să ofere cățelului aflat în dresaj o bucățică de mîncare, dar în momentul cînd întinde botul să o ia, persoana străină îl va lovi, cît mai prompt, cu nuiaua ținută pînă atunci la spate. Exercițiul se reptă pînă cînd animulul prinde teamă de orice bucățică de mîncare pe care i-o oferă o persoană străină.

Cîinele de pază trebuie deprins să latre la comandă. Sînt așa-zișii cîini guralivi, care pot fi

învățați foarte ușor să facă acest lucru, și sînt cîini așa-ziși muți, care nu latră bucuros. Aceștia, firește, se deprind mai greu să dea glas la comandă, decît primii. La cei dintîi e suficient, uneori, să îi lăudăm cît mai copios cînd îi surprindem lătrînd, îndemnîndu-i din cînd în cînd cu comanda „dă glas! dă glas!“. Cei din a doua categorie trebuie stîrniți să latre, după cum s-a mai arătat.

O metodă la îndemînă de a provoca cîinele tăcut să latre la comandă se bazează pe stîrnirea invidiei. Dacă avem deci posibilitatea, vom lucra cu doi cîini deodată. Profitînd de lătrăturile celui guraliv din fire sau învățat mai dinainte să latre cu ușurință la comandă . . .

Punem mare accent pe deprinderea lătratului la cîinele de pază, căci un cîine care nu latră sau latră prea puțin atunci cînd trebuie să ne apere casa sau avutul ne poate pricinui multe neplăceri. Oricît i-am cere cîinelui de pază să ne apere casa și avutul chiar cu forța, în cea mai mare parte a împrejurărilor mizăm totuși mai ales pe semnalul lui, care este lătratul.

O metodă simpla de a deprinde cîinele să latre de cîte ori o persoană străină vrea să intre pe poartă, se apropie de mașină, de bagaje etc. etc. este de a-l pune în situația să facă acest lucru alîturi de un cîine deja dresat să latre „cu rost". În lipsa acestei posibilități, vom îi nevoiți să regizăm cît mai multe situații în care cîinele ar trebui să intre în acțiune: vom crea deci situații pe seama cîinelui legat de cușcă, la început, lăsat lîngă bagaje, mai apoi, noi ținîndu-ne pe aproape și dîndu-i, la momentul oportun, comanda „dă glas! dă glas!". O persoană străină se va apropia cu o nuia în mînă, dresorul va sta lingă cîine și îl va asmuți. Apoi, asmuțirea se va face mai departe, în sfîrșit, cîinele va fi lăsat să acționeze singur împotriva celui ce se va apropia și îl va lovi chiar. Astfel, ei va deveni dușman neîmpăcat al tuturor celor ce se vor apropia de casa sau de lucrurile stăpînului său.

Esențial este ca animalul pe care îl creștem pentru a deveni un bun cîine de pază să fie ținut în izolare, să nu se permită nimănui să îl alinte. Să fie obișnuit de mic să nu tolereze apropierea

de stăpînul său sau de lucrurile acestuia decît a persoanelor cunoscute, respectiv celor cu care stăpînul său ia contact cu mișcări lente, cu care stăpînul său conversează pe un ton normal. E problemă de tact și finețe din partea celui ce utilizează un cîine de pază să-l deprindă să deosebească, cît mai curînd și cît mai precis, pe omul fără căpâtîi, pus pe rele, de cetățeanul pașnic, incapabil să-și însușească un lucru străin.

Cititorul care, citind paginile ce au precedat, s-ar găsi descurajat de multitudinea procedeelor de dresaj ce i se recomandă, pentru a obține de la cîinele său acțiuni de pază, îi spunem și de această dată: un cățel provenit din buni cîini de pază, aparținînd uneia din rasele indicate pentru acest serviciu, va deveni aproape de la sine un bun paznic al casei, al avutului și chiar al persoanei stăpînului său, în baza însușirilor moștenite ca reflexe necondiționate. Cu singura condiție, să nu fie lăsat să se strice în nesupravegheate hoinăreli în cursul cărora ar putea lega tot felul de prietenii nedorite, în cursul cărora s-ar putea nărăvi să primească pomana oricui.

CÎINII DE MILIȚIE ȘI DE GRĂNICERI

Sau, cum li se spune cu un termen consacrat, *cîinii de serviciu,* sînt prețioase ajutoare ale organelor ce au misiunea de a supraveghea localități, drumuri, granițe, de a descoperi pe infractori, de a găsi bunuri, obiecte sustrase de oameni certați cu legea, din avutul public sau particular.

Cel mai mult utilizat în acest scop este fără îndoială așa-zisul cîine lup, pe adevăratu-i nume *ciobănescul alsacian* (fig 35). Numele îi arată originea și e bine să știm că a devenit cunoscut și peste hotarele provinciei care l-a creat cînd francezii au pătruns, în cursul celui dintîi război mondial, în Alsacia.

Înfățișarea ciobănescului alsacian, care aduce cu aceea a lupului – fără *ca* el să se tragă mai direct din lup decît ceilalți cîini domesticiți, cum greșit se crede! – este tuturor bine cunoscută: un animal potrivit de înalt (cca. 60 cm la greabăn), voinic, musculos, mai mult lung decît înalt. Urechile își iau forma, mai bine zis poziția caracteristică, abia după ce cățelul depășește vîrstă de 4–6 luni. Ciobănescul alsacian trebuie să aibă părul semilung,

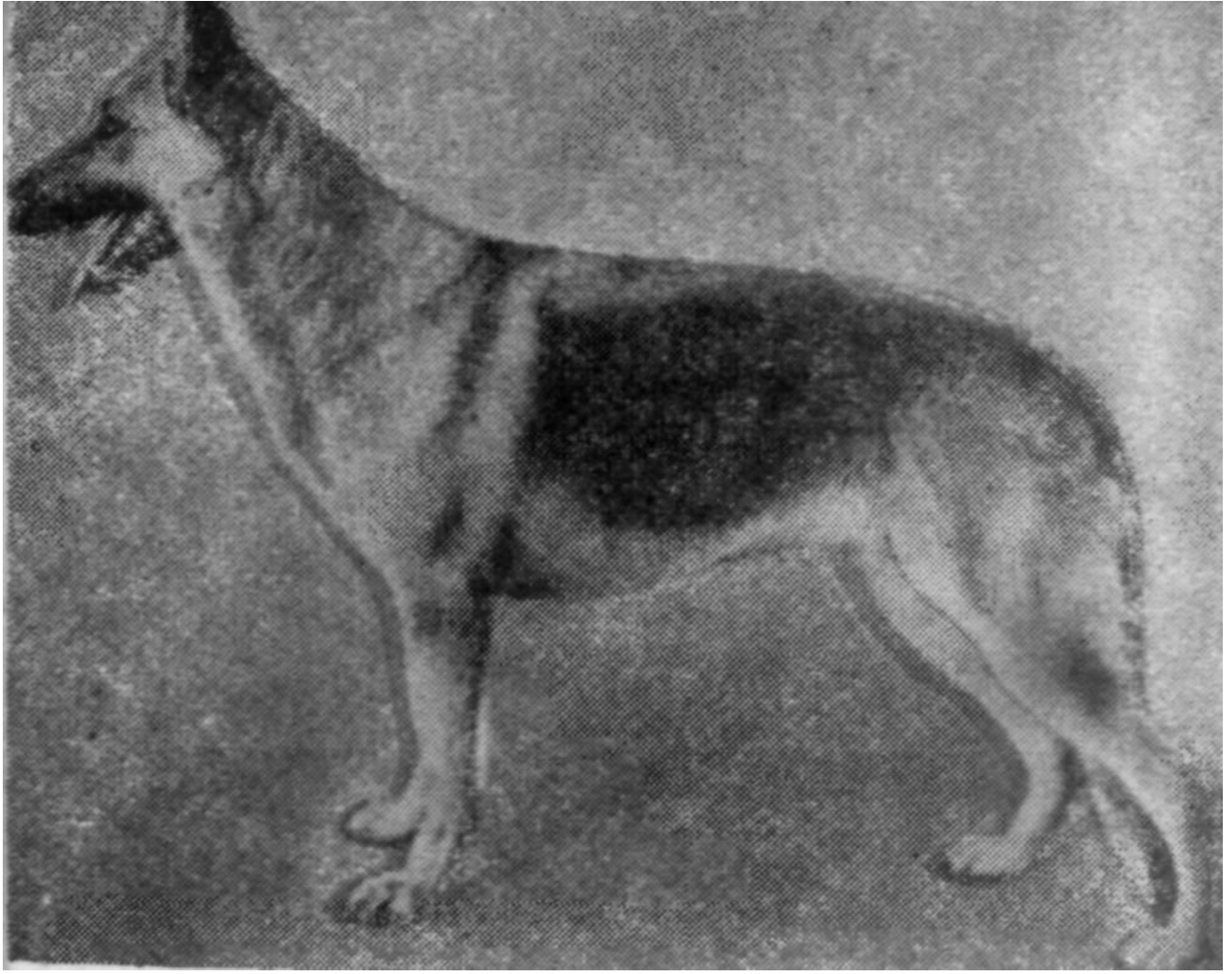

Fig. 35 – Cîine iup

des și lucitor. Pe unele părți ale corpului, părul este mai lung decît pe altele. Astfel, el trebuie să înfățișeze un fel de pantaloni pe coapsele animalului, să formeze un pronunțat guler în jurul gîtului și să ajungă la lungimi între 4 și 6 cm pe spinare.

Culori admise: negrul, negrul cu semne castanii, roșcat-gălbuiul, culoarea lupie (castaniu-gălbui în-

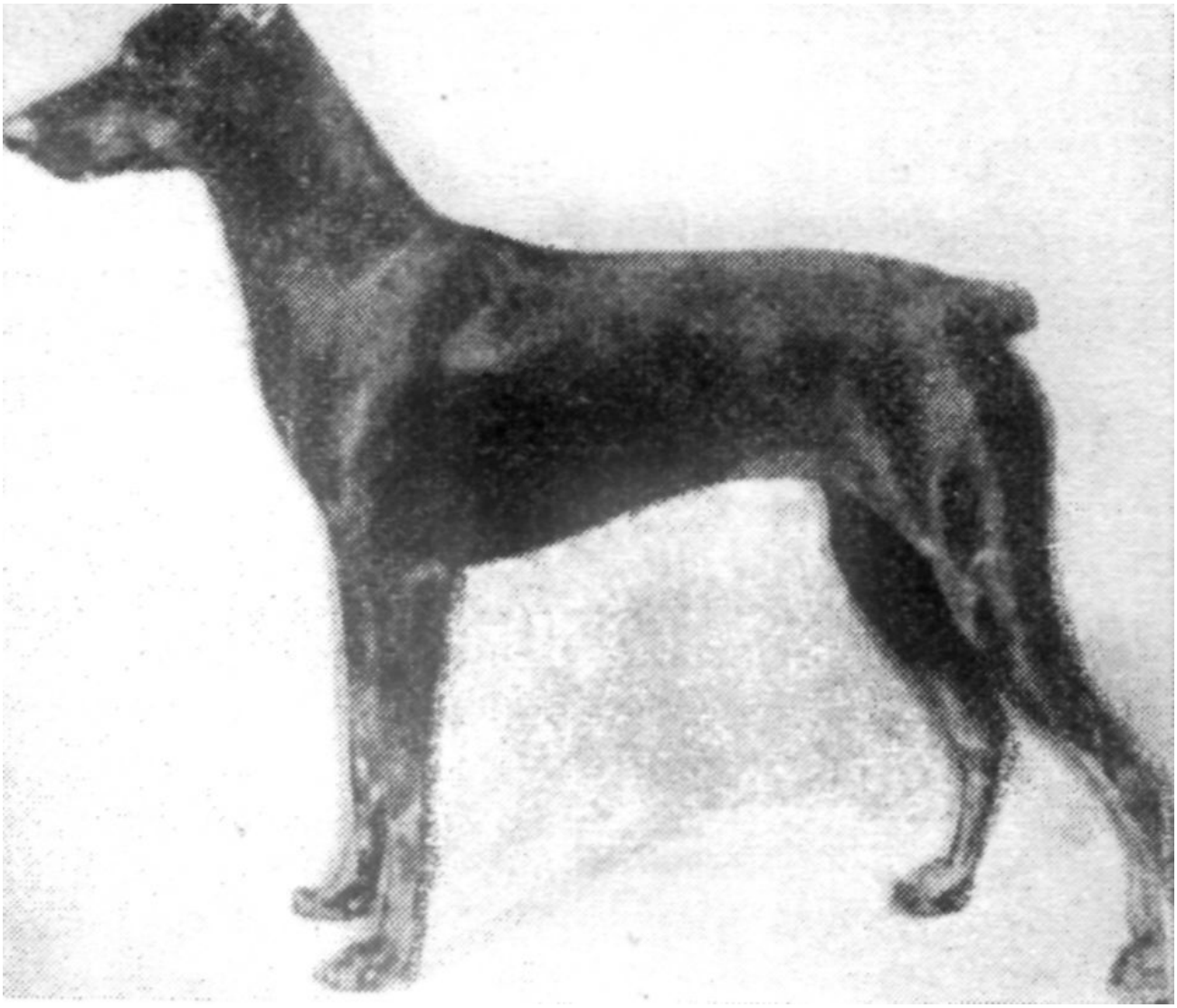

Fig. 36 – Doberman

spicat). La această din urmă varietate, se cere ca părul de pe spinare să fie aproape negru, deschizîndu-se apoi pînă la galben-deschis cu cît coborîm spre burtă, spre piept, spre partea inferioară a membrelor. Alsacianul trebuie să poarte neapărat coada în jos.

Un alt cîine mult utilizat drept cîine de serviciu este *dobermanul* (fig. 36), animal cu forme și ținută caracteristice, care îl deosebesc pe dată de orice altă rasă chiar în ochii nespecialistului: corp zvelt, musculos, ce denotă viteză și forță. înălțimea lui (intre 55 și 65 cm), este aproximativ egală cu lungimea, astfel încît pare pătrat. Urechile le poartă în sus – și la această rasă se amputează vîrfurile – părul îi e scurt, aspru, lucios. Dobermanul poate fi negru, castaniu și auriu-vinețiu, cu pete roșietice pe obraji, pe sub bot, pe gît, pe partea inferioară posterioară a picioarelor. Coada dobermanului se scurtează.

O a treia rasă, în sfîrșit, mult utilizată drept ceea ce cu un cuvînt cuprinzător se numește „cîine de serviciu“, este *boxerul* (fig. 37). Boxerul nu e decît o reeditare modernă a unui vechi cîine nemțesc căruia i se spunea „mușcător de tauri“ sau „mușcător de urși“.

Cîinele boxer este de talie mijlocie (între 50 și 60 cm), de formă pătrată, așezată pe picioare foarte robuste. Caracteristic îi e pieptul lat și adînc, spinarea scurtă, dreaptă, nasul larg, negru, cu nări largi despărțite de o închipuire de șanț. Corpul boxerului este acoperit cu păr scurt, aspru, lucios,

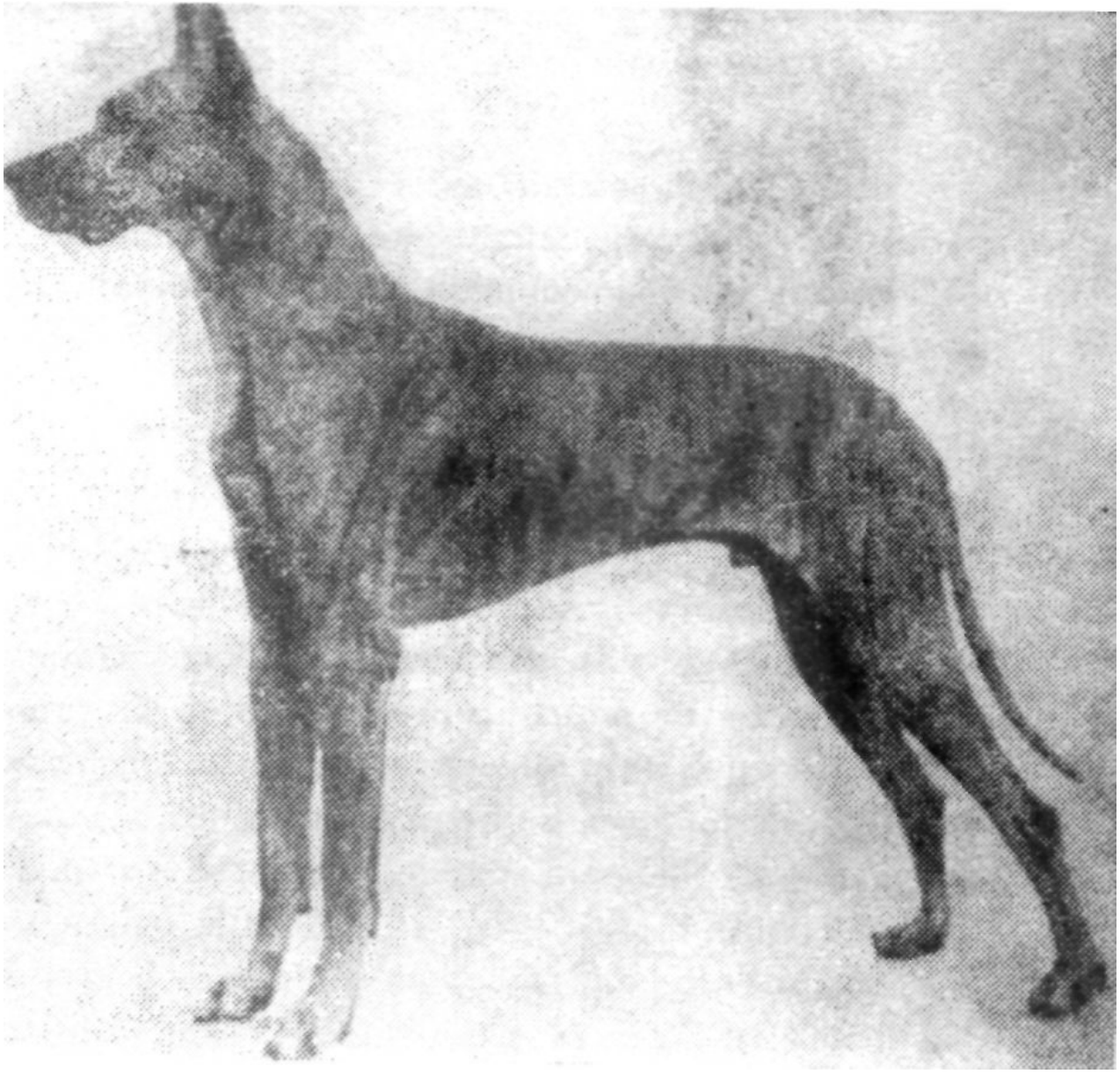

Fig. 37 – Boxer

de culoare „uni“ sau tigrată. Boxerul unicolor poate fi gălbui sau roșcat, cu „mască“ mai închisă sau chiar neagră. Cel tigrat este roșcat, cu dungi de nuanță mai închisă sau negricioasă, ce urmează aproximativ direcția coastelor.

Boxerul, ca și ceilalți cîini din rasele indicate pentru serviciul de pază, veghe, urmărire, lupta cu răufăcătorii, este un animal energic și curajos, cu un miros de o finețe remarcabilă.

DRESAJUL SPECIAL AL CÎINELUI DE SERVICIU

Vorbind despre dresajul special al cîinelui de serviciu, trebuie să arătăm că este cazul ca și acesta să beneficieze de educația premergătoare dresajului și de dresajul obișnuit, așa-zis „de cameră", că mai apoi trebuie să primească dresajul special pe care se vor întemeia acțiunile pentru care este destinat.

Notăm de la bun început că, avînd în vedere specificul muncii, adesea periculoasă, cîinele de serviciu trebuie să fie deprins să execute cu promptitudine absolută comenzile de „șezi", „daun", „la picior".Și să prezinte desăvîrșită siguranță a execuției atunci cînd este „lăsat" în așteptare, spre a intra în acțiune sau pentru a păzi un obiect etc.

Este la fel de ușor să ne imaginăm cîtă disciplină i se cere, cînd este trimis să urmărească o

persoană, spre a nu ataca oamenii, copiii, femeile ce i-ar ieși în cale, spre a se margini să amenințe doar persoana vizată, fără a se repezi să o muște sau să o tragă la pămînt atunci cînd, după o îndelungată urmărire și după repetate îndemnuri și asmuțiri, o descoperă. Aceasta nemaivorbind de precizia pe care trebuie să o aibă în a distinge persoana care se apropie cu gînd râu de cea sincer binevoitoare, de reacția rapidă la focul de armă, de fermitatea în refuzul hranei oferite de o persoană străină etc.

Avînd în vedere dificultatea misiunii cîinelui de serviciu și faptul că, spre deosebire de vînătoare, folosirea cîinilor în poliție și armată este mai recentă, este absolut necesară o deosebită competență în a alege rasa potrivită și, în cadrul rasei, individul cît mai înzestrat.

Cîinele de serviciu trebuie să fie perfect disciplinat – deci trebuie să meargă liniștit la lesă sau fără lesă, la piciorul stăpînului său, să poată fi lăsat în poziție de „șezi“ sau de „daun“ oricît de mult timp, să aibă un perfect apel la cele mai fine comenzi date prin grai sau fluier. (Aici, mai ales, și-ar *avea* locul, dată fiind discreția cu care

trebuie să se procedeze uneori din partea agentului de urmărire, utilizarea fluierului cu unde ultrascurte, care este auzit de urechea cîinelui, dar nu și de acea a infractorului urmărit sau a complicilor săi.) El trebuie să fie atît de ascultător, incit să poată fi fixat locului de la distanță, chiar și numai cu gestul.

Cîinele de serviciu trebuie să fie un perfect aportator al oricărui obiect care nu întrece – ca greutate sau volum – posibilitățile lui, aportarea trebuie să se facă la fel de sigur și de prompt și din apă.

Cîinele de serviciu trebuie să fie în stare să păzească obiectul care îi este încredințat, cu facultatea de a ghici oarecum intenția celui ce se apropie, de el (și de obiect). Așadar, el nu trebuie să se alarmeze la apariția trecătorului pașnic, dar trebuie să dovedească cu atît mai multă vigilență și curaj atunci cînd are de a face cu o persoană care se apropie cu gînduri necurate. El trebuie să fie în stare să o atace și să o oprească, să o urmărească și să o descopere dacă acelei persoane i-a reușit totuși să-i fure obiectul pe care el, cîinele, era chemat să-l păzească.

Cîinele de serviciu trebuie sâ fie în stare să atace cu toată vehemența pe cei care i-ar ataca stăpînul, pentru ca acesta să fie în stare a-l dezarma și a-l face inofensiv pe atacator.

Cîinele de serviciu trebuie să aibă capacitatea de a ține, după mirosul unui obiect uitat sau scăpat de acesta, urma răufăcătorului căutat de stăpîn, distingîndu-l în mod sigur dintr-o mulțime oricît de mare, prin care el ar căuta să-și piardă urma.

În toate acțiunile lui, cîinele de serviciu trebuie *să* fie în stare a sări peste obstacole sau a escalada obstacolele ce i s-ar ivi în cale.

Să cunoaștem în cîteva cuvinte dresajul special de care cîinele de serviciu trebuie să aibă parte pentru a putea fi utilizat în situațiile în care ajutorul lui este binevenit. Vorbim în acest loc, firește, numai despre acțiuni și comportări ce nu se pot obține cu ajutorul metodelor de dresaj expuse în paginile anterioare.

Dresajul ,,la om“ se poate face numai dacă avem posibilitatea de a-l îmbrăca pe cel care ne ajută într-o solidă haină de protecție, care să-l ferească de mușcăturile cîinelui, cînd acesta se repede, cum îi e obiceiul, la mîini, la picioare, la gît etc.

Ajutorul, care trebuie să fie o persoană total necunoscută cîinelui, se va apropia de animalul legat la lanț sau ținut de dresor de curea. „Necunoscutul“ îl va întărîta, va da posibilitatea cîinelui să îl apuce de pantaloni sau de mînecâ, apărîndu-se în același timp cu o joardă nu prea solidă. Exercițiul va continua pînă cînd elevul se va repezi prompt, la prima comandă de asmuțire.

De la o vreme, dresorul va lua „contact“ cu „atacatorul“ (se vor prinde de mîini, de exemplu), în cele din urmă vor simula o luptă în picioare, mai apoi se vor tăvăli chiar, mimînd trînta. (În acest caz, ajutorul trebuie să aibă tot corpul bine protejat).

Simultan, cîinele va fi deprins să înceteze atacul la comanda „lasă!“, pe urmă și la comanda „stai! mîinile sus!“ adresată celui care îl închipuie pe răufăcător și care trebuie să se execute. Primele exerciții se vor face cu animalul la lonjă (de cîțiva metri), eventual prinsă chiar la o zgardă cu cuie.

Exercițiul va fi încununat cu deprinderea cîinelui de a bate pe loc (de a lătra pe răufăcătorul oprit), pînă cînd va sosi stăpînul său și va da comanda „destul!“.

Urmărirea unui răufăcător se învață astfel: Cîinele e legat la lanț, lîngă colibă sau lîngă bagajele stăpînului său care s-a ascuns pe undeva pe aproape. Răufăcătorul se va apropia, va zădări cîinele, se va hîrjoni cu el. În cele din urmă, răufăcătorul va „fura", cu ajutorul unui crăcan sau cîrlig lung, ceva din lucrurile aflate în paza cîinelui și va pleca în fugă. După cîțiva zeci de pași se va urca într-un copac, de mai înainte ales (și amenajat, eventual, cu scăriță), în văzul cîinelui. Dresorul va ieși din ascunzătoare, va dezlega cîinele și îl va pune pe urma răufăcătorului. Vor ajunge sub copac. Cîinele va continua să latre – în caz de nevoie va fi asmuțit de dresor cu comanda știută: „dă glas! dă glas!". Cel din pom va lăsa să cadă obiectul „furat". Cîinele îl va identifica, mirosindu-l, dresorul îl va recompensa cu o bucățică bună, luată, eventual, chiar din geanta „redobîndită". La exercițiile următoare, hoțul va fi silit să coboare din copac, va fi îndelungat lătrat de cîinele ținut la lesă (dacă se comportă prea indiferent, trebuie să se continue zădăreala și asmuțirea), eventual se va înscena chiar o luptă cu „hoțul" prins.

Cînd exercițiul va merge strună „la vedere“, se va mări distanța dintre locul de pornire și copacul de refugiu și se vor potrivi lucrurile în așa fel, încît ultimii zeci de metri hoțul să-i străbată alergînd în fața cîinelui etc, etc, etc.

Se va trece la exercițiul următor: cîinele e ținut la curea, de dresor, la cîteva zeci de metri de coliba sau bagajele păzite. Hoțul se va apropia tiptil, cîinele va mîrîi și va lătra. Hoțul va lua geanta sau ranița și va fugi. Cîinele, asmuțit... pe urma lui. Va fi eliberat cînd hoțul va fi ajuns la copacul de salvare.

Apoi: Dresorul se va ascunde cu cîinele în așa fel încît apropierea hoțului, furtul și plecarea acestuia să nu fie văzute. Hoțul își va lăsa pălăria sau un alt obiect al lui, la locul furtului, și va pleca. Dresorul se va apropia împreună cu cîinele, îi va da să miroasă obiectul lăsat de hoț și îl va asmuți cu comanda cunoscută cîinelui (de la exercițiile de „aport pierdut“): „caută-aport!“ și cu comanda „șo-pe-el!“ La nevoie cîinele va fi condus, pe urma marcată vizibil pentru dresor, cum s-a mai arătat, după hoț, iar cîinele va fi slobozit de-a dreptul ...

în cele din urmă, persoana care îl întruchipează pe răufăcător îl va putea aștepta urcată în pom sau stînd pe loc, în poziție de apărare. Se va reedita scena aruncării obiectului furat, recompensarea etc.

Foarte important este ca un cîine de serviciu să fie în stare a sări peste obstacole cît de înalte – în anumite limite logice, desigur –, a escalada, cățărîndu-se, obstacolele pe care nu le-ar putea sări. În sfîrșit, să fie în stare a se urca pe o scăriță cît de șubredă, spre a sta de veghe într-un copac, într-un observator înalt, singur sau alături de stăpînul său.

Luarea obstacolului – fie prin salt, fie prin cățărare – se deprinde închizînd cîinele într-un țarc din care nu poate ieși decît escaladînd una dintre laturi, după care îl așteaptă dresorul cu laudele și cu mîncarea. Exercițiul trebuie bine dozat, obstacolul trebuie mărit progresiv, pentru ca elevul să nu se sperie și să nu se descurajeze. După ce ieșirea din țarc merge strună, peretele peste care cîinele s-a obișnuit să treacă poate fi așezat izolat (fără țarc) spre a se urma acolo cu recompensele și cu laudele. Și cu mici pedepse, firește, cînd elevul

ar încerca să se prezinte dresorului, spre a-și primi răsplata, ocolind obstacolul.

Urcarea în copac sau în observatorul înalt se învață numai dacă însuși dresorul este în stare să se urce, înaintea elevului său bineînțeles, chemîndu-l apoi și oferindu-i o bucățică bună cînd va fi urcat la el. Inutil să mai spunem că și în acest caz – și mai ales în acest caz! – exercițiile trebuie făcute într-o bine dozată progresie: la început se vor urca numai trei sau patru scări, la capătul cărora nu va lipsi bucățica de mîncare, pentru ca dificultatea exercițiului să nu-l sperie pe elev ...

Dar unele dintre cele mai valoroase acțiuni ale cîinelui de serviciu este cea pe care o prestează atunci cînd însoțește o patrulă: Organul care patrulează este expus în fiecare clipă a fi atacat cu focuri de armă dintr-un ascunziș apropiat, la a se pomeni cu infractorul sau cu infractorii alături, uneori la o distanță atît de mică, încît e nevoit să primească lupta corp-la-corp. Sau pur și simplu este în situația de a trece pe lîngă infractorul sau contrabandistul care s-a ascuns, fără să îl vadă. E limpede că toate acestea nu se pot întîmpla

atunci cînd patrula este însoțită de un cîine de serviciu deprins, după cum s-a mai arătat, să fie ostil oricărei persoane străine: cîinele, date fiind simțurile lui mult mai fine decît ale omului, simte de departe prezența prin preajma patrulei a oricărei persoane străine și mîrîie, atrăgînd atenția celor pe care îi însoțește. Patrula se va adăposti, se va pregăti pentru un eventual schimb de focuri și va asmuți cîinele în direcția respectivă. Astfel, inamicului, care și-a pierdut avantajul de a fi ascuns, nu-i va mai rămîne decît putința de a scăpa prin fugă. În care caz, cîinele de serviciu își va dovedi din nou utilitatea, fie ajungînd din urmă și reținînd inamicul, fie intervenind în lupta corp-la-corp ce se va angaja în favoarea a lor lui.

Felul în care cîinele trebuie să fie deprins pentru a răspunde unor astfel de sarcini reiese suficient din procedeele de dresaj anterior expuse. Desigur, o condiție esențială pentru a se obține bune rezultate este justa alegere a rasei și a individului, creșterea lui cît mai îngrijită, adică în cît mai deplină izolare de înrîuririle dăunătoare.

CÎINII SANITARI UTILIZAȚI DE SERVICIILE ARMATEI ȘL DE ORGANIZAȚIILE DE SALVARE

În epoca mașinilor capabile să circule în orice teren, în epoca helicopterului care poate ateriza pe orice palmă de loc plan, în epoca transistorilor ce asigură o legătură rapidă și sigură între elementele unei armate în ofensivă sau în defensivă, cîinele sanitar și-a pierdut, desigur, importanța de altădată. Totuși mai intervin și azi, în campanie, situații în care el poate salva vieți și poate curma suferințe.

Misiunea cîinelui sanitar de pe lîngă serviciile armatei este de a transporta trusa cu medicamente și alimente acolo unde curierul uman nu ar ajunge, de a găsi răniții ce zac în locuri inaccesibile ochiului omenesc și de a-i semnala.

Serviciile sanitare militare utilizează de obicei animale din rasele de serviciu, uneori și animale din rasa airedaleterier.

Nu putem încheia pagina destinată cîinelui sanitar, cîinelui care în anumite împrejurări salvează,

după cum s-a arătat, vieți omenești sau curmă suferințe, fără a înfățișa cititorului o semințe de cîini crescută și utilizată de multă vreme în slujba ajutorării oamenilor aflați în primejdie de moarte. Este vorba despre cîinele de St. Bernard, sau *„bernardinâr“,* cum i se spune în mod obișnuit. Potrivit unei legende, însuși „Sfîntul“ Bernard, călugărul care a înființat mănăstirea situată în pasul Simplon din Alpi, mănăstire care îi poartă numele, ar fi utilizat cîini la găsirea și salvarea drumeților înghețați pe drum sau prinși de avalanșe, de unde și denumirea rasei.

Fig. 38 - Bernardinâr

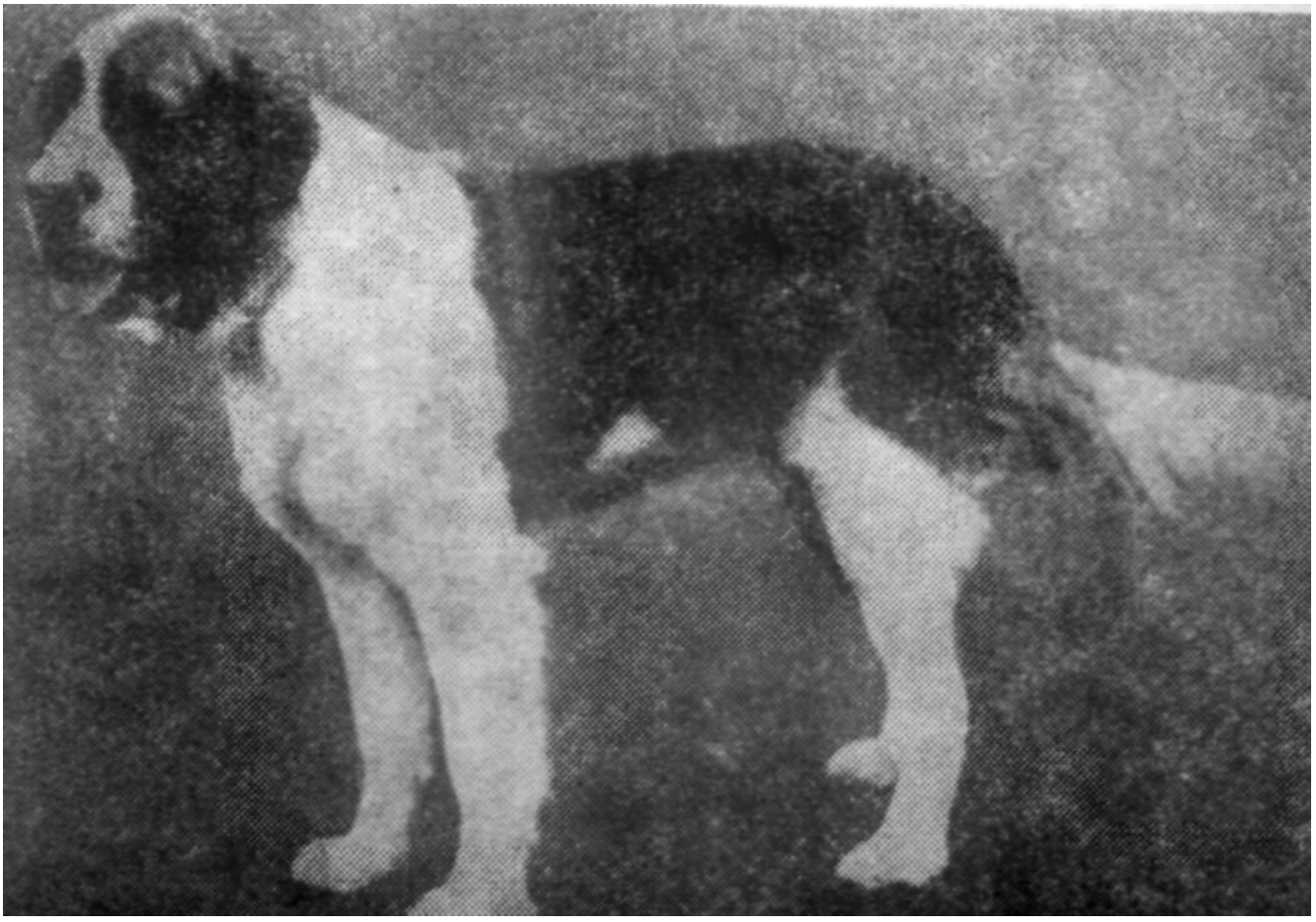

Bemardinărul (fig. 38) este un animal de talie foarte mare – de la 70 la 75 cm înălțime – acoperit cu păr semilung sau bățos (una dintre varietăți), culoarea de bază fiind albul cu pete de la gălbui la roșu-castaniu. Culoarea unică sau lipsa albului nu sînt admise. Cu atît mai apreciata este „masca“ negrie sau în general de culoare mai deschisă. Bemardinărul e un cîine voinic, mătăhălos chiar, cu mișcări potolite, dar capabil de eforturi mari. Azi este răspîndit în toată lumea ca animal de pază, dar mai ales de... frumusețe.

DRESAJUL SPECIAL AL CÎINELUI SANITAR

Constă în deprinderea lui cu harnașamentul și cu micul samar. Celelalte acțiuni: căutarea și semnalarea răniților, trimiterea lui pe urmele unor anumite persoane cunoscute etc. se deprind după metodele descrise atunci cînd s-a vorbit despre cîinii de vînătoare și despre cei de serviciu, ca urmăritori.

Pentru a-l deprinde pe elev cu primirea harnașamentului necesar purtării samarului, se proce-

dează astfel: La vîrstă de 5-6 luni, se adaugă zgardei, cu care el a fost învățat de mai înainte, sistemul de curele ce îi încing spinarea și burta. Pentru a-l obișnui cu ele, se vor face multe plimbări în care cîinele poartă un harnașament din ce în ce mai complet și din ce în ce mai încărcat, nepermițîndu-i-se să se tăvălească cu samarul în spinare și dîndu-i-se cît mai bogate recompense atunci cînd mărșăluiește frumos cu povara în spinare. Firește, aceste exerciții trebuie complicate cu exerciții de găsire a anumitor urme, escaladare a obstacolelor, de treceri prin apă etc.

Ilustrațiile de propagandă înfățișează cîinele sanitar înaintînd prin nămeți cu un strașnic butoiaș de rachiu legat de zgardă. El apare uneori singur, altădată urmat de un călugăr. Sau lingînd, pentru a-l readuce la viață, cu calda-i răsuflare, pe drumețul pe jumătate înghețat.

CÎINII CIOBĂNEȘTI ȘI PĂSTOREȘTI

Literatura de specialitate din Europa apuseană face distincție între cîinii ciobănești și cei păstorești, în prima categorie intră cei utilizați la paza

turmelor de oi scoase la păşunea de munte mai ales, în a doua cei utilizaţi la paza turmelor de vite mari sau în păşunile de munte neîmpădurite.

În ţara noastră, unde un contingent de vreo patru mii de lupi – plus o seamă de urşi carnivori, în munţii cei mari – primejduiesc uneori şi turmele şi ciurzile, şi pe cele de la munte, şi pe cele din stuful Deltei, distincţia nu îşi are rostul întocmai.

Ţara noastră a produs, în nenumăratele-i veacuri de viaţă păstorească, adesea nomadă, un cîine pentru paza turmelor căruia i se spune „ciobănesc“, bine utilizabil în toate împrejurările: este cunoscutul cîine lăţos, de talie nu prea mare, acoperit cu păr bogat, cu o înfăţişare generală ce aduce şi cu aceea a lupului şi cu aceea a ursului. Un animal gata oricînd să dea piept cu aceste fiare.

Ciobănescul nostru naţional, care ar trebui, în sfîrşit definitivat ca rasă şi prăsit ştiinţific, nu s-a prea bucurat de atenţia organelor agro-zootehnice-veterinare, care ar fi trebuit să se ocupe de prăsirea lui în sînge pur, de fixarea şi îmbunătăţirea acestei preţioase rase naţionale. Rasa s-a selecţionat empiric, dar stăruitor, pe parcursul a nenumă-

rate generații, luînd ființă acel minunat animal perfect adaptat condițiilor din țara noastră, uneori foarte vitrege.

Întrucît viața păstorească este izolată, datorită condițiilor specifice de viață, fiecare ținut, aproape, și-a creat rasa proprie. Ne mărginim să amintim aici doar rasele care au reușit să se impună, de obicei drept cîini de pază sau chiar de agrement, de frumusețe, și în părți de lume altele decît cele ce le-au zămislit.

În ce privește cîinii *ciobănești:*

Trebuie să amintim cele două rase create de vecinii noștri de la apus, de unguri, rase care s-au răspîndit fiind mult îndrăgite și prăsite, științific, în lumea întreagă. Este vorba despre cîinii ciobănești *puli* și *pumi.* Primul, deci puli-ul (fig. 39), este un cîine destul de scund, (cca. 40 cm înălțime), dar puternic. Corpul lui este acoperit cu păr lățos**,** de culoare neagră-roșietică sau surie, **de** diferite nuanțe. Lațele îi acoperă și urechile și ochii. Se spune că puli-ul este adevăratul cîine ciobănesc al Pustei Maghiare, capabil să ducă singur întreaga turmă la apă și apoi să o readucă la pășune sau la strungă.

Pumi este întru totul asemănător precedentului, doar că urechile – care la puli atîrnă net în jos – sînt îndreptate în sus, numai vîrfurile fiind lăsate ... În ce privește temperamentul, puli este un animal mai flegmatic, pumi unul mai impetuos, mai sprinten.

Fig. 39 – Puli

Un alt cîine ciobănesc care s-a răspîndit mult în lumea-ntreagă, dar tot numai drept cîine de pază și de agrement, este *colli*-ul scoțienilor. E un cîine frumos (fig. 40). mai ales varietatea cu păr lung care se formează în coamă bogată cu deosebire pe sub gît și pe piept. Caracteristici pentru colii sînt ochii migdalați și ușor oblici, urechile îndreptate în sus, dar blege de la jumătatea lor, înfipte în partea cea mai de sus a capului. Este un cîine de înălțime mijlocie, deci în jur de 50-60 cm,

Fig. 40 – Colli

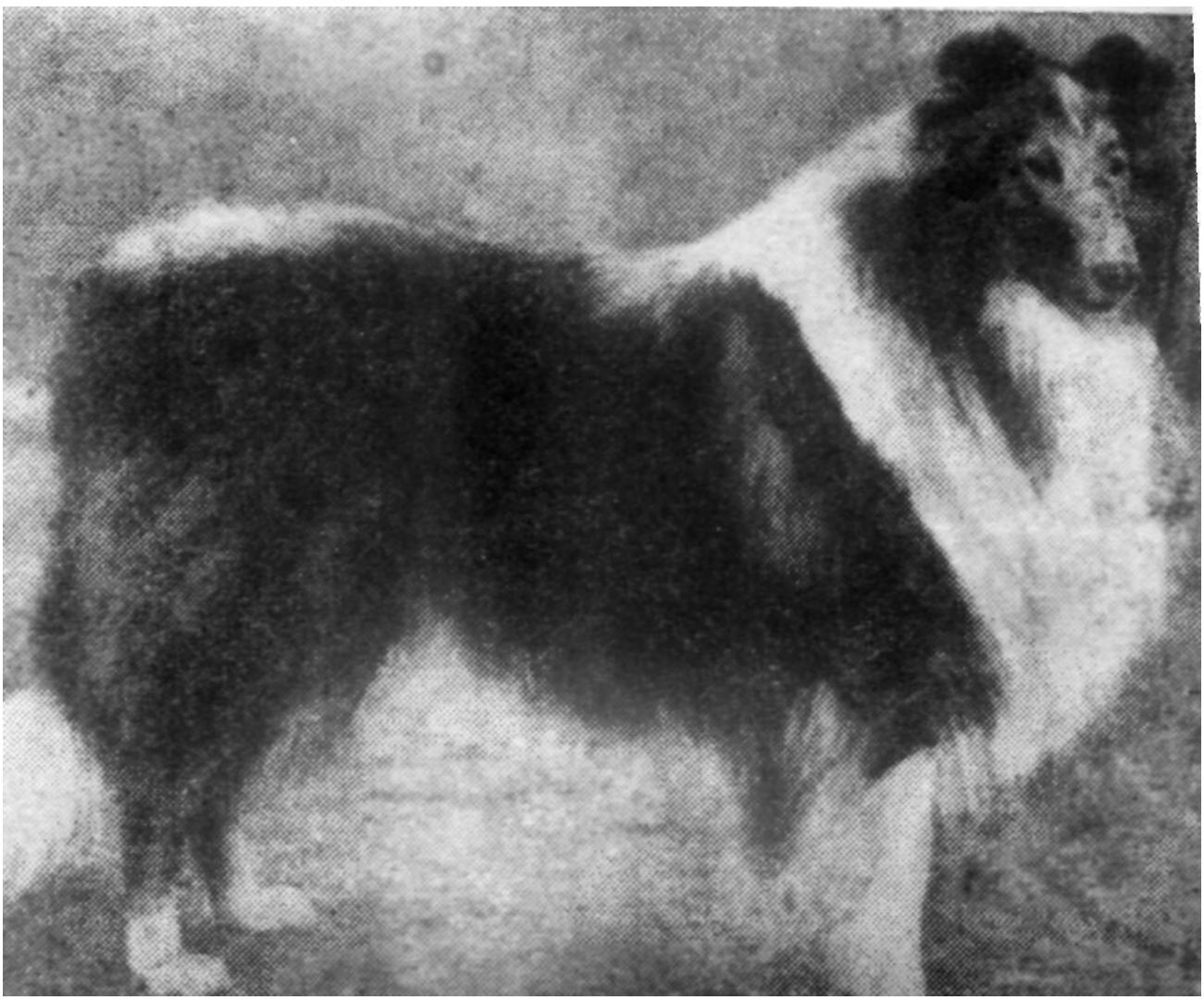

de culoare castanie sau în două culori: alb cu castaniu, alb cu negru, negru-vinețiu cu alb, de nuanța porțelanului.

Lista nu o putem încheia fără a aminti din nou de *ciobănescul alsacian,* despre care s-a vorbit cînd s-a tratat problema cîinelui de serviciu. Este rasa care, din toate cîte există pe lume, s-a generalizat mai mult pentru multe treburi: de la serviciul de poliție, la conducerea orbilor, la purtarea căruciorului cu zarzavaturi sau sticle de lapte al precupeței din marginea orașului.

Vorbind despre cîinii păstorești propriu-ziși, amintim mai întîi cele două rase care au luat ființă pe un teritoriu vecin, în Ungaria, și care astfel și-au trimis adesea solii – sau numai sîngele, prin încrucișări mai mult sau mai puțin întîmplătoare cu cîinii păstorilor noștri de pe granița de vest – și în țara noastră. Este vorba despre *komondor* și despre *kuvasz* (citește *cuvoas).* Ambele rase sînt mult iubite și răspîndite în lumea întreagă, dar tot numai drept cîini de agrement, eventual de pază.

Komondorul (fig. 41) este cîinele național unguresc: păstorii din Pustă pretind că el trebuie să

Fig. 41 – Komondor

prezinte atîta încredere încît atunci cînd pleacă stăpînul lui, cu treabă, la oraș, nimeni să nu se poată apropia de ciurda lăsată în strungă. Ei recunosc de komondor veritabil numai acel cîine care are păr lățos și înfățișare de fiară. Komondorul e un animal puternic, înalt (pe puțin 70 cm), dar totuși foarte sprinten. Este admisă numai culoarea alb curat, cei cu pete gălbui nefiind indicați

Fig. 42 – Kuvasz

pentru reproducție. Are urechile în formă de V, plasate cam înapoi. Ochii lui de culoare închisă sînt parțial acoperiți de lațe.

Kuvaszul (fig. 42) se deosebește de precedentul mai ales prin părul neondulat, dar tot bogat, prin fața acoperită cu păr scurt. Caracterul, talia, conformația generală, sînt asemănătoare cu ale komondorului.

Este locul să spunem că statul maghiar a îmbrățișat de cel puțin o jumătate de *veac* problema creșterii cîinilor utilitari din rasele naționale: ciobănești-păstorești, puli, pumi, komondor și kuvasz, și prepelicari galben numit vijla. Astfel, ele se cresc azi în sînge pur și au înlocuit aproape integral și cîinele de curte fără rasă, și cinele de vînătoare apusean. Azi, satele țin pe lîngă turme, pe lîngă ciurde și pe lîngă case, cîini din aceste rase, dar specializat: fiecare localitate ține numai o rasă, pentru ca să se reducă riscul corcirilor. Nu putem încheia aceste rînduri fără a aminti că maghiarii, reușind să popularizeze pînă în America rasele lor naționale de cîini, realizează și un însemnat export...

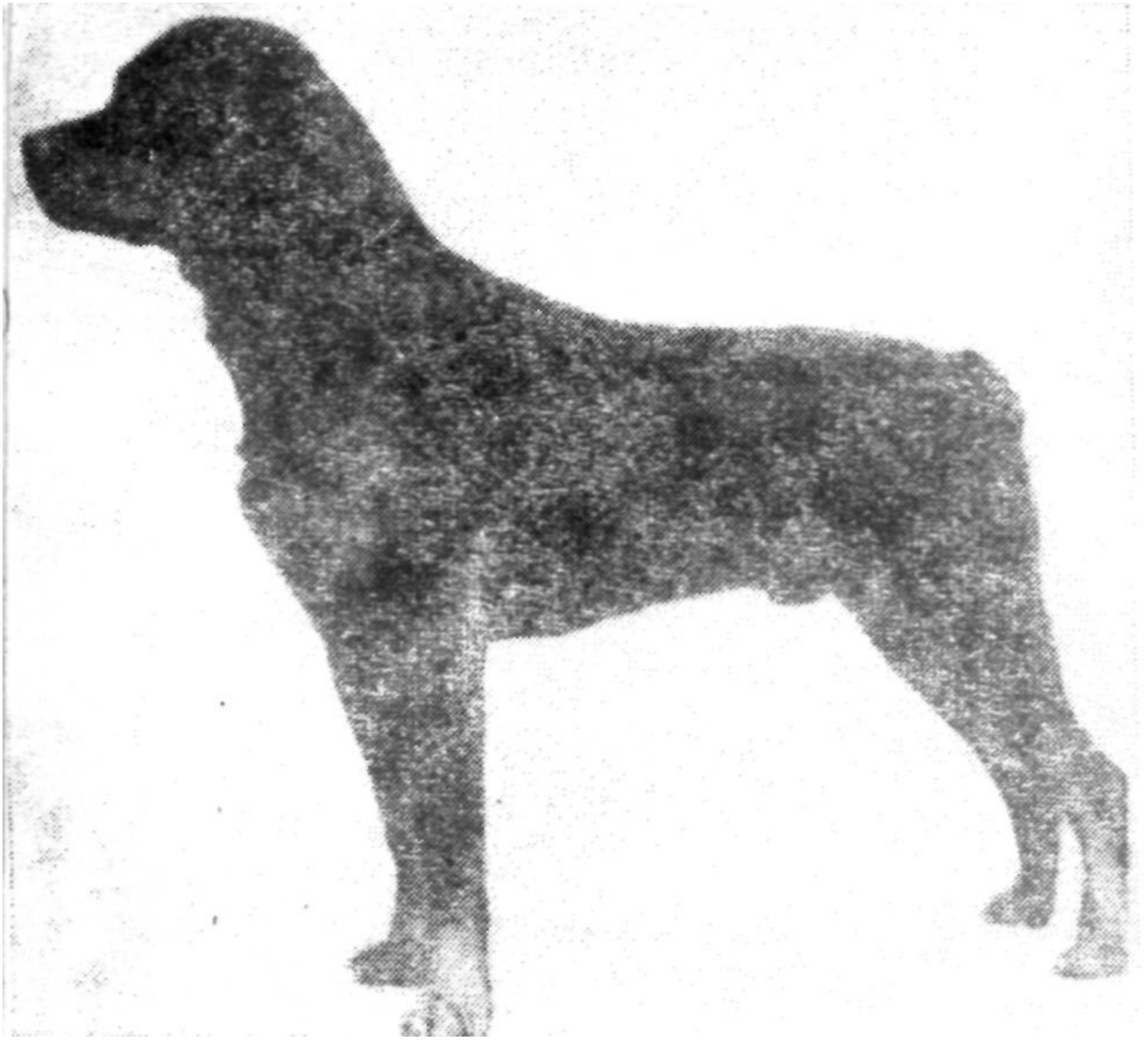

Fig. 43 – Rotvailăr

O altă rasă de cîini păstorești, care a ajuns a fi cunoscută și în țara noastră, produșii ei fiind utilizați drept cîine de serviciu, este Rottweiler, *rotvailăr*-ul un străvechi cîine păstoresc al lumii germanice, utilizat de popor și drept cîine de hărțuială,

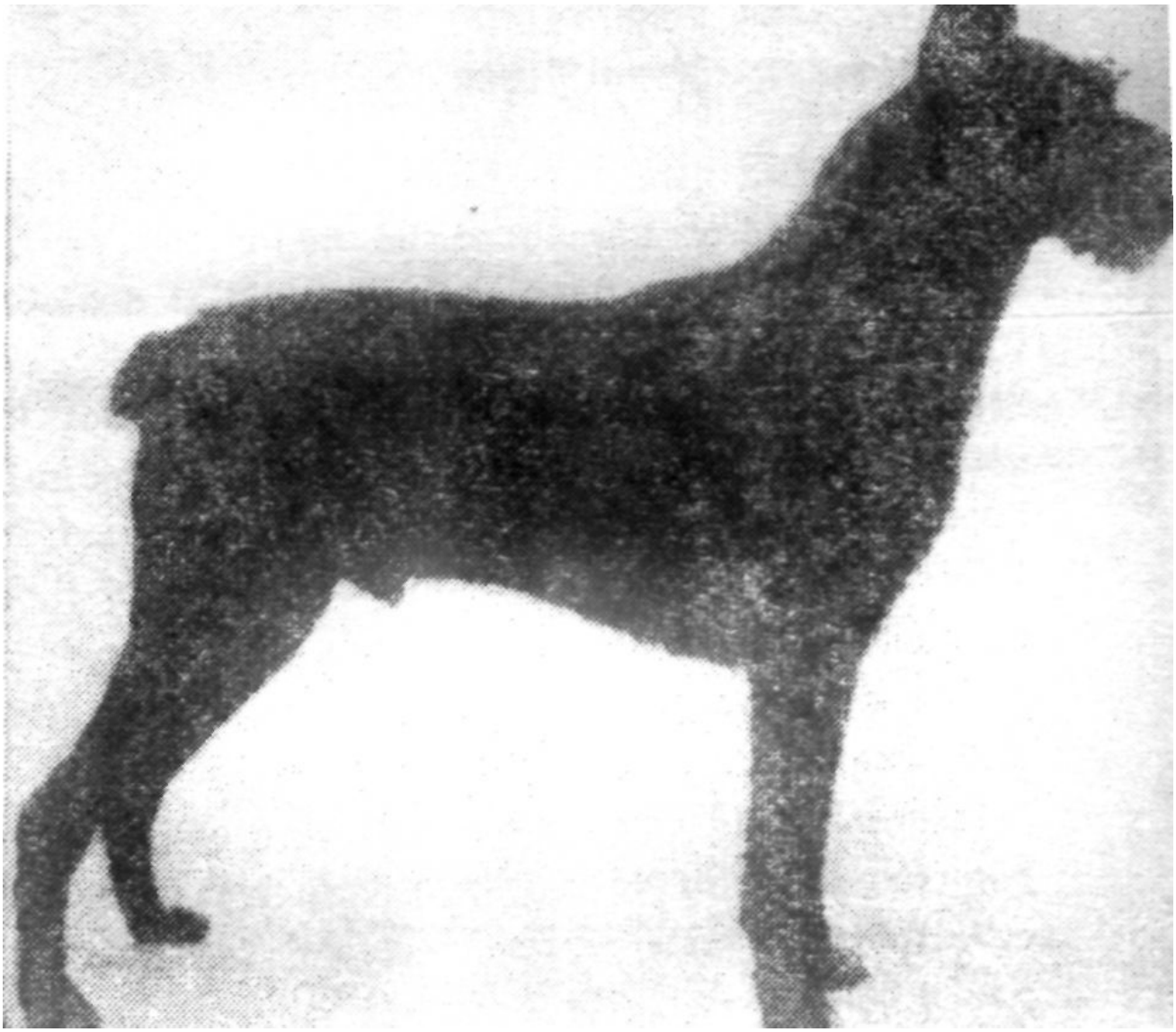

Fig. 44 – Rizănșnauțăr

la vînătoare. Azi apare adesea – și în Germania – la cureaua polițistului. E un animal destul de de înalt (masculul întrece chiar talia de 60 cm), robust și rezistent. Capul lui, inclusiv forma și poziția urechilor, aduc cu acelea ale bracului. Părul,

nu prea scurt, este cam aspru și cam bățos. Rotvailărul adevărat trebuie să fie negru cu „semne de foc“ pe la bot, pe obraji, pe piept și pe labe (fig. 43).

Tot drept cîine de serviciu a fost importat la noi și Riesenschnauzer-ul (citește *rizănșnauțăr),* nume care în traducere înseamnă botos uriaș. I se spune uriaș nu pentru că ar întrece talia unui cîine obișnuit – el are între 55 și 65 cm la greabăn –, ci pentru a fi deosebit de alți doi „șnauțări“: mijlociul și cel pitic.

Rizănșnauțerul este un animal vioi, atent, cu mișcări fulgerătoare, care îi sînt caracteristice. Cum caracteristic îi este și botul pronunțat pătrat. Aspectul lui general este acela de animal puternic, musculos, totuși foarte suplu. Blana trebuie să fie sîrmoasă, aspră. Părul de pe bot și de deasupra ochilor trebuie să fie bine pronunțat, să formeze adică un fel de barba și sprîncene stufoase. Culorile preferate: negru-inspicat, cu o nuanță de argintiu, negru-curat cu cel mult o inspicătură pe piept (fig. 44).

DEPRINDEREA CÎINELUI CIOBĂNESC ȘI A CELUI PĂSTORESC

Primul lucru cu care acești cîini trebuie deprinși este să nu plece de lîngă stâpînii lor și de lîngă turmă sau ciurdă, să nu tolereze prin preajma turmei sau ciurdei nici o persoană străină, să doarmă „iepurește“ pentru ca să fie în stare să prindă oricînd fiecare zgomot mai puțin obișnuit, pricinuit de pași omenești, de pașii vreunei fiare, de bulucul turmei sau ciurdei cuprinse de panică.

Ei trebuie să fie deprinși să dea ocol vitelor atunci cînd bagă de seamă că au tendința de a se răzleți prea mult, să le gonească înapoi, atacînd cu lătrături și chiar cu mușcături, vita care ar lua-o razna, să găsească și să semnaleze printr-un lătrat anume vita rătăcită de turmă.

La cîinele ciobănesc sau păstoresc nu poate fi vorba despre un dresaj în strictul înțeles al cuvîntului: după ce i s-a pus zgarda (eventual *ragila,* zgarda cu cuie în afară, menită să-i apere grumazul de mușcătura fiarei), după ce a fost deprins cu lanțul sau cu lesa, este lăsat, în continuare, în micul haitic ce alcătuiește paza turmei a ciurdei unde,

imitîndu-i pe ceilalți cîini, ascultînd de îndemnurile ciobanilor sau păstorilor, dar mai ales răspunzînd unor instincte imprimate în curs de multe generații care au făcut mereu aceeași slujbă, deprinde și vigilența, și curajul și conducerea turmei.

Încheiem capitolul acesta cu cîteva cuvinte adresate excursioniștilor: Dacă, trecînd pe lîngă o stînă, sînteți atacați de cîini, iar bacii abia de-i alungă, nu-i acuzați de indolență și neospitalitate. Ce fel de cîini de pază ar ieși din cățeii care, atunci cînd se reped să-și facă datoria, ar fi alungați de stăpîn cu bîta?

CÎINII PENTRU COMBATEREA ROZĂTOARELOR

S-au făcut statistici – pe plan local, pe plan național și pe plan mondial – despre cantitățile de cereale și alimente consumate anual de rozătoare, iar cifrele indicate au fost înspăimîntătoare, astronomice.

Deratizarea este o problemă care preocupă în mod deosebit pe specialiști. S-au născocit și se născocesc mereu fel de fel de mijloace și remedii

– de la curse și capcane pînă la preparatele toxice, biologice și sistemele de gazare. Dar prolificitatea lor este atît de mare încît, chiar între acțiunile de deratizare este absolut necesar să se intervină.

Mijlocul de distrugere cel mai eficace în acest interval este cîinele de șobolani, care vînează cu neîmpăcată înverșunare și cu deplin curaj orice șobolan, oricît de mare ar fi. Cîine care, pe lîngă acecstă pasiune, avînd în vedere că șobolanii trăiesc în găuri și cotloane, este și un pasionat și talentat săpător. Astfel de cîini se găsesc cu prisosință mai ales în sînul celor două rase de vînători-hărțuitori de vizuină, larg întrebuințați la vînătoare: printre focși și baseți.

Rasele au fost descrise acolo unde s-a vorbit despre cîinii de vînătoare și este inutil să mai revenim. Amintim doar că cel ce dorește să dobîndească sau să-și crească un bun cîine de șobolani face bine dacă ține seamă de faptul că printre focși și baseți sînt unii mai buni și alții mai puțin buni șoricari, însușire care, ca oricare alta, se transmite la urmași. Și de faptul că unul sau unii dintre cățeii aceluiași cuib pot deveni mai avani

prigonitori ai șoarecilor și șobolanilor, mai stăruitori răscolitori ai găurilor și cotloanelor acestora, decît ceilalți. Adresîndu-ne așadar unui producător care crește focși sau baseți, pentru a ne procura unul sau mai mulți căței, este foarte bine ca alegerea să se facă nu numai după aspect, ci în urma unei probe simple, care se poate face chiar cu cățeii de două sau trei luni: Se ia o mătură cu coadă și se mișcă provocator, pe sol, prin fața cățeilor, observîndu-se care dintre ei bagă mai curînd de seamă mișcarea măturii, care se duce mai curînd la ea, care se repede mai întîi să o muște. După cîteva încercări de acest fel, adică după ce cățeii au prins ciudă pe mătura care se mișcă, cu care ii asmuțim, fugim cu mătura, provocîndu-i să se ia după ea. De obicei, după abia cîteva încercări, ne va fi limpede care dintre căței sînt mai prompți în atac, mai repezi în mișcări și care mai blegi, mai molîi.

Dacă avem prilejul să-i ducem în dreptul unor găuri de șoareci sau a unor șoareci prinși în cursă, asmuțindu-i asupra acelor rozătoare, aprecierile făcute în încercările anterioare se vor confirma sau infirma în curînd.

DRESAJUL SPECIAL AL CÎINELUI HĂRȚUITOR UTILIZAT LA COMBATEREA ROZĂTOARELOR

Se aplică tînărului fox sau baset, după ce acesta a primit așa-zisa educație premergătoare dresajului, pentru a putea fi dus unde este nevoie de el și pentru a putea fi stăpînit, manevrat. Cățelul trebuie pus tot timpul în contact cu rozătoarele de prin preajma grajdurilor, hambarelor etc. Cu mare atenție însă, pentru că riposta prea dură a vreunui șobolan ar putea *avea* drept consecință o spaimă care să-l urmărească toată viața. De aceea, e bine ca la primele încercări să se lucreze pe șoareci, apoi pe șobolani amețiți cu cîte o lovitură de bîtă și, în ultimă instanță, pe șobolani în plină vigoare, dar în compania unui cîine adult bine deprins pentru acest fel de vînătoare și agresiv din fire.

La început, cîinele tînăr trebuie să simtă prezența stăpînului său și să-i audă vocea de îndemn, atunci cînd atacă șobolanii. Cînd gaura șobolanilor duce pe sub lespezi, pe sub ziduri, pe sub mormane de lemne, chiar și cîinele matur trebuie încurajat prin participarea omului însuși la acțiune. Zgomotul cazmalei sau al tîrnăcopului îi va dovedi tovărășia.

Cîinele mușcat pînă la sînge de șobolan trebuie îngrijit imediat. Și nu trebuie uitat nici faptul că șobolanii sînt unii dintre cei mai periculoși purtători ai germenului rabiei. Astfel, cel ce are în grija sa cîinii utilizați la distrugerea șobolanilor să-i prezinte periodic ia vaccinările antirabice.

Acțiunile cîinelui căruia îi cerem să distrugă șobolani etc. trebuie să se bazeze mai mult pe bune însușiri înnăscute decît pe dresaj, care, în cazul de față, se concentrează mai ales pe deprinderea de a nu pleca de prin preajma magaziei pe care trebuie să o țină sub permanentă supraveghere. De a nu se nărăvi la haimanalîcul atît de drag oricărui cîine care, din diferite motive, nu poate fi pus la lanț.

CÎINII DE AGREMENT

Ne-am obișnuit să numim cîine „de agrement“ „de lux“ sau „de apartament“ animalul pe care cetățeanul, citadinul mai ales, îl ține fără alt rost decît de a-i înveseli casa, de a-i înveseli plimbările, de a-i face uneori mai suportabilă singurătatea.

Interesul omului pentru natura de care civilizația îl îndepărtează din ce în ce, dragostea lui pentru vietatea care, din întreg regnul animal, îi este mai apropiată, care dă în cea mai mare măsură semne de înțelegere pentru stările sufletești, pentru dispoziția celui ce îi este stăpîn, dar și ocrotitor, par a fi resorturile sufletești care îi determină să țină cîine chiar dacă nu este vînător, chiar dacă locuiește în condiții de deplină siguranță, chiar dacă prezența cîinelui îl poate pune în conflict cu colocatarii și cu vecinii, chiar dacă e nevoit să jertfească ceva din timpul său liber pentru a-și scoate din cînd în cînd cîinele la plimbare.

Ce e drept, deranjul de a-și plimba din cînd în cînd cîinele, osteneala pe care o depune în această direcție, aduc după sine binemeritata răsplată: Azi se știe foarte bine că o mare parte a deficiențelor în ce privește sănătatea se datorează sedentarismului. Nemții au o zicală: „Cel care n-a avut cîine în tinerețe să-și procure neapărat unul la bătrînețe!“ Zicala a luat naștere, firește, datorită prea cunoscutei realități că un cîine, prin vioiciunea, prin neastîmpărul lui, își atrage stăpînul la o plimbare chiar și atunci cînd acesta, din pricina frigului,

din pricina unei burnițe sau pur și simplu din inerție, ar ezita să iasă din casă.

Se văd pretutindeni la noi în țară cîini de agrement cu cele mai năstrușnice înfățișări. Aceștia provin, de obicei, din căței lepădați, dintr-un sentiment de milă rău înțeleasă, pe la ușile oamenilor și care, tot din milă, din omenie, au fost adoptați și crescuți.

Dar nu aceasta este sursa cea mai bună de procurare a unui cîine așa-zis de agrement, care și el trebuie să vădească unele însușiri înnăscute. Ce fel de cîine de agrement, de apartament poate ieși dintr-un cățel corcitură, prin ale cărui vine curge și sînge de hăituitor, spre exemplu?! Nu e greu de înțeles că un cățel provenit dintr-una din rasele care din moși-strămoși sînt ținute într-un spațiu limitat, departe de freamătul codrului și de cîmpia fără de hotar, se va simți altfel în strîmtoarea apartamentului din oraș decît vînătorul și ciobănescul cărora inima și gîndul le e mereu la natura slobodă cutreierată de sălbăticiuni. Pe lîngă aceasta, o înfățișare frumoasă este o mîndrie și o încîntare pentru stăpîn. Un astfel de cîine poate fi prezentat și la expoziții canine. Mai poate aduce și premii.

Cititorului care ne așteaptă sfatul cu privire la rasa din care e bine să-și aleagă un cîine de agrement îi răspundem: Dăm ca exemplu în această privință șoricarul, transformat într-o adevărată reptilă tîrîtoare, într-un animal a cărui lungime întrece, total contra firii, de cîteva ori înălțimea lui, sau buldogul, cu nas spintecat, cu colții ieșiți peste buze, cu forme de atlet scos la pensie pentru obezitate; sau ogarul, transformat dintr-un simplu cîine deosebit de suplu într-un veritabil țîr; sau foxterierul cu păr sîrmos, transformat printr-o tunsoare anume (trimare) în imitație a preacunoscutelor păpuși animaliere confecționate din pluș.

Cititorul a aflat, din paginile precedente, că foarte multe dintre rasele de vînătoare sau de serviciu sînt și de agrement, datorită frumuseții cîinilor și posibilității de a fi dresați. Citățm în acest sens „dinele lup“, seterii (cu deosebire irlandezul cu blana de foc), baseții, foxterierii. Bineînțeles, reprezentanții acestor rase, care ajung a împlini rostul de cîini de agrement, provin – de obicei – din părinți, moși și strămoși care de mult au uitat și codrul și cîmpia, din ascendenți *care* nu au mai păstrat din caracteristicile cîinelui de vînătoare, ale

cîinelui ciobănesc etc, decît un mare atașament și respect față de cel ce îi e stâpîn și ocrotitor...

Cine vrea să-și atașeze un cîine de agrement, trebuie să-l aleagă dintr-o rasă care, pe plan local, ca să zicem astfel, e destul de bine reprezentată. Aceasta pentru a putea alege un exemplar bun și pentru a putea realiza, la timpul său, o împerechere judicioasă. Cel puțin în vederea asigurării unui urmaș în locul animalului bătrîn.

Trebuie știut că pe lîngă vila de la munte sau de la mare, pe lîngă casa cu curte și grădină, din provincie, de la țară sau dintr-un cartier mai mărginaș al metropolei, se potrivește – animalul simțindu-se la largul lui! – un cîine de talie mai mare: un bernardinăr, un dog dalmațian, un ciobănesc alsacian etc. Pentru o curte mică, este indicat un cîine de talie mijlocie: un pudel sau „caniș“, cum i se mai spune, un seter, un pinci țepos, un boxer chiar (dacă nu aveți colocatari pe care i-ar putea deranja aspectul cam „fioros“ al acestei rase). Cei ce stau la bloc vor trebui să se mulțumească cu un baset, preferabil chiar din rasa „pitică“ cu un cocăr, cu **un pechinez...**

Nu putem încheia aceste rînduri fără a atrage atenția celor ce vor să ne urmeze sfatul că **ogarul,** oricît de decorativ ar fi el, și in apartament și pe bulevard, trebuie evitat, căci este un cîine cu slabe însușiri psihice, neputind fi disciplinat, el își mușcă stăpînul. **Ceau-ceau-ul** este de asemenea cam agresiv, un cîine care pare că vrea să întărească credința din bătrîni că negrul de pe cerul gurii ar trăda răutate.

Dalmatinărul *sau* **dalmațianul** este un cîine mîndru, puternic, bine clădit, musculos, vioi. Corpul lui e acoperit cu piele bine întinsă, lipsită de falduri, acoperită la rîndul ei cu păr des, fin, scurt, lucitor. Culoarea: alb cu pete negre sau castanii mărunte, egal repartizate, care îi sînt caracteristice. Petele trebuie să fie bine conturate, rotunde, de mărimi ce variază de la aceea a unei monede de 25 da bani la cea de 3 lei. înălțimea obișnuită: între 50-60 cm. De reținut că varietatea mai mare a acestei rase este cunoscută mai ales sub denumirea de **dog danez.**

Pudelul – francezii îi spun varietății obișnuite la ei *caniș* – apare în două ipostaze. Dar acesta numsi datorită felului cum este tuns. Se poate

vedea pretutindeni pudelul cu picioare și spinarea golașă și cu coama ce aduce cu aceea a leului mascul sau pudelul cu corpul bogat acoperit cu lațe în formă de șnururi și avînd pe cap ca o bonețică alcătuită din același fel de lațe. Cel cu înfățișarea de mic leu mascul era preacunoscut pe la începutul acestui veac drept cîine giumbușlucar, drept cîine „savant“, de prin arenele circurilor. Și nu arareori era văzut, pe vremea cînd încă comandamente de igienă publică nu opreau intrarea cîinilor în localurile de consumație, stînd cu pipa-n gură și cu ochelarii pe „nas“, la masa de cafenea, alături de mizantropul convins că, uneori, decît prietenia oamenilor, e preferabilă aceea a unui cîine credincios.

Pudelul se caracterizează printr-o ținută mîndră, un cap purtat în sus. Corpul său este musculos, elegant, bine proppрționat, lipsit de perne de grăsime. Varietatea mare (în jur la 60 cm înălțime), ca și cea pitică (înălțimea maximă 38 cm), are părul lînos, des, de culoare albă, neagră sau castanie. De notat că englezii recunosc drept corecte și roșul, vinețiul, argintiul, cremul. Cel ce se decide pentru această rasă trebuie să fie pregătit

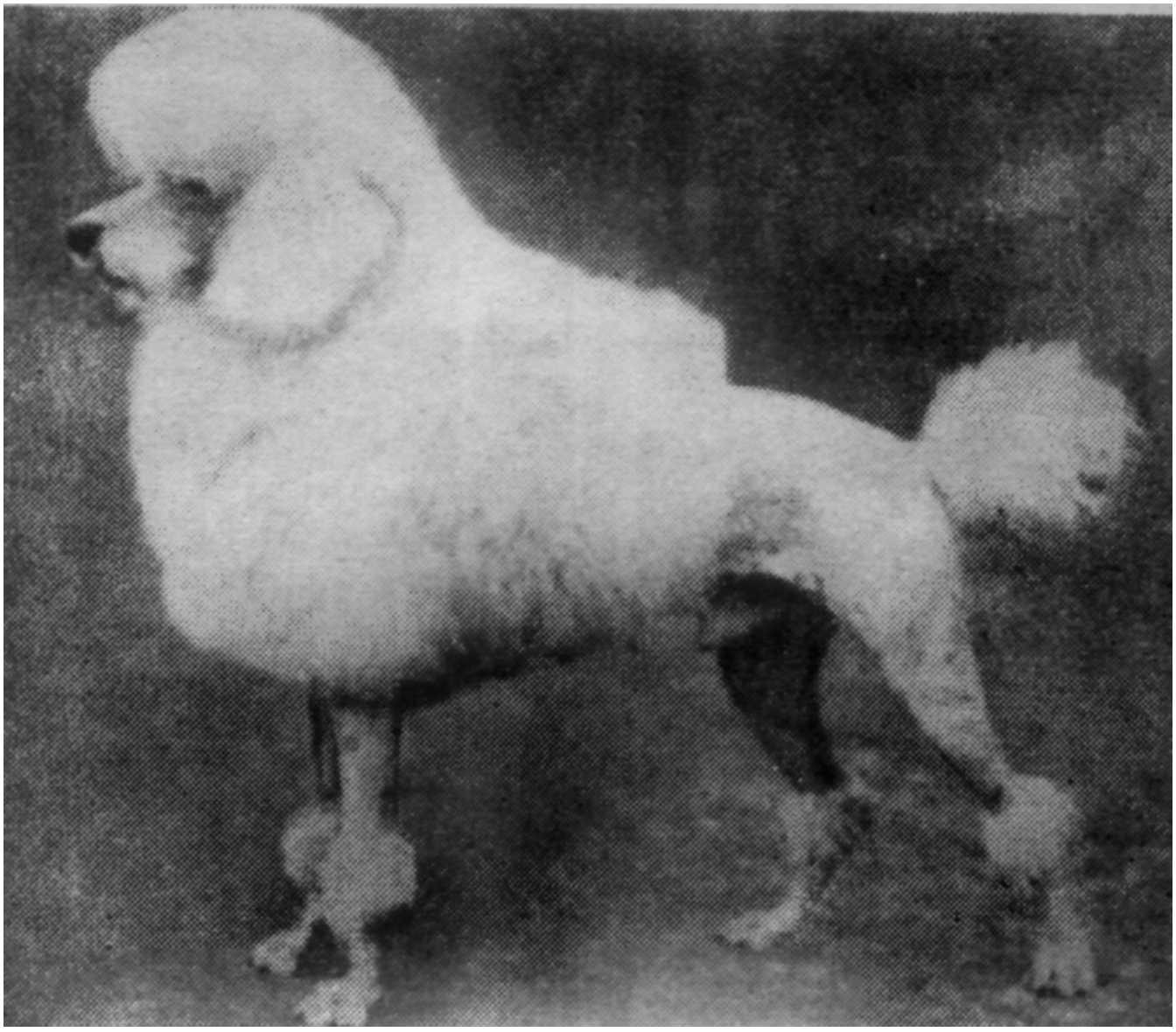

Fig. 45 – Pudel tuns

a avea dificultăți cu întreținerea, îngrijirea părului cîinelui său, fie că îl va purta tuns, fie că îl va lăsa să-i crească păr lung, pînă a ajunge să înfățișeze o adevărată reverendă (fig. 45 și 46).

Mopsul de azi e un cîine de talie mică – 32 cm înălțime maximă – bine legat, cu bot scurt, turtit,

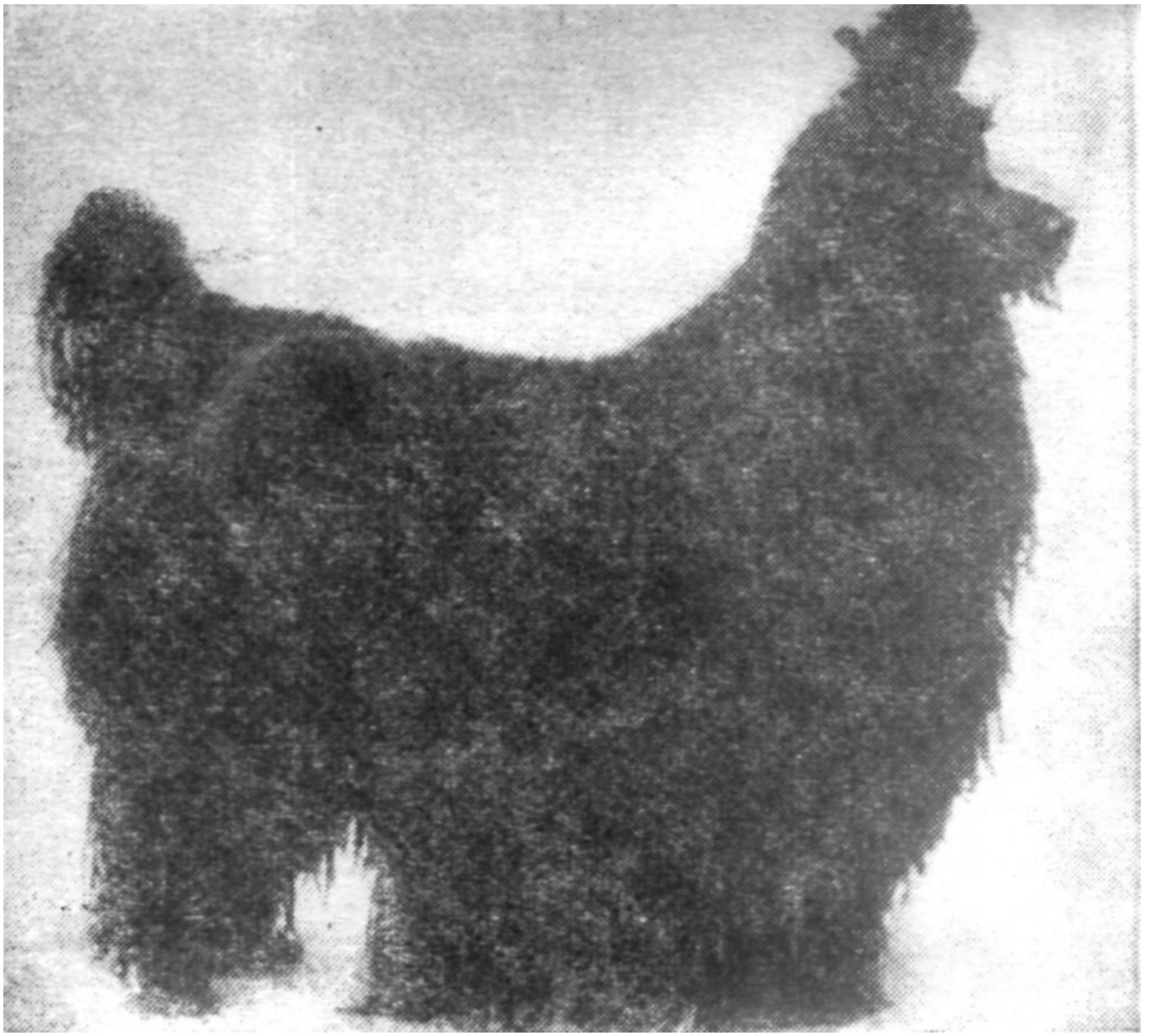

Fig. 46 – Pudel cu păr lung

cu coada încîrligată în formă de corn vînătoresc. Corpul mopsului trebuie să fie acoprit cu păr scurt, des, moale și lucios, de culoare castaniu spre argintiu pînă la alb-gălbui, cu mască negricioasă pe față și cu dungă negricioasă de-a lungul spi-

Fig. 47 – Mops

nării și cozii. Mopsul are de obicei o pată negricioasă, mai mare, pe frunte, și una mai mică, toate bine conturate, pe fiecare falcă. Mopsul (fig. 47) este un animal calm și de aceea un plăcut însoțitor.

Fig. 48 – Terier scoțian

Terierul scoțian sau, cum i se mai spune prescurtat *scociul,* este un animal lunguieț și scund (25-30 cm înălțime), cu bot caracteristic, puternic, cu urechi mici, drepte. Scociul trebuie să aibă părul foarte dur, sîrmos, nu mai lung de 5 cm. Culorile admise: sur-metalic, negru-unicolor, culoarea nisipului, negru-castaniu, negru-înspicat. Pată albă, mică, se admite, dar numai pe piept. E un

Fig. 49 – Pechinez

animal cu înfățișare aspră (fig. 48), care însă ascunde o fire prietenoasă.

Pechinezul (fig. 49), tuturor preabinecunoscut după înfățișarea sa comică, cîine care și-ar avea originea printre animalele de agrement ale fostului palat imperial din Pekin, este un cîine de talie foarte mică – între 15 și 25 cm înălțime – vioi, cu mișcări grotești, bine îmblănit, cu păr de două

feluri: unul scurt și lînos, la baza blănii, celălalt mai rar și mai lung, pe deasupra... La pechinez sînt admise cele mai fantastice culori sau combinații de culori. Mișcările lui comice, mersul legănat, îi dau o înfățișare deosebit de simpatică. E foarte potrivit drept cîine de apartament, mai ales acolo unde cîinele este nevoit să convertească colocatari ursuzi cu totul neobișnuiți cu asemenea vecinătate.

DRESAJUL SPECIAL AL CÎINELUI DE AGREMENT

Am amintit în treacăt de disciplina mai severă pe care trebuie să i-o impunem cîinelui de agrement, care de obicei e și cîine de apartament.

Un astfel de cîine trebuie să fie dezobișnuit să își manifesteze sentimentele prin lătrat. Și aceasta cu atît mai mult, cu cît ne găsim mai strîmtorați între colocatari. Îl vom pedepsi deci cu absolută consecvență de cîte ori va încerca să-și arate bucuria, la sosirea cuiva dintre ai casei, sau mînia, la apariția unei persoane străine. Cățelul crescut de mic în acest spirit se va obișnui ușor... Un cîine adult deprins să latre într-una se va dezbăra foarte greu de acest neplăcut obicei. Astfel, vom face mai

bine dacă vom renunța de la început la el. Vom căuta, în toate cazurile, să evităm întîlniri ale cîinelui de agrement la ușă, în anticameră sau în bucătărie, cu persoane la a căror vedere nu se poate abține să nu latre, cum ar fi hornarul sau alt personaj cu înfățișare bizară. La fel, vom căuta să evităm contactul cu copii – și aceasta chiar și de la fereastră! – care se simt îndemnați să-l necăjească. Căci el, cîinele, dobîndind un fel de experiență de viață sub acest raport, nu se va putea să nu izbucnească în lătrături furioase de cîte ori ar trece cineva sub fereastră. Nu trebuie să ne temem că procedînd astfel l-am face să-și piardă virtuțile de paznic al casei, căci el tot va lătra sau chiar va ataca persoana respectivă, dacă aceea ar încerca să ne violeze domiciliul în lipsa noastră sau ar apărea în casa noastră în condiții ieșite din comun.

În al doilea rînd: Cîinele de agrement sau de apartament trebuie obișnuit, strict, să-și facă nevoile într-un anumit loc și pe cît se poate la anumite ore. Cum procedăm?

În cazul cînd stăm la parter sau la etajul întîi să zicem, îl deprindem, cu metoda cunoscută din

paginile anterioare, să se ceară afară. În cazul cînd locuim prea sus ca să-l putem scoate mereu în stradă sau în curte, trebuie să-i instalăm o „lădiță cu nisip“ în camera de baie sau, și mai bine (pentru motive lesne de înțeles), în balcon. Cînd se va cere „afară“, îl vom conduce la lădița cu nisip. Dacă vom vedea că nu îi „sesizează“ rostul, vom fi siliți să luăm pe făraș sau într-o găleată pentru gunoi, ceva din excrementele lui lăsate pe-afară sau din țărîna recent umezită de el și să le depunem în lădița cu nisip. Cîinele se va duce la lădiță și se va manifesta pe dată în așa fel, încît nu va mai putea exista nici o îndoială că i-a înțeles rostul, nouă nemairămînîndu-ne altceva de făcut decît să veghem ca obiceiul să fie păstrat...

În afară de aceasta, adăparea și hrănirea cîinelui de agrement trebuie să se facă în așa fel, încît nevoia de a ieși afară să se manifeste cît mai rar. Nefiind supus nici unui efort fizic și avînd posibilitatea de a se feri de arșiță, cîinelui îi sînt suficiente două adăpări moderate pe zi; adăparea continuă duce la năravul neplăcut de a umbla tot timpul după apă. În ce privește mîncarea, îi este suficientă o masă bună pe zi, care e bine să i se

ofere seara, pentru ca nevoia eliminării resturilor neasimilate să se iveaască dimineața. Un cîine care un timp nu obține nici un fel de hrană – oricît ar cerși, salivînd în mod dezgustător pe lîngă masa stâpînilor săi, decît la o anumită oră și într-un anume loc – va sta liniștit cînd îi va vedea pe ai casei desfătîndu-se la masă. De aceea, trebuie vegheat cu toată strășnicia ca nici copiii, nici eventualii oaspeți, să nu încalce această regulă de disciplină, știut fiind că o singură bucățică aruncată cîinelui, de la masă, de la bufet etc. îl va strica pentru necrezut de multă vreme.

Mecanizarea, motorizarea, urbanizarea, ultraconfortul locuinței moderne sînt departe de a abate atenția și dragostea omului de la natură, animale, între acestea favorit fiind cîinele. Dimpotrivă, importanța ce se dă astăzi cîinelui, adevărata emulație ce se stîrnește și dăinuiește printre crescători, sînt reflectate de numărul foarte mare ale organizațiilor chinologice, de numărul încă și mai mare al periodicelor chinologice din unele țări.

Dar seriozitatea cu care este tratată problema reiese și din circumspecția cu care se face selecționarea exemplarelor celor mai valoroase, pentru prăsilă; din numărul însemnat de competiții chinologice și din faptul că în țările cu mai vechi tradiții sportive, concursurile se desfășoară în cu totul alte condiții și într-o notă cu adevărată sportivitate. Arbitrările subiective din trecut au constituit o serioasă piedică în calea îmbunătățirii materialului canin.

La noi, chinologia este încă embrionară, cu excepția chinologiei de vînătoare și de serviciu, de care se ocupă anumite organizații sau autorități.

Binevenită a fost campania care s-a desfășurat în țara noastră pentru stîrpirea animalelor vagabonde, bolnave, care împînzeau ulițele mahalalelor, chiar și în capitală, și înlocuirea lor cu cîini de rasă, inteligenți, capabili de a fi educați, sănătoși.

Am considerat că, în aceste condiții, a difuza cunoștințele necesare pentru obținerea unui cîine de rasă și educarea lui devine o necesitate impe--oasă.

CUPRINSUL

O străveche prietenie 5

Prietenia nu se leagă la întîmplare! 11

Cum a luat ființă diferitele categorii și rase de cîini 13

Dresorul și „elevul său“ 15

„Tainele“ și metodele dresajului 18

Dresajul special 50

Cîinii de vînătoare 51
Cîinii de pază 98
Cîinii de miliție și de grăniceri 111
Cîinii sanitari 126
Cîinii ciobănești și păstorești 129
Cîinii pentru combaterea rozătoarelor 142
Cîinii de agrement **146**

Redactor: IOAN GABRIELA
Tehnoredactor: ILIE GABRIEL

Dat la cules 17.06.1970. Bun de tipar 22 oct. 1970. -Hîrtie tipar înalt A 63 g/m². Ft. 32/54x84. Coli editoriale 5,41. Coli de tipar 5,125. A 11.745. C. Z. pentru bibliotecile mari 641. C. Z. pentru bibliotecile mici 64.

Întreprinderea poligrafică Sibiu
Șos. Alba Iulia nr. 40
Comanda nr. 165

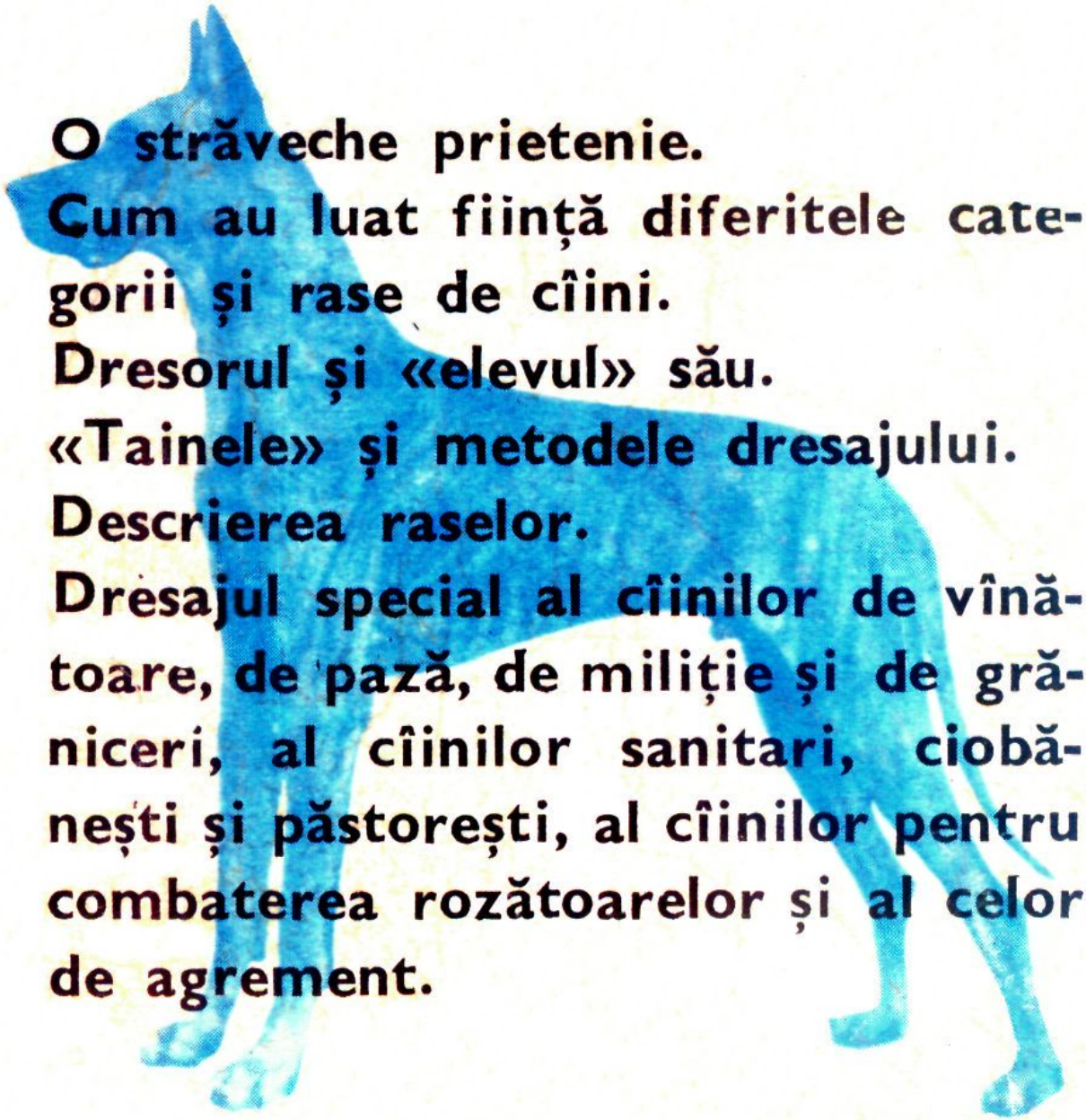

O străveche prietenie.
Cum au luat ființă diferitele categorii și rase de cîini.
Dresorul și «elevul» său.
«Tainele» și metodele dresajului.
Descrierea raselor.
Dresajul special al cîinilor de vînătoare, de pază, de miliție și de grăniceri, al cîinilor sanitari, ciobănești și păstorești, al cîinilor pentru combaterea rozătoarelor și al celor de agrement.

Lei 5

EDITURA „CERES"
COLECȚIA „CALEIDOSCOP"
București, Bd. Republicii nr. 17, sect. IV
telefon: 16.06.60 int. 11